Bundel van de Adviescommissie Controle en Financiën van 3 september 2021

Agenda bijlagen

Agenda Zomersessie C&F 3 september 2021.docx

Voorstel programma zomersessie commissie FC - versie 27 juli compleet.pptx

1	Opening en agenda
2	Jaarverslag concernaudit, jaarverslag en jaarplan
	Jaarverslag 2020 - 2021 Concernaudit v04-06-2021.pdf
	Jaarplan Concernaudit 2021-2022 (definitief).pdf
3	Risicomanagement
4	Weerstandsvermogen en risicobeheersing en weerbaarheid en wenbaarheid
5	Jaarplan 2021-2022 Rekenkamer
	20210623 Jaarplan 2021-2022 Rekenkamer Utrecht.pdf
	20210903 Presentatie Jaarplan 2021-2022 tbv Cie CenF.pptx
	20210903 Presentatie Jaarplan 2021-2022 tbv Cie CenF.pdf
6	Update financiële positie door de accountant
	Financiële positie Utrecht 2020-2021.pptx
7	IT Rapportage
8	Digitale audit Deloitte
	Gemeente Utrecht - inzet van tools.pptx
9	Vooruitblik
9.1	Evaluatie adviescie: tips & tops
9.2	Jaarplan 2022 vaststellen (NTB)
10	Afsluiting

Zomersessie adviescie C&F
Vrijdag 3 september van 10.00-16.30 - Start 10.00 Locatie stadhuis

- Met ambtelijke organisatie 10.05-12.15:
  o Jaarverslag concernaudit
  o Risicomanagement
  o Voorstel kwaliteitsverbeteringen paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing en weerbaarheid en wenbaarheid
- Lunch 12.15/12.30-13.00
- Rekenkamer 13.00-13.30
  o Jaarplan 2021-2022
- Deloitte 13.30-15.30
  o Update financiële positie door de accountant (jaarlijks)
  o IT ML (geheim)
  o Digitale audit Deloitte
- Vooruitblik 15.30-16.00
  o Evaluatie adviescie: tips & tops
  o Jaarplan 2022 vaststellen (NTB)
- Afsluiting en borrel rond 16.00

Gemeente Utrecht

Programma 3 september

- Inzicht samenhang onderwerpen
- Nadere toelichting van ontwikkelingen en plannen (inclusief vragen en discussie)
  1. Jaarverslag en jaarplan concernaudit (Antoine van Vlodorp)
  2. Brede verankering risicomanagement (Annemieke Jutte)
  3. Verbeteren informatievoorziening financiële positie (Edwin Westphal)
- Vragen en discussie

Annemieke, even voorstellen..

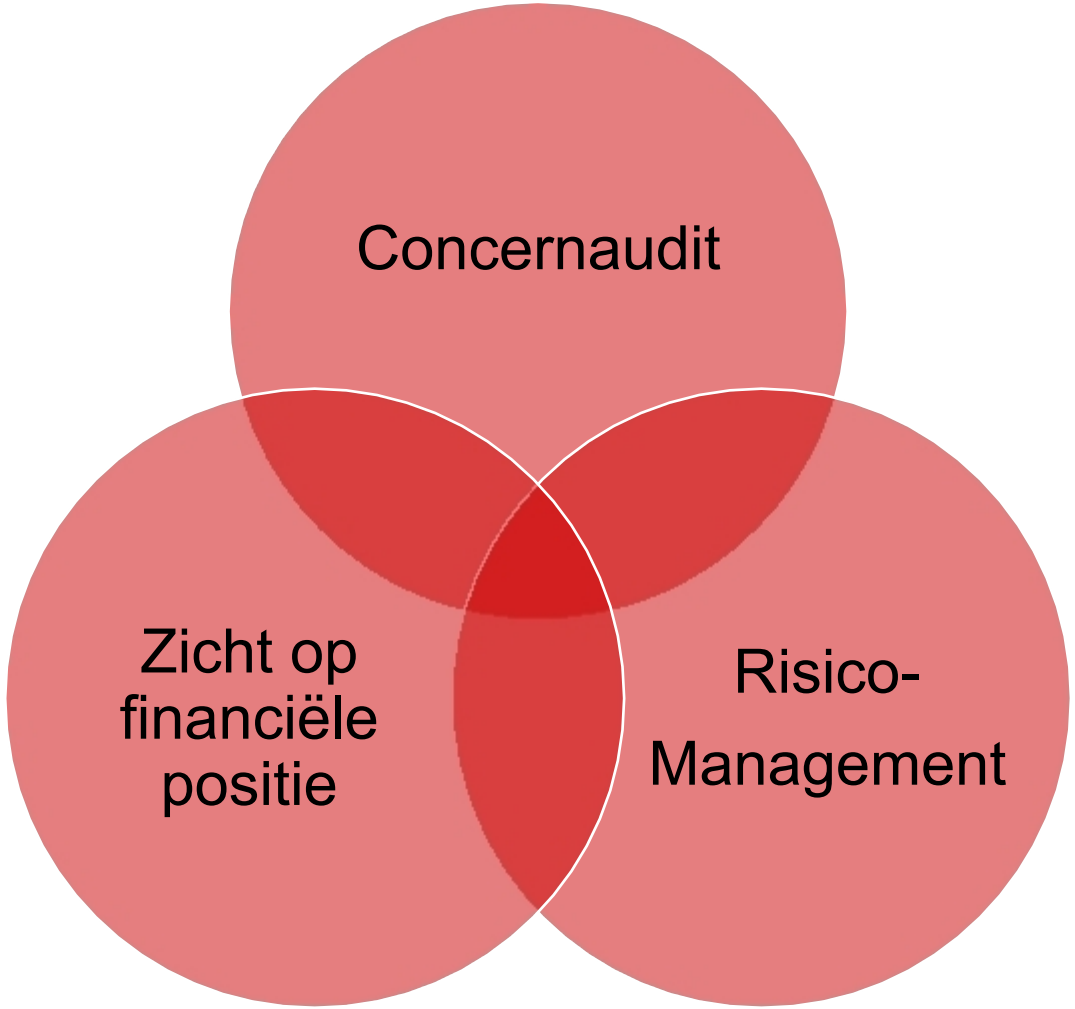

Gemeente Utrecht

Inzicht samenhang onderwerpen

Gemeente Utrecht

1a. Jaarverslag 2020/2021 Concernaudit (1)

- Belangrijkste aandachtspunten vervolgonderzoek beheersing grote projecten: projectramingen, tegenspraak en projectadministratie.
- Logische toegangsbeveiliging (LTB) SAP: voortgang in de verbeterpunten, maar aandacht blijft nodig voor resterende punten. Consequenties voor jaarrekeningcontrole Deloitte.
- Risicobeheersing samenwerkingsverbanden: geen centraal inzicht en gebrekkige kaderstelling.
- Implementatie van de Omgevingswet: zorgen over organisatorische en personele effecten, nog geen werkende aansluiting/koppeling met de DSO-LV, software en contracten leveranciers voldoen niet volledig aan BIO & AVG en geen eenduidige aanpak voor het wijzigen van het omgevingsplan.
- Nulmeting (privacy audit) naleving Wet Politiegegevens (Wpg): Wpg maatregelen nog in ontwikkeling.

1a. Jaarverslag 2020/2021 Concernaudit (2)

- Controle EU-aanbestedingen: omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden in 2020 fors gedaald. Onrechtmatigheden hebben vooral betrekking op inhuur: het blijven inhuren van personeel nadat de contractduur is verstreken en/of het verlengen van Marktpleincontracten waar dit niet meer is toegestaan. Daarnaast aantal verbeteringen geïdentificeerd t.a.v. het aanbestedingsproces.
- Process mining subsidies: de naleving van de termijnen in de verleningsfase en vaststellingsfase van subsidies kan beter.
- Process mining inkoopfacturen: bij een klein aantal bestellingen ontbreekt de goedkeuring van de budgethouder. Bij een klein aantal inkoopfacturen ontbreekt de (volledige) goedkeuring van de juiste personen en is de noodzakelijke functiescheiding (minimaal twee personen) niet toegepast.

1b. Jaarplan 2021/2022 Concernaudit (1)

- Rechtmatigheidsverantwoording: implementatie 1 jaar uitgesteld (boekjaar 2022). Boekjaar 2021 wordt jaar om kwaliteit interne beheersing te sterken en waar mogelijk intern proef te draaien met testen en verantwoording.
- Coronacrisis gerelateerde audits
  - Uitvoering Tozo en TONK regelingen
  - Subsidieverstrekking
  - Werken 3.0
- Digitale audits ingedeeld naar de Visie Digitale Stad
- Integrated & operational audits

1b. Jaarplan 2021/2022 Concernaudit (2)

- 213A onderzoeken en bewonersaudit

  In artikel 213a van de Gemeentewet is opgenomen dat het college periodiek onderzoek moet laten doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid. Concernaudit voert deze zogenoemde 213a-onderzoeken uit ten behoeve van het college en rapporteert hierover aan het college en de gemeenteraad.

  - Opgave ‘Veerkracht en gelijke kansen’
  - Opgave ‘Woningmarkt in balans’ – afstemming met Rekenkamer Utrecht

  Bewonersaudit is afhankelijk van timing tussentijdse evaluatie WMO/Jeugdzorg

- Projectaudits – toepassing regeling risicovolle projecten en handboek projectbeheersing en versterking projectbeheersing
- Innovatie en adviesopdrachten
- Ad hoc audits en onderzoeken

2. Strategisch risicomanagement

Nadere toelichting doel en plannen

- Toelichting risicomanagement en plannen
- Doelstelling: dialoog en bewustwording
- Wat merkt de raad er van?

- https://www.youtube.com/watch?v=JZk0Nv1TLDo

Gemeente Utrecht

Wat is risicomanagement?

Risicomanagement is expliciet en bewust met elkaar het gesprek voeren over ambities en succesfactoren, en mogelijke belemmeringen. En daar gericht acties op treffen

Gemeente Utrecht

Wat levert het op?

- Een lerende en wendbare organisatie
- Realisatie van ambities en samenhang
- Versterking van de raad in haar kaderstellende en controlerende rol
- Goede facilitering bij sturen op hoofdlijnen

Wanneer zet je het in?

Coalitieakkoord en begrotingsprogramma's P&C-cyclus

Beleidsontwikkeling, (strategische) opgaven, samenwerkingen

Projecten

Thema's zoals financiën, informatiebeveiliging etc

Wat nodig?

Overkoepelende visie en beleid

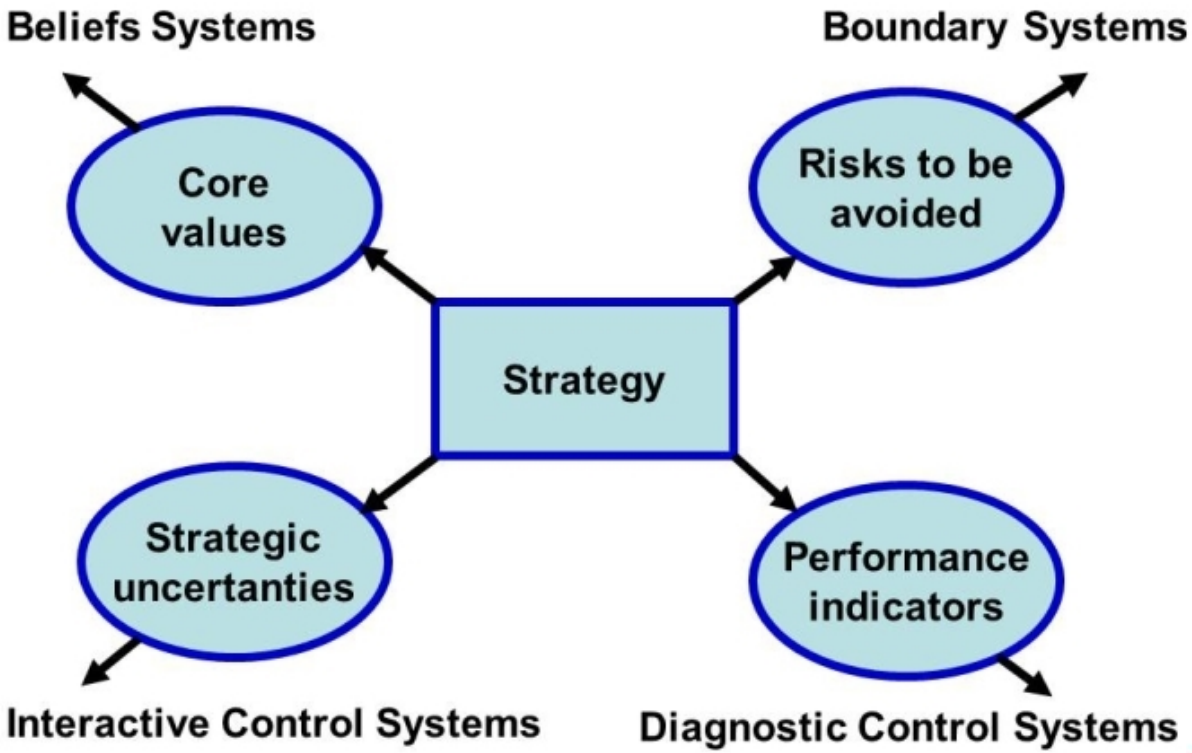
Uniformiteit in aanpak formats training

Gemeente Utrecht

Samenhang met Utrechts Sturingsmodel

Gedeelde waarden zijn het startpunt

Kaders en randvoorwaarden zijn scherp geformuleerd

Leren en verbeteren via interactie en dialoog

Data en informatie brengt de beweging in kaart

Wat merkt de raad er van?

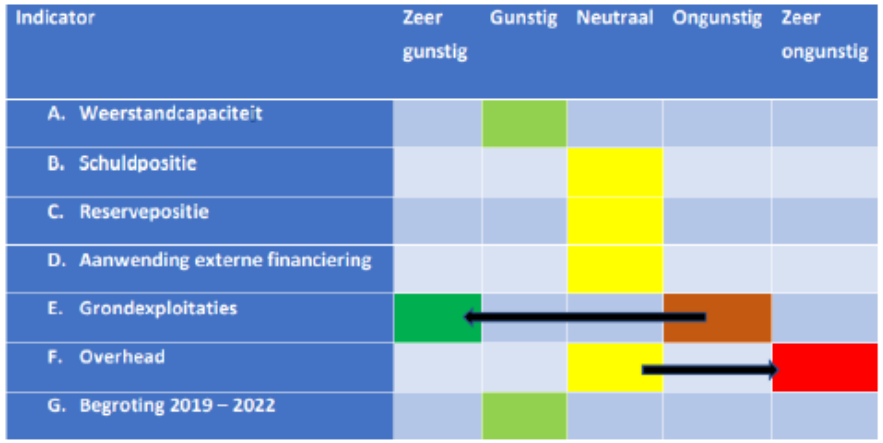
- Vanaf begroting 2023: overzicht belangrijkste risico's en aanpak per begrotingsprogramma
- Vanaf jaarverslag 2021: Verbeterde informatievoorziening in paragraaf weerstandsvermogen
  - Heldere omschrijving van de belangrijkste financiële risico's
  - Inzicht in de maatregelen
  - Inzicht in beslag op benodigd weerstandscapaciteit
- Verbeterd inzicht in strategische onzekerheden, dilemma's en risico's bij raadsvoorstellen
- Informatie om met elkaar dialoog te voeren over strategische onzekerheden en dilemma's
- Mogelijkheid organiseren workshop "Ambities en risico's nemen" voor (nieuwe) raadsleden

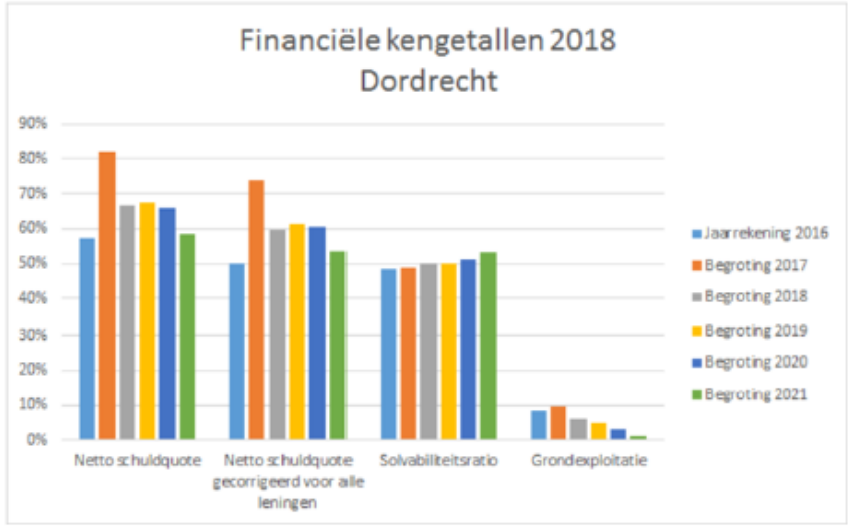
Brede verankering risicomanagement

1. Bewustwording in de organisatie dat regelmatig de dialoog voeren over risico's bijdraagt aan het verwezenlijken van ambities en doelstellingen
2. Positieve en open cultuur ten aanzien van strategische onzekerheden en dilemma's bij bestuur, management en organisatie
3. Zorgdragen voor gemeenschappelijkheid in aanpak risicomanagement

3. Verbeteren informatievoorziening over de financiële positie

Begroting 2019				Verloop van de kengetallen					
Kengetallen:	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019		MJR 2020		MJR 2021		MJR 2022
netto schuldquote	-/- 5,5%	-/- 5%	3,7%		16,9 %		10,6 %		17,3%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-/- 7,4%	-/- 6%	1,3%		14,4 %		8,2%		14,8 %
solvabiliteitsratio	50,4%	46%	46,6%		42,9%		43,8 %		42 %
structurele exploitatieruimte	3,2%	0,16%	0%		0,0%		0,2%		0,4%
grondexploitatie	11,3%	9%	2,5 %		0%		-/- 1,8%		-/- 1,9%
belastingcapaciteit	90%	90%	87,4%		87,4%		87,4%		87,4%

Kengetallen begroting 2019	Gelders gemiddelde begr. 2018	Jaarr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
netto schuldquote	64%	86%	114%	100%	93%	84%	84%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	54%	83%	111%	98%	91%	82%	81%
solvabiliteitsratio	34%	22%	25%	27%	30%	33%	34%
structurele exploitatieruimte	0,89%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
grondexploitatie	16%	11%	16%	14%	11%	7%	7%
belastingcapaciteit	100%	115%	116%	116%	116%	116%	116%

Gemeente Utrecht

Inhoud Voorstel

- Voorstel en tijdpad
- Probleemschets huidige situatie
- Wat gaan we concreet anders doen?
- Nieuwe opzet paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing
- Achtergrondinformatie Kengetallen

Voorstel en tijdpad

Doel:

- De informatievoorziening over de financiële positie dusdanig verbeteren dat deze essentiële informatie het afwegingsproces ondersteunt en de raad helpt om verantwoorde keuzes te maken voor (middel)lange termijn, door:
  - Meer inhoudelijke onderbouwing van de financiële risico's.
  - Samenvoeging paragraaf weerbaarheid en wendbaarheid met de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing. Hierbij wordt de analyse en duiding van de financiële kengetallen verbeterd, worden deze in samenhang bezien en toegelicht.

Tijdpad:

- 1e vernieuwde opzet bij Jaarverslag 2021
- Verdere ontwikkeling vanaf Begroting 2023

Probleemschets huidige situatie

- Paragraaf weerstandsvermogen
  - Veel detailinformatie, de nadruk ligt op de algemene toelichting van de mutaties
  - Geen duiding van het gemeentebrede risicoprofiel
  - Geen relatie met de gemeentelijke ambities/doelstellingen
  - Onduidelijkheid binnen de organisatie over de richtlijnen/kaders m.b.t. opnemen risico's voor weerstandsvermogen

- Paragraaf weerbaarheid & wendbaarheid
  - Informatie is niet toegankelijk, compact of eenvoudig
  - Financiële positie is moeilijk te doorgronden voor niet deskundigen
  - Geen duiding van kengetallen, voor de raad (of lezer) moeilijk te interpreteren

Wat gaan we concreet anders doen?

- Een andere opzet en aanpak van de paragraaf:
  - Geen algemene toelichtingen
  - Geen risicokaarten
  - Geen mutatie berekening en toelichting
  - Geen projectrisico's zonder financiële gevolgen
  - Wel een inhoudelijke onderbouwing van top 10 financiële risico's
  - Opnemen en duiden van de overige kengetallen in samenhang *(geen aparte paragraaf weerbaarheid & wendbaarheid)*
- Aanscherpen van de gemeentebrede spelregels rondom financiele risico's
- Tijdens de P&C-cyclus momenten dialoog voeren met de organisatie t.b.v. het duiden van de financiele risico's en overige kengetallen;
- Wijziging van de financiële verordening n.a.v. de bovenstaande aanpassingen

Paragraaf met nieuwe opzet

- **1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing**
  - **1.1 Inleiding**
  - **1.2 Ontwikkelingen en actualiteiten**
  - **1.3 Weerstandsvermogen**
    - Ratio weerstandsvermogen
    - **1.3.1 Beschikbare weerstandscapaciteit**
    - **1.3.2 Benodigde weerstandscapaciteit – Risicoprofiel**
      - Top10 financiële risico's
      - Totaalanalyse financieel risicoprofiel
  - **1.4 Financiële Kengetallen**
    - netto schuldquote
    - netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen
    - Solvabiliteitsratio
    - grondexploitatie
    - structurele exploitatieruimte
    - Belastingcapaciteit
  - **1.5. Overall analyse kengetallen**

Samenvoeging met paragraaf weerbaarheid en wendbaarheid

- In één oogopslag mogelijk om de stand en de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente te kunnen zien en beoordelen
- Op basis van de analyse kunnen we het goede gesprek voeren met de raad.
- De analyse geeft:
  - De mogelijkheid om creatief na te denken over de gewenste ontwikkelingsrichting van de financiële kengetallen
  - Inzicht in de (on)mogelijkheden voor kaderstellende keuzes die de raad kan stellen op basis van de kengetallen
    - meer investeren of minder?
    - meer of juist minder woningen bouwen?
    - sparen of reserves besteden?
    - ruim sociaal beleid of sober?

Toelichting analyse kengetallen

Kwantitatieve analyse

- De getallen
- Historische gegevens
- Bekende toekomstige ontwikkelingen
- Extrapolatie naar de toekomst

Kwalitatieve analyse

- Trend van de financiële positie
- Duiden ontwikkeling van de financiële positie
- Risico’s en kansen van de trend

Samenhang & trends

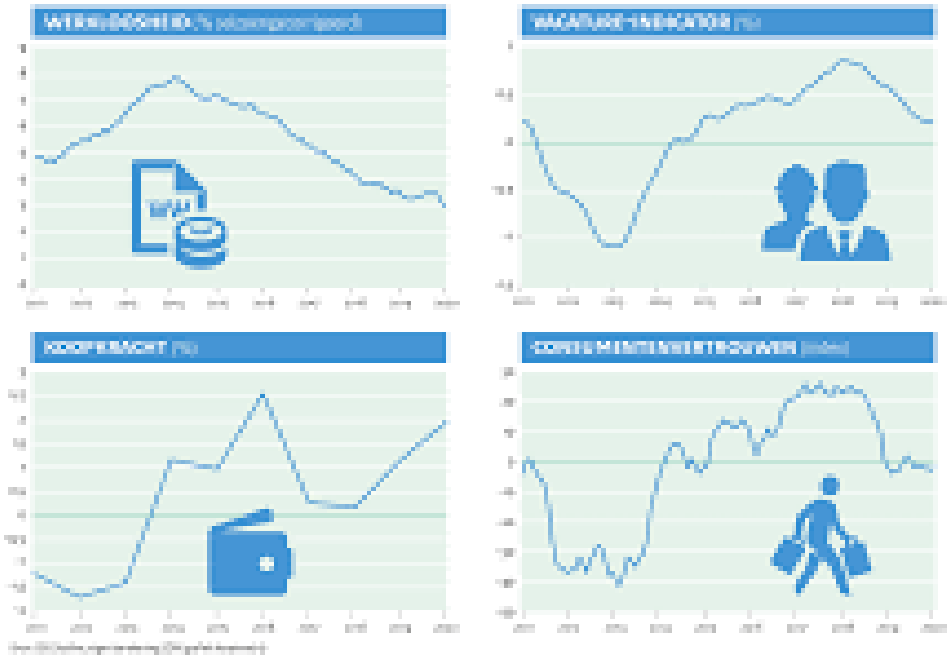

- De financiële positie is altijd een momentopname waardoor een getal alleen niet zoveel zegt.
- Het gaat om de verbanden tussen de getallen en de ontwikkeling van getallen over een aantal jaren:
  - Historische gegevens en trends
  - Toekomstige te verwachten ontwikkelingen

Presentatie informatie

“Het weergeven van de informatie in makkelijk leesbare tabellen, grafieken en illustraties aangevuld met concrete toelichtende teksten vergroot de toegankelijkheid voor de gemeenteraad”

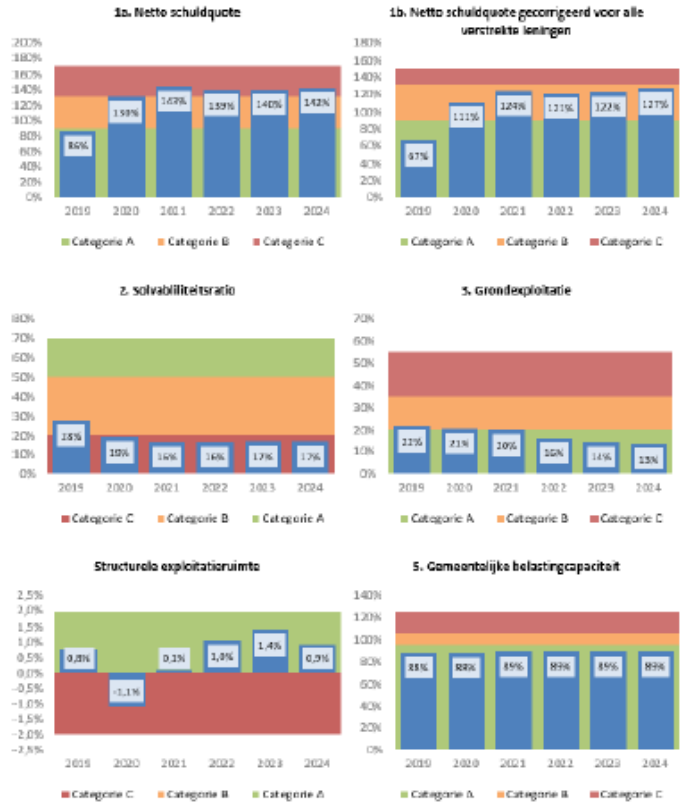
Blz 7 van de notitie Meerjarig Financieel inzicht voor de raad

Gemeente Utrecht

Voorbeeld presentatie en duiding kengetallen

BEGROTING 2021

- Onze nettoschuldquote komt naar verwachting boven de gestelde streefwaarde uit
- Dit ontstaat met name door onze investeringsambities rond het nieuwe theater, twee zwembaden en een spoortunnel
- De grondexploitatie bouwen we af conform het gestelde beleid van de raad. De verkoopopbrengsten wegen echter niet op tegen de investeringsambities
- Hoewel de schulden oplopen bieden we de komende vier jaren nog een sluitend perspectief aan; dit is met name dankzij een lage rente en effectieve bezuinigingen

Gemeente Utrecht

Discussie en vragen

- Welke aanvullende vragen hebben jullie? Is het voldoende duidelijk?
- Openheid en dialoog over strategische onzekerheden en dilemma's draagt bij aan verwezenlijken ambities en doelstellingen en bevordert een lerende organisatie. Welke rol kan de raad hierbij spelen? En hoe organiseren we dat?
- In hoeverre vindt de raad de huidige en voorgestelde informatievoorziening toereikend en toegankelijk? Wat zijn de wensen van de raad hierover?
  - Strategische risico's in begroting en jaarverslag
  - Risico's en dilemma's in raadsvoorstellen, RRP
  - Financiële positie

JAARVERSLAG CONCERNAUDIT

APRIL 2020 – MAART 2021

04-06-2021

Antoine van Vlodorp

Gemeente Utrecht

Inhoudsopgave

0. Samenvatting
1. Uitdagingen concernaudit in 2020/2021
2. Digitale innovatie concernaudit in 2020/2021
3. Belangrijkste uitkomsten per audit, onderzoek, verbijzonderde interne controle en process mining

Bijlage realisatie jaarplan in detail (ter informatie)
1. Project Rechtmatigheidsverantwoording
2. Uitvoeren Verbijzonderde Interne Controles
3. Operational procesaudits
4. Digital audits
5. 213a & overige onderzoeken
6. Advisering en innovatie
7. Personele bezetting Concernaudit

0. Samenvatting

1. Project rechtmatigheidsverantwoording is goed verlopen, maar capaciteit bij organisatieonderdelen t.a.v. het verbijzonderde interne controleplan (VIC) en uitvoering van de VIC zijn een knelpunt.
2. Vervolgonderzoek beheersing grote projecten: vijf projecten in detail beoordeeld. Aandachtspunten geconstateerd in lijn met de bredere verbeteringen projectbeheersing.
3. Logische toegangsbeveiliging SAP: voortgang in de verbeterpunten. Aandacht blijft nodig voor resterende punten.
4. Risicobeheersing samenwerkingsverbanden: tussentijds beeld is dat centraal inzicht en kaderstelling voor toezicht verbetering behoeft.
5. Onderzoek Administratieve Organisatie/Interne Controle (AO/IC) van het proces verlenen parkeervergunningen bij VTH. Verbeterpunten geïdentificeerd.
6. Readiness scan naar de implementatie van de Omgevingswet – concept rapport. Tijdige implementatie is haalbaar, mits aandachtspunten tijdig worden geadresseerd. Grote afhankelijkheid van tijdige oplevering door centrale overheid van Digitaal Stelsel Omgevingswet. Start OW recent uitgesteld tot 1 juli 2022.
7. Nulmeting (privacy audit) naleving Wet Politiegegevens (Wpg) - concept rapport. De maatregelen gericht op de bescherming van politiegegevens zijn nog in ontwikkeling, maar er zijn stappen in de goede richting gezet om invulling te geven aan de wettelijke vereisten. Desondanks moet de gemeente meer doen (qua activiteiten en qua snelheid) om de rechtmatige uitvoering van de Wet Politiegegevens (Wpg) te waarborgen.
8. Verbijzonderde Interne Controle EU-aanbestedingen: nog onrechtmatigheden bij inhuur en verbeteringen gewenst t.a.v. het aanbestedingsproces.
9. Process mining subsidies: de naleving van de termijnen in de verleningsfase en vaststellingsfase van subsidies kan beter.
10. Process mining inkoopfacturen: aanscherping van de beheersmaatregelen gewenst ten aanzien van de goedkeuring van bestellingen en het goedkeuren van facturen.

1. Uitdagingen Concernaudit in 2020/2021

a) Het jaarplan 2020/2021 was opgesteld voor de coronacrisis. De coronacrisis heeft zijn effect gehad op het uitvoeren van de audits die totaal digitaal op afstand moesten worden uitgevoerd.
b) Jaarplan 2020/2021 was te ambitieus; te veel audits gepland.
c) Benodigde inzet voor project rechtmatigheidsverantwoording was veel groter dan verwacht.
d) Prioritering organisatieonderdelen inclusief uitrol nieuwe systemen had effect op geplande audits.
e) Groot aantal personeelsmutaties en hoger ziekteverzuim mede gerelateerd aan de coronacrisis. Beschikbare auditcapaciteit daardoor lager dan verwacht.
f) Onderbezetting qua IT audit.

Concernaudit moest daarom prioriteren. Een aantal minder kritische audits niet zijn uitgevoerd en zijn audits doorgeschoven naar het jaarplan 2021/2022. De prioritering heeft plaatsgevonden in overleg met de Concerndirectie en wethouder Linda Voortman.

Het bijgestelde jaarplan 2020/2021 is compleet uitgevoerd.

Concernaudit heeft op dit moment geen vacatures, maar nog wel een hoog ziekteverzuim (geen verband met de coronacrisis).

2. Digitale innovaties Concernaudit in 2020/2021

Middels data-analyse software (Caseware IDEA) verzamelt, verwerkt, analyseert en controleert Concernaudit grote hoeveelheden data uit de systemen van de gemeente ter verbetering van de effectiviteit en efficiëntie van haar auditwerkzaamheden.

Process Mining is een methode die Concernaudit gebruikt om het verloop van processen in kaart te brengen, te visualiseren, te analyseren en te controleren met behulp van speciale software (ProcessGold). Met behulp van deze software verkrijgen we middels data en logboeken in systemen een betrouwbaar inzicht krijgen in hoe een proces verloopt en kunnen we de oorzaken van ongewenste resultaten (afwijkingen en bottlenecks) achterhalen.

Data-analyse en Process Mining passen we structureel toe bij audits en onderzoeken. Door deze toepassingen te verbreden in de organisatie is het mede financieren van de software geborgd. Vanuit organisatieonderdelen is er interesse voor de digitale vernieuwingen van Concernaudit.

Robotgestuurde procesautomatisering, afgekort tot RPA, is een techniek die gebruikt wordt voor het automatiseren van processen, met behulp van zogenaamde 'software-robots'. Concernaudit gebruikt na een pilot, nu structureel RPA bij haar controle van de Europese aanbestedingen.

Bij Werk & Inkomen loopt een RPA pilot.

Concernaudit zou graag zien dat de gemeente vanuit de opgave Digitale Stad investeert in een gemeentebreed RPA platform, waarop alle organisatieonderdelen kunnen aanhaken.

3. Belangrijkste uitkomsten audits en onderzoeken

Vervolgonderzoek beheersing grote projecten

Toekomstgerichte, thematische analyse van de kaders en de toepassing hiervan ten aanzien van projectramingen, tegenspraak en projectadministratie.

Conclusie: Veel zaken gaan goed, niet omdat de gemeente die goed heeft ingericht of gestructureerd, maar omdat medewerkers maximaal hun kennis en ervaring inzetten om de juiste dingen goed te doen.

Aandachtspunten:

a) Concretiseer de handleiding ten aanzien van de toe te passen ramingssytematiek(en) voor de verschillende typen projecten en de daarbij te hanteren onzekerheidsmarge, mede afhankelijk van de fase waarin het project zit. Geef meer concreet handvatten voor de opbrengsten, kosten en onzekerheidsmarges die hierin moeten worden opgenomen.

b) Zet voortvarend in op de implementatie van integraal risicomanagement, waarin projectrisico's aan de orde komen.

c) Organiseer de leercurve op projectbeheersing en daarmee minder afhankelijkheid van individuele en externe deskundigheid.

d) Denk na over doorontwikkeling van de nu informele aansturing van de projectomgeving.

e) Verbreedt en verdiep het instrumentarium voor tegenspraak.

f) Schenk in de opbouw van een effectieve en acceptabele uniforme standaard projectadministratie aandacht aan de grondoorzaken voor het ontbreken van uniforme financiële projectsturing.

De volgende vijf projecten zijn in detail beoordeeld: Implementatie van ZorgNed, Kanaalstraat- Damstraat, Jaarbeursgarage, Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) en Berlijnplein.

Na afronding van het vervolgonderzoek zijn belangrijke stappen gezet door de gemeente om de projectbeheersing gemeentebreed te versterken:

- Handleiding projectbeheersing voor alle projecten.
- Aanvullend de Regeling Risicovolle Projecten voor grote, risicovolle projecten.

3. Belangrijkste uitkomsten audits en onderzoeken

Audit logische toegangsbeveiliging SAP (vervolg 2019)

Conclusie: 'Gezien waar het vandaan komt, beweegt logische toegangsbeveiliging SAP in de goede richting'.

Aan veel aanbevelingen is (al dan niet gedeeltelijk) opvolging gegeven. Desondanks is er sprake van een verhoogd risico dat fouten, nalatigheid of opzettelijk misbruik niet of niet tijdig worden voorkomen of ontdekt. Openstaande aanbevelingen hebben met name te maken met het inperken van de toekenning van (kritische) beheerrechten, de monitoring op het gebruik er van en de controle op de juistheid van de toegekende rechten (zowel gebruikers als beheerders). Teneinde dit te verbeteren, gaat het om een mix van een zeer grote hoeveelheid handmatige en geautomatiseerde beheersingsmaatregelen in en rondom een complex ERP systeem SAP. Gemeente Utrecht zet hiervoor in op de implementatie van de SAP GRC Access tooling, een tool die is ontwikkeld om organisaties te helpen bij het automatiseren van het beheer van gebruikers- en beheerderstoegang en het bewaken van functiescheiding op basis van gebruikersrollen.

Audit risicobeheersing samenwerkingsverbanden

Rapport fase 1 'definiëren en inventariseren van samenwerkingsverbanden'.

Belangrijkste bevindingen:

- Volledig inzicht in aantal en financiële omvang van samenwerkingsverbanden is een opgave bij afwezigheid van een eenduidig begrippenkader en richtlijnen voor registratie.
- Concernaudit heeft in totaal 101 samenwerkingsverbanden geïnventariseerd met een totale financiële omvang van bijna € 70 mln. Waarschijnlijk zijn er meer samenwerkingsverbanden.
- Meerdere modellen voor risicobeheersing zijn in opzet aanwezig. De toepassing van systematisch risicobeheersing bij samenwerkingsverbanden is beperkt en wordt niet afgedwongen door een gemeentelijk monitoringsysteem.

Audit van fase 2 'analyse van risicomodellen en beheersing van 15 verschillende samenwerkingsverbanden' is opgenomen in jaarplan 2021/2022.

3. Belangrijkste uitkomsten audits en onderzoeken

Onderzoek Administratieve Organisatie/Interne Controle (AO/IC) van het proces verlenen parkeervergunningen bij VTH

Belangrijkste uitkomsten:

- De huidige en gewenste opzet en bestaan van de AO/IC van het proces verlenen parkeervergunningen is onderzocht. In totaal zijn er 18 risico's en 48 beheersmaatregelen in kaart gebracht. In opzet en bestaan worden de risico's voldoende beheerst.
- De belangrijkste aanbevelingen betreffen de beheersmaatregelen inzake de hoge risico's van:

  het niet factureren van verleende parkeervergunningen/niet ontvangen van betalingen; het hoog geautomatiseerd proces.

3. Belangrijkste uitkomsten audits en onderzoeken

Readiness scan naar de implementatie van de Omgevingswet – concept rapport

In december 2019 heeft de gemeenteraad het plan van aanpak invoering Omgevingswet vastgesteld waarin de doelen van de Omgevingswet en de Utrechtse ambities voor de OW zijn uitgewerkt: 1. Integrale benadering fysieke leefomgeving; 2. Vergroten bestuurlijke afwegingsruimte; 3. Inzicht in wat wel en niet kan; en 4. Besluitvorming versnellen en verbeteren. De invoering van de OW is ondergebracht in een apart programma.

In de voorbereiding op de OW is de gemeente sterk afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen, vooral ten aanzien van Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Vanwege vertraging in o.a. de oplevering van het DSO zijn er onvoldoende waarborgen dat alle partners op tijd kunnen voldoen aan de minimale eisen voor een verantwoorde invoering van de OW. Daarom heeft de regering opnieuw besloten de inwerkingtreding van de OW uit te stellen, nu tot 1 juli 2022.

In periode maart t/m mei 2021 is een readiness scan naar de implementatie van de Omgevingswet (OW) uitgevoerd met als doel te beoordelen in hoeverre de gemeente per 1 juli 2022 kan werken conform de OW: wat betekent dat we voldoen aan de (juridische) eisen en het huidige niveau van dienstverlening in stand kunnen houden. Wij komen tot de conclusie dat de voortgang van de voorbereidingen in lijn is met de VNG richtlijnen. Voor het merendeel van de mijlpalen ligt de gemeente op koers om per 1-7-2022 te voldoen aan de minimale eisen van de OW. De grootste risico's op vertraging van de implementatie OW hebben betrekking op:

- De OW vereist een andere manier van werken: integraal, ketengericht, faciliterend en digitaal. De organisatorische effecten van de invoering OW zijn nog niet volledig in beeld, maar er zijn wel verkenningen over de personele consequenties en de effecten van de OW op organisatiestructuur en functies. We hebben zorgen over de tijdige noodzakelijke opleiding en ondersteuning voor betrokken medewerkers in dit veranderingstraject.
- De gemeente heeft specifieke OW software verworven. De gemeente moet zo snel mogelijk zorgdragen voor een werkende aansluiting/koppeling met de DSO-LV om zekerheid te verkrijgen dat het uitwisselen en publiceren vanuit de eigen omgevingsplansoftware werkt, zodat urgente planwijzigingen kunnen worden doorgevoerd. De OW software en contracten met de leveranciers voldoet niet volledig aan eisen van de Baseline Informatie beveiliging Overheid (BIO) en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), waardoor we gegevensbeschermingsrisico's lopen.
- Er is nog geen eenduidige aanpak voor het wijzigen van het omgevingsplan, inclusief alle procedurele eisen tijdig wordt doorlopen.

3. Belangrijkste uitkomsten audits en onderzoeken

Nulmeting (privacy audit) verwerking politiegegevens proces staandehouding - concept rapport.

Bij de gemeente zijn buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) werkzaam bij meerdere organisatieonderdelen. Deze boa's zijn bijvoorbeeld werkzaam als gemeentelijke handhavers, wijkboa's, boswachters, parkeercontroleurs, milieu-inspecteurs, leerplichtambtenaren en sociaal rechercheurs. De verwerking van persoonsgegevens door boa's ter voorkoming, opsporing of vervolging van strafbare feiten (kort 'politiegegevens') vallen vanaf 1 januari 2019 onder de Wet Politiegegevens (Wpg) en relevante besluiten (Bpr en BprBoa) en regeling. Naast een opsporingstaak hebben boa's ook andere taken, zoals het houden van toezicht en handhaving binnen het eigen domein. Op het verwerken van persoonsgegevens in verband met het uitvoeren van deze taken is niet de Wpg, maar de AVG van toepassing. Voor politiegegevens gelden op grond van de Wpg andere bewaartermijnen, andere rechten van betrokkenen én andere regels om de gegevens aan derden te verstrekken dan voor persoonsgegevens die worden verwerkt onder de AVG. Van belang is dat de gemeente een verwerkingssysteem gebruikt waarin een duidelijk onderscheid bij de verwerking van persoonsgegevens is aangebracht tussen de 'toezicht/handhaving' of 'opsporing' taken van boa's.

Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) is verantwoordelijk voor het toezicht, handhaving en opsporing op het gebied van de Openbare Ruimte (THOR) en Bebouwde Omgeving (THBO) en heeft binnen de gemeente de meeste boa's in dienst. Het auditobject betrof de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van de opsporingstaak staandehouding door boa's van THOR. Voor deze opsporingstaak is gekozen, omdat staandehouding circa 80% van het werk van THOR beslaat.

Wij hebben geconcludeerd dat de maatregelen gericht op de bescherming van politiegegevens nog in ontwikkeling zijn, maar dat stappen in de goede richting zijn gezet om invulling te geven aan de wettelijke vereisten. Desondanks moet de gemeente meer doen (qua activiteiten en qua snelheid) om de rechtmatige uitvoering van de Wpg te waarborgen. De belangrijkste tekortkomingen hebben betrekking op het toekennen van autorisaties, de uitbesteding van gegevensverwerkingen, gegevensbescherming door beveiliging en ontwerp, de gemeentelijke privacy verordening en het verplichte jaarlijkse verslag van de Functionaris Gegevensbescherming.

3. Belangrijkste uitkomsten verbijzonderde interne controle

Verbijzonderde Interne Controle salarismutaties algemeen en personeel M&O 2020

Geen bijzonderheden geconstateerd. M&O zal zelf de controle op de salarismutaties vanaf 2021 uitvoeren.

Verbijzonderde Interne Controle personeelsdeclaraties 2020

Bevindingen hadden betrekking op dubbel gedeclareerde kosten, kosten die op de verkeerde wijze zijn gedeclareerd en declaraties in strijd met de regels. De geconstateerde bevindingen worden ten laste van de vrije ruimte in de werkkostenregeling gebracht conform de berekeningswijze zoals is overeengekomen met de belastingdienst. Het declaratieproces is met de komst van het systeem MijnHR gewijzigd. M&O zal zelf de controle op de declaraties vanaf 2021 uitvoeren.

Verbijzonderde Interne Controle naleving EU-aanbestedingsregels 2020

Ten opzichte van de afgelopen jaren is de omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden in 2020 fors gedaald. Geconstateerde onrechtmatigheden hebben vooral betrekking op inhuur:

- Het blijven inhuren van personeel nadat de contractduur is verstreken en/of
- Het verlengen van Marktpleincontracten waar dit niet meer is toegestaan.

Daarnaast zijn meerdere verbeterpunten gerapporteerd ten aanzien van het aanbestedingsproces en de vastlegging in SAP. De verbeterpunten zijn overgenomen en voorzien van een concreet actieplan.

3. Belangrijkste uitkomsten process mining

Process Mining subsidies 2020
Concernaudit heeft een digitale controle middels Process Mining uitgevoerd over de in 2020 verstrekte subsidies met informatie uit het subsidiesysteem (SI-U) en de financiële administratie (SAP). Het betrof 2.909 dossiers met een totale waarde van € 217.456.481. Het doel was om vast te stellen dat de subsidies zijn verstrekt op basis van een adequaat werkproces. Daarna is vastgesteld of een toereikende functiescheiding aanwezig is en zichtbare beoordelingen en controles hebben plaatsgevonden alvorens een subsidie wordt toegekend en vastgesteld. We hebben geconstateerd dat bij de verstrekte subsidies de vastgestelde termijnen in de verleningsfase en vaststellingsfase vaak niet worden nageleefd. We hadden geen bevindingen t.a.v. de betrouwbaarheid van de subsidie-informatie, bevoegdheden en functiescheiding.

Process mining inkoopfacturen SAP 2020

Concernaudit heeft een digitale controle middels Process Mining uitgevoerd op de in 2020 geboekte inkoopfacturen met een totale waarde van € 1.073.758.551. In dit proces van bestellen tot en met de betaling van de facturen toetsten wij of specifieke processtappen zijn uitgevoerd door daartoe geautoriseerde personen, adequate functiescheiding is toegepast en er geen misbruik van beheers- en gebruikersrollen is geweest. Wij hebben geconstateerd dat bij een klein aantal bestellingen de goedkeuring door een budgethouder ontbreekt. Dit blijkt samen te hangen met de vervanging van budgethouders en het niet (tijdig) intrekken van bevoegdheden van voormalige budgethouders. Daarnaast ontbreekt bij een klein aantal facturen de (volledige) goedkeuring van de juiste personen en is de noodzakelijke functiescheiding (minimaal twee personen) niet toegepast. Een klein deel van de facturen (2%) is handmatig geboekt door medewerkers van FIJ. Handmatige boekingen zijn nodig in het geval van boekingsfouten, binnen specifieke betaalstromen en bij specifieke leveranciers.

Bijlagen jaarverslag 2020/2021

1. Project rechtmatigheidsverantwoording

Het project rechtmatigheidsverantwoording (RMV) heeft in de periode april 2020 – maart 2021 goede voortgang gemaakt. De externe projectleider rapporteert periodiek de voortgang aan de stuurgroep RMV.

De zorgen van het project RMV hebben vooral betrekking op de businesscontrol capaciteit van organisatieonderdelen ten aanzien van het opmaken van de verbijzonderde interne controleplannen (VIC's) gericht op rechtmatigheid (vooral bij Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU) en Ontwikkelorganisatie Ruimte) en de uitvoering en rapportage van de VIC's in 2020.

Op 27-05-2020 heeft de projectleider RMV een presentatie gegeven aan de adviescommissie Controle & Financiën van de raad inzake het goedgekeurde project plan van aanpak.

Op 21-01-2021 heeft de raad de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording over het begrotingsjaar 2021, 2022 en 2023 vastgesteld. Ook is bepaald door de raad dat in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken een toelichting wordt opgenomen op de rechtmatigheids-verantwoording, met daarin een uiteenzetting van de geconstateerde bevindingen en oorzaken, afwijkingen van wet- en regelgeving en maatregelen ter voorkoming van soortgelijke bevindingen in de toekomst.

Op 9 maart 2021 heeft het college het 'Normenkader rechtmatigheid 2020' vastgesteld. Het 'normenkamer rechtmatigheid 2021'

Noodzakelijke aanpassingen aan de financiële en controleverordeningen i.v.m. RMV zijn geïdentificeerd. Verordeningen worden aangepast nadat de wetswijziging door de 1e en 2e kamer is aangenomen.

Het projectteam heeft ook meegewerkt aan de 'Handreiking Invoering Rechtmatigheidsverantwoording; Adviezen en best practices' van VNG en IPO in samenwerking met gemeenten Alkmaar, Almere en Amersfoort en de provincies Flevoland en Utrecht (bijgevoegd).

2. Verbijzonderde Interne Controles

OO	Verbijzonderde Interne Controles
M&O	**1. Controle salarismutaties algemeen 2020** - Afgerond De resultaten n.a.v. uitgevoerde controles op basis van steekproeven zijn gerapporteerd aan M&O. Op de individuele controles zijn geen bijzonderheden geconstateerd. Wel is er een onduidelijkheid omtrent het ontbreken van een aansluiting tussen het aantal aangeleverde en het aantal door verwerkte mutaties in het oude personeel systeem (PIMS). **2. Controle salarismutaties eigen personeel M&O 2020** - Afgerond De resultaten n.a.v. uitgevoerde controles op basis van steekproeven zijn gerapporteerd aan M&O. Geen bijzonderheden geconstateerd. **3. Controle personeelsdeclaraties 2020** - Afgerond De bevindingen n.a.v. uitgevoerde controles op basis van steekproeven zijn gerapporteerd aan M&O inclusief aanbevelingen ter verbetering. Bovenstaande controlewerkzaamheden zijn overgedragen aan M&O in Q1 2021.
Alle	**4. Controle naleving EU-aanbestedingsregels 2020** - Afgerond De bevindingen n.a.v. uitgevoerde controles op basis van steekproeven zijn gerapporteerd aan FIJ, Concerncontrol en Deloitte inclusief aanbevelingen ter verbetering. Ten opzichte van de afgelopen jaren is de omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden in 2020 fors gedaald. Onrechtmatigheden vooral bij inhuur. Meerdere verbeterpunten gerapporteerd t.a.v. het aanbestedingsproces.
Meerdere	**5. Process Mining subsidies 2020** - Afgerond De bevindingen n.a.v. uitgevoerde process mining zijn gerapporteerd aan de manager van het Subsidiebureau en Deloitte inclusief aanbevelingen ter verbetering. Bevindingen hadden betrekking op de naleving van de termijnen in de verleningsfase en vaststellingsfase van subsidies. Geen bevindingen t.a.v. de betrouwbaarheid van de controle informatie, bevoegdheden en functiescheiding.

3. Operational audits

OO	Operational audits (indien relevant ook IT en soft controls in scope)
MO	**1. Geïntegreerde procesaudit Backoffice Jeugdwet en WMO** – Afgerond **2. Procesaudit onderwijs** – onderzoek uitgesteld naar jaarplan 2021/2022 i.v.m. prioritering organisatieonderdeel en concernaudit
RUIMTE	3. **Vervolgonderzoek beheersing grote projecten** – Afgerond. **4. Procesaudit Erfpacht** – Gecanceld i.v.m. organisatiewijzigingen bij Ontwikkelorganisatie Ruimte.
VTH	**5. Readiness-scan invoering Omgevingswet** – Concept rapport.

4. Digital audits

OO	IT audits
Wigo4it	**1. Jaarlijkse IT audit bij Wigo4it** – Afgerond.
VTH	**2. Privacy audit Verwerking Politiegegevens Staandehouding** – concept rapportage.
Alle	**3. ENSIA-verantwoordingsproces** – gecanceld vanwege gebrek IT audit capaciteit Concernaudit. Audit ENSIA-verantwoording wordt jaarlijks uitgevoerd door Duijnborgh Audit B.V.
BSN	**4. Logische toegangsbeveiliging SAP (vervolg 2019)** – Afgerond. **5. Toegangsbeveiliging bedrijfsnetwerk** – Gecanceld vanwege gebrek IT audit capaciteit en overlap met het onderzoek van de Rekenkamer Utrecht naar informatiebeveiliging.

5. 213a & overige onderzoeken

OO	213a onderzoek en overige onderzoeken
MO	1. **213a onderzoek 'Veerkracht en gelijke kansen'**- i.v.m. prioritering Concernaudit en in overleg met wethouder Voortman uitgesteld naar Q2 2021.
MO	2. **Bewonersaudit 'Het Utrechtse zorgmodel' cliëntenparticipatie bij de tussenevaluatie van zorgpartners** – Uitvoering gepland in Q1 – Q3 2021. Uitvoering is gekoppeld aan de timing van de tussenevaluatie zorgpartners door Maatschappelijke Ontwikkeling (MO)
OOR	3. **Controle Europese subsidies** – Afgerond. Geen bijzonderheden
Alle	4. **Audit risicobeheersing samenwerkingsverbanden** – Afgerond. Fase 1 'Definiëren en inventariseren van samenwerkingsverbanden'. Fase 2 in plan 2021/2022.
Alle	5. **Onderzoek aanbesteding - In behandeling nemen aanbestedingsstukken in de periode 2011 t/m 2013** – Afgerond (vertrouwelijk).

6. Advisering en innovatie

OO	Advisering en innovatie
BSN	1. **Inbreng traject aanbesteding SAP GRC Access tooling** – Afgerond.
BSN	2. **Advisering van de werkgroep implementatie MijnHR (SAP Succesfactors)**– Afgerond Advisering ten aanzien van risico's en gewenste beheersmaatregelen MijnHR.
BSN	3. **Deelname aan risico-dialoog programma** – Afgerond.
BSN	4. **Pilot RPA Inkoop met PWC** – Afgerond.
PBZ	5. **Pilot process mining Publiekszaken** – Afgerond.
Meerdere	6. **Pilot Text Mining subsidies met Deloitte** – Afgerond
W&I	7. **Review interne controleplan Tozo** – Afgerond.
Alle	8. **Process mining SAP** – Afgerond.

7. Personele bezetting Concernaudit (1)

Functie	Personeelsmutaties APRIL 2020 – MAART 2021
Manager Concernaudit	Tijdelijke parttime (24 uur p/w) manager t/m juni 2020. Nieuwe fulltime manager vanaf 1 juli 2020.
Audit Innovator	Werkzaamheden gestopt in juni 2020, daarna uitdienst getreden. Niet vervangen. Taken en verantwoordelijkheden belegd bij de Manager en een Data Analist.
Senior Auditor	1 Senior Auditor is in maart 2020 met pensioen gegaan. Nieuwe Senior Auditor gestart op 1 september 2020.
Senior IT Auditor	Senior IT Auditor is vertrokken in januari 2021. Nieuwe Senior IT auditor is gestart op 1 maart 2021.
Auditor	1 Auditor was langdurig ziek, maar werkt gelukkig weer volledig beter.
Data Analist	1 Data Analist gaat in juli 2021 met pensioen. Nieuwe Data Analist start op 1 juni 2021.
Assistent Auditor	2 Assistent Auditors; uitstroom 1 assistent auditor gepland in 2021.
Projectleider RMV	Oude projectleider is op eigen verzoek vertrokken 30 september 2020. Nieuwe projectleider is gestart op 1 oktober 2020. Inhuur tot juni 2021 (16 uur p/wk). Verlening van het inhuurcontract tot eind 2021 wordt besproken.
Stagiairs	1 Stagiair Hogeschool Inholland: onderzoek naar de Administratieve Organisatie /Interne Controle van het proces verlenen parkeervergunningen VTH. 3 Stagiairs IT audit opleiding Tilburg Universiteit: de privacy audit Verwerking Politiegegevens Staandehouding VTH.

7. Personele bezetting Concernaudit (2)

Functie FTE	Formatie 2020	Huidige bezetting	Formatie 2021
Manager Concernaudit	1,00	1,00	1,00
Innovator	1,00	-	-
Senior Auditor	2,78	2,89	2,89
Senior IT Auditor	1,00	1,00	1,00
Auditor	1,75	3,00	3,00
IT Auditor	-	-	-
Data-analist	-	1,67	1,67
Assistent Auditor	3,00 *	2,00 *	1,00 *
Projectleider RMV	Extern	Extern	Extern
Stagiairs	Extern	N.v.t.	Extern
Totaal	10,53	11,56	10,56

* Uitstroom 1 Assistent Auditor gepland

JAARPLAN CONCERNAUDIT

APRIL 2021 – MAART 2022

24-03-2021

Antoine van Vlodorp

Gemeente Utrecht

Inhoudsopgave

Inleiding
Wat ziet Concernaudit gebeuren in de stad en de organisatie?
Auditplan 2021/2022
Bijlagen:
1. Rechtmatigheidsverantwoording
2. Coronacrisis gerelateerde audits
3. Digitale audits
4. Integrated & operational audits
5. 213A onderzoeken en bewonersaudit
6. Projectaudits
7. Innovatie en adviesopdrachten
8. Ad hoc audits en onderzoeken

1. Inleiding

Concernaudit, de internal auditfunctie, helpt de gemeente Utrecht haar doelstellingen en opgaven te realiseren. We doen dit door op basis van een systematische en gedisciplineerde wijze de doelmatigheid en doeltreffendheid van de processen van governance, risicomanagement en beheersing te evalueren en te helpen verbeteren middels aanbevelingen. Concernaudit biedt daartoe onafhankelijke en objectieve audit- en adviesdiensten en verschaft het inzicht aan proceseigenaren. De opdracht van Concernaudit ligt vast in een Auditcharter, die is vastgesteld door het College van Burgemeester & Wethouders op 8 mei 2018.

In de 'Verordening voor periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur' (raadsbesluit van 13 november 2003) is bepaald dat het college jaarlijks de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur laat onderzoeken op grond van artikel 213a van de Gemeentewet. Concernaudit voert namens het college de 213a-onderzoeken uit. Het college toetst jaarlijks de doelmatigheid en doeltreffendheid van minimaal twee opgaven of programma's.

Concernaudit stelt jaarlijks voor de periode april t/m maart een op een risicoanalyse gebaseerd auditjaarplan op. Om een goede risicoanalyse te kunnen opstellen voert Concernaudit jaarplan-gesprekken met de Directieraad, Integraal Resultaatverantwoordelijke Managers (IRM-ers), Concernmanagers, hoofden van BSN afdelingen en specifieke functionarissen zoals de CISO (Chief Information Security Officer), FG (Functionaris Gegevensbescherming) en ENSIA coördinator. Ook wordt een gesproken met de secretaris van de Rekenkamer Utrecht en de externe accountant Deloitte om te begrijpen wat hun aandachtspunten en inzichten zijn. Tijdens deze jaarplan-gesprekken verkrijgt Concernaudit inzicht in de belangrijkste doelstellingen, opgaven, belangrijke ontwikkelingen en de bijbehorende risico's. Tijdens de jaarplan-gesprekken worden ook auditverzoeken besproken. Tenslotte worden de verplichte audits op basis van wetgeving of overeenkomsten (WiGo4IT) in kaart gebracht.

Bij het prioriteren en selecteren van de audits en onderzoeken voor het jaarplan is rekening gehouden met de uitkomsten van eigen audits, onderzoeken van de Rekenkamer Utrecht en de jaarrekeningcontrole van de externe accountant Deloitte in de voorgaande jaren. Daarnaast is gelet op een gelijkmatige spreiding over de beleidsterreinen en organisatieonderdelen binnen de gemeente.

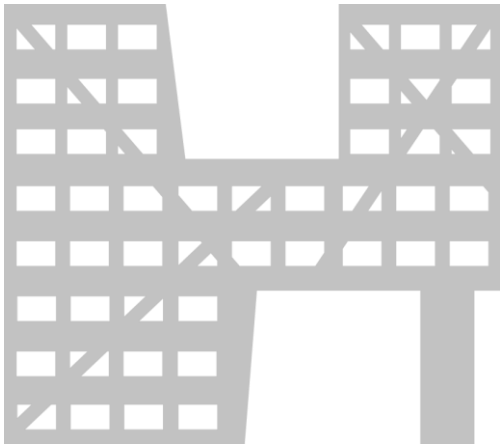
Dit jaarplan geeft op basis van de huidige inzichten een overzicht van de geplande werkzaamheden van concernaudit in de periode april 2021 t/m maart 2022. De geplande werkzaamheden zijn afgestemd op de beschikbare auditcapaciteit.

Organisatie in control

Een organisatie(onderdeel) is 'in control' wanneer sturen, beheersen en toezicht houden zodanig aantoonbaar zijn ingericht dat strategische en operationele doelstellingen op een effectieve en efficiënte wijze worden gerealiseerd.

Strategische doelstellingen

De strategische doelstellingen van de gemeente Utrecht vragen om een opgavegerichte sturing en verantwoording. Het management is primair verantwoordelijk voor de invulling van deze sturing en verantwoording. In de Strategische Agenda Bedrijfsvoering wordt de bedrijfsvoering als motor voor de organisatie gezien om het opgavegerichte werken te kunnen realiseren. Belangrijke ontwikkeling in dit kader is de beweging om naast het sturen op doelmatigheid meer te sturen op doeltreffendheid. Ook wordt meer gericht op het geheel door niet alleen naar de onderdelen te kijken, maar naar de opgaven.

Operationele doelstellingen

Operationele doelstellingen zijn gevat in de overkoepelende opgave 'Hoge basiskwaliteit'. Dit raakt de inrichting van de primaire processen. De organisatie onderdelen zijn verantwoordelijk voor het instellen en laten functioneren van de administratieve organisatie en interne beheersing om deze basiskwaliteit op orde te hebben. De eenheden businesscontrol, IPM (Informatie en Process Management) en DISO (Decentral Information & Security Officer) hebben tot taak de organisatieonderdelen hierbij te ondersteunen. Concernaudit draagt bij aan het zichtbaar in control krijgen en houden van de processen door het uitvoeren van risicoanalyses en het op basis daarvan uitvoeren van audits en adviseren over procesinrichtingen.

Met de versterking van concerncontrol zal ook de rol van concernaudit veranderen. Meer audits richten zich op organisatieonderdelen overstijgende processen en thema's en op de effectiviteit van de opzet van de 1e en 2e lijn en het samenspel tussen het lijnmanagement, (concern)control, IPM en DISO.

Wat ziet Concernaudit gebeuren in de stad en de organisatie?

Stad

1. Verdere verdichting van de stad
2. Groei van de stad
3. Serieuze corona-effecten op bewoners en organisaties
4. Vergroting kansenongelijkheid
5. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van technologie en data
6. Toename participatie van bewoners en organisaties
7. Nieuwe wetgevingen
8. Onvoorspelbaarheid van de economische ontwikkelingen
9. Toename WOB-, klacht- en beroepcultuur

Gemeentelijke organisatie

1. Uitdagingen in het opgavegericht werken; (bij)sturen & verantwoorden
2. De beheersing van de samenwerking met partners om invulling te geven aan de opgaven moet beter.
3. Toename complexiteit: bestuurlijke belangen, participatie, hoge ambities versus financiën en uitvoering
4. Inhoudelijke kennis van de beleidsterreinen en juridische ondersteuning wordt belangrijker
5. Noodzakelijke versterking control, risicomanagement en projectmanagement ingezet
6. Noodzakelijke versterking van de algemene IT beheersprocessen
7. Noodzakelijke versterking gegevensbescherming (informatiebeveiliging en privacy) ingezet
8. Ambtenaar 3.0, digitale vaardigheden voor de medewerkers worden belangrijker
9. Werken 3.0, hoe kunnen medewerkers gezond, effectief en toekomstbestendig opgavegericht blijven werken
10. Meer aandacht nodig voor beheersing risico's van digitale innovaties

Concernaudit planning 2021-2022

OO	Referentie	Omschrijving audit	Opdrachtgever	Aard werkzaamheden	Verplicht	Aantal uren
1. Rechtmatigheidsverantwoording						**2.100**
Alle		Proces rechtmatigheidsverantwoording 2021	Concerncontroller	Audit		500
OOR		Erfpacht	IRM OOR	Opzetten VIC		200
VGU		Verhuur gemeentelijk vastgoed	IRM VGU	Opzetten VIC		200
OOR		Grondexploitatie	IRM Ruimte	Uitvoeren VIC 1e helft 2021		200
Alle		Inkopen en aanbestedingen (spend). Uitbreiding scope met doelmatigheid conform Nota Inkopen.	Concernmanager FIJ	Verbijzonderde Interne Controle		500
Alle		Subsidies	Concernmanager FIJ	Verbijzonderde Interne Controle		500
2. Coronacrisis gerelateerde audits						**1.500**
W&I		Corona steunpakketten voor zelfstandig ondernemers (Tozo) en gezinnen (TONK)	IRM W&I	Audit		600
Alle		Coronasteun voor organisaties middels subsidiesverstrekking	Themadirecteur	Audit		600
M&O / IPM		Impact van de coronamaatregelen op de medewerkers - visie Werken 3.0	Themadirecteur Bedrijfsvoering	Advies		300
3. Digitale audits						**2.060**
W&I		WiGo4it Algemene IT beheersmaatregelen	Directie WiGo4IT	Audit	Ja	60
VTH		Naleving Wet Politiegegevens (Wpg) - proces cameratoezicht en bodycams BOA's	IRM VTH	Audit	Ja	400
Alle		Gegevensbescherming Management Systeem (GBMS/ISMS)	Themadirecteur Bedrijfsvoering	Audit		400
IPM		Cloudtransitie	Concernmanager IPM/CIO	Audit		400
IPM		Wijzigingsbeheer	Concernmanager IPM/CIO	Audit		400
Alle		Governance en risicobeheer algoritmes en volledigheid algoritmeregister	Themadirecteur Bedrijfsvoering	Audit		400

Concernaudit planning 2021-2022

OO	Referentie	Omschrijving audit	Opdrachtgever	Aard werkzaamheden	Verplicht	Aantal uren
4. Integrated & operational audits						**2.850**
VTH		Implementatie Omgevingswet fase 2	Stuurgroep Omgevingswet	Audit		400
Alle		Samenwerkingsverbanden fase 2 (werking)	Gemeentesecretaris/ Algemeen Directeur	Audit		400
Alle		Meervoudig onderhands aanbesteden	Themadirecteur Bedrijfsvoering	Audit		400
MO	2020-06	Onderwijshuisvesting	IRM MO	Audit		400
SB		Bedrijfsafvalinzameling	IRM Stadsbedrijven	Audit		400
OOR	2020-08	Erfpacht	IRM OOR	Audit		400
FIJ		Behandeling van verzoeken om schadevergoeding	Concern Manager FIJ	Audit		400
OOR		Europese subsidies: 'School Chance' ; 'Reduces' en 'Urbact'	IRM OOR	Controle		50
5. 213A onderzoeken en bewonersaudit						**1.600**
MO	2020-16	Opgave 'Veerkracht en gelijke kansen'	Wethouder Maatschappelijke ondersteuning	213a onderzoek	Ja	600
MO	2020-17	Evaluatie zorgpartners WMO/Jeugdzorg	Wethouder Maatschappelijke ondersteuning	Bewonersaudit	Ja	400
OOR		Opgave 'Woningmarkt in balans'	Wethouder Wonen	213a onderzoek	Ja	600

Concernaudit planning 2021-2022

OO	Referentie	Omschrijving audit	Opdrachtgever	Aard werkzaamheden	Verplicht	Aantal uren
6. Projectaudits						**1.200**
OOR/SB		Project Herstel Wervengebied	Stuurgroep project	Audit		400
OOR		Project Merwedekanaalzone	Stuurgroep project	Audit		400
IPM		Programma Kik (Klantgericht werken In Ketens) - implementatie Common Ground principes	Stuurgroep programma	Audit		400
7. Innovatie en adviesopdrachten						**1.300**
PBZ		Digitalisering interne controles m.b.v. process mining: raadplegen van het Basisregistratie Personen (BRP) en verstrekken van reisdocumenten.	IRM PBZ	Innovatie		300
PBZ		Pilot audit op AI: chatbot GEM	IRM PBZ	Innovatie		200
FIJ		Process mining SAP “Proces bestellen tot en met factuurafhandeling”	Concernmanager FIJ	Innovatie		400
FIJ		Monitoring implementatie SAP GRC tool als onderdeel van de opvolging van logische toegangsbeveiliging SAP aanbevelingen m.b.t. kritische autorisaties	Concernmanager FIJ	Advies		200
Diverse		Participatie frauderisicosessies	Concerncontroller	Advies		200
8. Ad hoc audits en onderzoeken: 5% beschikbare audituren						**700**

Totaal	**13.310**
Beschikbare audituren	**13.289**
Saldo	**21**

Berekening beschikbare audituren

Functie	Formatie 2021 FTE	Manage-ment	Account-manage-ment	Audits	Uren per FTE	Audituren	Waarvan Digital Audits
Manager	1	30%	10%	60%	1.360	816	
Innovator	-				1.360		
Senior Auditor	2,89		10%	90%	1.360	3.537	800
Senior IT Auditor	1		10%	90%	1.360	1.224	1.224
Auditor	3			100%	1.360	4.080	
IT Auditor	-				1.360		
Data-analist	1,67			100%	1.360	2.271	
Assistent Auditor	1			100%	1.360	1.360	
Projectleider RMV	Extern				1.360		
Stagiairs	Extern				1.360		
Totaal	**10,56**					**13.289**	**2.024**

Bijlage: toelichting op de onderdelen van het auditjaarplan

1. Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf verslagjaar 2021 moet de gemeente Utrecht zelf een verklaring afgeven over de naleving van de comptabele wet- en regelgeving, ofwel de rechtmatigheid. Deze zogenoemde rechtmatigheidsverantwoording wordt door het college opgenomen in de jaarrekening. Om deze verantwoording af te kunnen leggen, is het van belang dat voor alle materiële geldstromen de naleving van de relevante wet- en regelgeving inzichtelijk is.

De totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording vereist een goede inrichting van en samenwerking tussen de 3 lines:

- het management verantwoordelijk voor de inrichting en uitvoering van de processen (1e lijn);
- de eenheden businesscontrol en concerncontrol voor advisering ten aanzien van de inrichting van de processen en uitvoering van de verbijzonderde interne controles (2e lijn); en
- concernaudit voor advisering aan de 1e en 2e lijn over procesverbeteringen en het op basis van audits voorzien van directieraad en college van aanvullende zekerheid op het geheel (3e lijn).

In de praktijk betekent dit dat proces- en verbijzonderde interne controles zoveel mogelijk worden belegd bij de eenheden businesscontrol.

In 2021/2022 zal Concernaudit:

- adviseren ten aanzien van de verbijzonderde interne controle (VIC) voor de processen erfpacht en verhuur gemeentelijk vastgoed. De VIC's voor deze processen waren door uitdagingen bij de betreffende organisatieonderdelen niet tijdig afgerond;
- Ruimte in het eerste half jaar ondersteunen van de uitvoering van de VIC grondexploitatie. Deloitte heeft ten aanzien van de jaarrekening 2019 een verklaring met beperking verstrekt op het getrouw beeld en de rechtmatigheid in verband met onzekerheden in de kostenramingen van de grondexploitatie Leidsche Rijn. Extra aandacht voor onderbouwing kostenramingen is gewenst;
- zelf de verbijzonderde interne controles (VIC) uitvoeren van de organisatieonderdelen overstijgende processen: inkopen & aanbesteden ('spend') en subsidies;
- een audit uitvoeren naar het rechtmatigheidsverantwoordingsproces.

2. Coronacrisis gerelateerde audits

Corona steunpakketten voor zelfstandig ondernemers en gezinnen

Veel Utrechtse bedrijven, ondernemers, zzp'ers en gezinnen ervaren de gevolgen van de maatregelen rondom het coronavirus. De gemeente en andere organisaties doen er alles aan om deze groepen te helpen. De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) en de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) zijn een paar van de maatregelen om ondernemers en gezinnen te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De Tozo (1, 2, 3 en 4) regelingen voorzien in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud voor zelfstandige ondernemers als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. En in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen. TONK is een vergoeding voor noodzakelijke woonkosten van gezinnen. In gemeente Utrecht gaat het om huur en hypotheekrente. Gemeenten worden volledig financieel gecompenseerd door het rijk voor de uitkeringskosten en uitvoeringskosten in het kader van de Tozo en TONK. Net als bij andere uitkeringen is het van belang dat alleen mensen die daar recht op hebben Tozo en TONK ontvangen en dat misbruik en oneigenlijk gebruik wordt tegengegaan of gedetecteerd en gecorrigeerd. Concernaudit zal een audit uitvoeren naar de rechtmatigheid van de Tozo en TONK uitkeringen.

Coronasteun voor organisaties middels subsidies

De coronamaatregelen van de overheid hebben invloed op bijna alle organisaties actief in de stad Utrecht. De gemeente is vanwege de impact van de coronamaatregelen coulant omgegaan met reeds toegekende subsidies en extra coronasubsidies beschikbaar gesteld om specifieke organisaties te ondersteunen, zoals bijvoorbeeld voor activiteiten en initiatieven voor jongeren en jongvolwassenen op het gebied van sport, cultuur en vrije tijd. Voorwaarde is wel dat er (extra) aandacht is voor de mentale gezondheid. Daarnaast heeft de gemeente een nieuw subsidiesysteem in gebruik genomen: Easyfunders. Concernaudit zal beoordelen of het subsidieproces ondersteund door Easyfunders functioneert en daarbij extra aandacht besteden aan de doelmatigheid van de (Corona)subsidieverstrekking, de rolverdeling tussen subsidiebureau en de organisatieonderdelen; en hoe de IT beheersmaatregelen en geprogrammeerde controles van Easyfunders werken.

Impact coronamaatregelen op de medewerkers – visie Werken 3.0

De coronamaatregelen en vooral de maatregelen van verplicht thuiswerken hebben geleid tot de vraag: Hoe kunnen medewerkers gezond, effectief en toekomstbestendig opgavegericht blijven werken? De gemeente heeft de visie Werken 3.0 ontwikkeld inclusief de leidende principes en concrete uitvoeringsmaatregelen. De visie Werken 3.0 strekt uit over drie sporen: Werkgeverschap, ICT, Huisvesting. Het gaat daarin over werk- en managementstijl, mobiliteit en arbeidsvoorwaarden, gezondheid, werk/privé balans, digitaal en fysiek werken, dienstverlening en ICT, huisvesting (fysiek), duurzaamheid en inclusie. Concernaudit wil bijdragen aan de uitwerking en implementatie van Werken 3.0 door actief te adviseren over de risico's en haalbaarheid van de uitvoeringsmaatregelen.

3. Digitale audits

Digitalisering speelt een belangrijke rol om de opgaven in de stad te kunnen realiseren. We zien dat digitalisering in een hoog tempo in alle aspecten van het dagelijks leven een rol speelt. We spreken dan ook wel over een digitale transformatie van onze samenleving. De gemeente wil Utrecht maximaal de kansen die digitalisering biedt benutten om de opgaven in onze stad te realiseren en zo bij te dragen aan een gezonde leefomgeving voor iedereen.

Om succesvol te digitaliseren in de Utrechtse opgaven heeft de gemeente een fundament neergezet. Dit fundament houdt in dat er doordachte werkwijzen van strategie tot uitvoering plaatsvinden door samen te werken en kennis te delen om zo effectiever en efficiënter te werken. Met dit fundament realiseert de gemeente de (nieuwe, veelal digitale) oplossingen voor de stad. De termijn die de visie beslaat is meerjarig en loopt tot 2024.

Digitalisering roept nieuwe, fundamentele vragen op, bijvoorbeeld ten aanzien van de bescherming van de privacy. Om op een juiste, veilige en eerlijke manier met digitalisering om te gaan, werkt de gemeente vanuit de volgende zes Utrechtse ethische waarden.

1. Privacy en autonomie
2. Menselijke waardigheid en Gezondheid
3. Rechtvaardigheid
4. Een veiliger digitale stad
5. Controle over technologie
6. Omgaan met machtsverhoudingen

Concernaudit wil bijdragen aan de digitalisering van de Utrechtse opgaven middels het uitvoering van audits naar de governance, risicomanagement en interne beheersing van de digitale oplossingen. Bij onze digitale audits zullen we de geïmplementeerde beheersmaatregelen toetsen aan het Utrechtse waardenmodel.

Visie digitale stad als uitgangspunt

De visie ‘Digitale stad’ is het fundament op basis waarvan de gemeente Utrecht werkt aan digitalisering. Concernaudit heeft voor de vijf ‘sporen’ van de visie in kaart gebracht welke voornaamste risico’s zij ziet en mee zal nemen in de digitale audit invulling van 2021- 2022

Spoor 1: Onderzoek en innovatie

Missie: Samen met partners doorbraak innovaties bereiken.

De komende tien jaar krijgt Utrecht er 100.000 inwoners bij. Dit heeft gevolgen voor onder andere mobiliteit, luchtkwaliteit, zorguitgaven, schuldhulpverlening en de woningmarkt. Om deze stedelijke vraagstukken op te lossen of te beheersen hebben we doorbraakinnovaties nodig waarbij moderne ICT, data, algoritmen en kunstmatige intelligentie belangrijke drivers zijn. Doorbraakinnovaties liggen door hun aard niet kant en klaar op de plank en kunnen ook niet op een lineaire manier worden ontwikkeld. Om tot kansrijke ideeën te komen en deze uit te voeren, is een ontwikkelproces nodig met ruimte voor onderzoek en met een experimentele en open houding. Dit vraagt tijd, energie en menskracht. Het onderzoek en innovatie vindt plaats in samenwerking met partners.

Risico's gerelateerd aan het samenwerken met partners:

- Financiële risico's als de gemeente haar inbreng kwijt raakt of aansprakelijk kan worden gesteld voor financiële tekorten.
- Beleidsmatige - en afbreukrisico's als de maatschappelijke prestatie niet wordt gerealiseerd.
- Politieke risico's als wanbeleid of integriteitschending bij de partners leiden tot publieke verontwaardiging en negatieve publiciteit voor het gemeentebestuur.
- Dataverwerkingsrisico's als bij de gemeente onvoldoende overzicht bestaat en monitoring is ingericht op IT-beheersmaatregelen welke (contractueel) enerzijds zijn belegd bij externe partijen en anderzijds onder verantwoordelijkheid van de gemeente Utrecht vallen.

In 2020 heeft Concernaudit geconstateerd dat gemeente Utrecht:

- geen eenduidig definitie kent voor het begrip samenwerkingsverband.
- geen eenduidige afspraken heeft over de registratie van samenwerkingsverbanden (aantal, financiële omvang en eigenaarschap).
- De toepassing van systematisch risicomanagement is beperkt en wordt niet afgedwongen door een gemeentelijk monitoringsysteem. Hierdoor is niet duidelijk waarop monitoring en toezicht van samenwerkingsverbanden gebaseerd moet worden.

Auditaanpak 2021/2022:

- Audit risicobeheersing samenwerkingsverbanden inclusief digitale partners fase 2 (opvolging adviezen 2020 en toetsing werking beheersmaatregelen).
- Natuurlijke adviesfunctie inzake bewustwording dataverwerkingsrisico's bij het aangaan van samenwerkingsverbanden.

Spoor 2: Ander werk, vaardigheden en een leven lang leren

Missie: Om optimaal te profiteren van digitalisering stimuleren wij de ontwikkeling van nieuwe, andere kennis en vaardigheden bij Utrechters en medewerkers.

Door de digitale transformatie veranderen taken en beroepen snel. Aan de ene kant zijn er veel kansen voor meer en beter werk. Er ontstaat een grotere vraag naar nieuwe beroepen zoals UX-designers (gebruikerservaring), developers, data-scientists en cybersecurity-specialisten. Aan de andere kant veranderen of verdwijnen er banen en taken door digitalisering. Machines of programmering kunnen repetitief of fysiek zwaar werk overnemen. Deze ontwikkelingen leiden tot een mismatch op de arbeidsmarkt. Dit speelt ook binnen de ambtelijke organisatie. Er zijn nieuwe digitale vaardigheden nodig om de dienstverlening op een hoog (digitaal) niveau te houden.

Risico's:

GU anticipeert niet (tijdig) op de verwachte mismatch tussen de vereiste (digitale) kennis en vaardigheden van haar medewerkers, waardoor haar opgaven mogelijk niet (volledig) kunnen worden gerealiseerd.

Auditaanpak 2021/2022:

- Monitoring ontwikkelingen rond de digitale capaciteit, kennis en vaardigheden van de ambtelijke organisatie als onderdeel van de project Ambtenaar 3.0.
- Bij individuele digitale audits zal expliciet aandacht worden besteed aan de kwantitatieve en kwalitatieve bemensing.
- Natuurlijke adviesfunctie inzake voorbereiding op aansluiting van de gemeentelijke opgave, functieprofielen en (IT) functievereisten.

Spoor 3: Dynamische digitale economie (1)

Missie: Realiseren van een toekomstbestendige digitale interne- en externe infrastructuur die Utrechters, bedrijven en overheid ondersteunt bij hun behoeften. De interne- en externe digitale infrastructuur moet flexibel én robuust zijn.

Inwoners kunnen genieten van nieuwe producten en diensten die sterk vereenvoudigd, beter vindbaar en goedkoper zijn. Zoals de slim melden-app, dynamisch inzamelen van afval en digitaal een verhuizing doorgeven. Ondernemers kunnen dankzij online markten een groter bereik hebben, en met inzichten uit data kunnen zij hun processen optimaliseren en nieuwe verdienmodellen maken. Beschikbaarheid van die data speelt in al deze ontwikkelingen een cruciale rol. Dat zien we ook bij het massaal thuiswerken. Dit eist een passende, betrouwbare digitale infrastructuur voor overheden, ondernemers en inwoners.

Risico's

Cybercrime is een onlosmakelijk onderdeel geworden van onze samenleving. Door gebruik van digitale externe infrastructuur heeft de Gemeente Utrecht, te maken met aan cyber gerelateerde risico's, zoals cybercrime. Cybercrime kan geheel of gedeeltelijk de dienstverlening voor korte of lange tijd in gevaar brengen en leiden tot grote directe en indirecte kosten.

Het niet (optimaal) functioneren van de algemene IT beheersmaatregelen met betrekking tot de digitale interne infrastructuur, kunnen de beschikbaarheid, integriteit, exclusiviteit en daarmee de controleerbaarheid van objecten (informatie, IT-dienst of IT-middel) in gevaar brengen. Beschikbaarheid is de mate waarin een object continu beschikbaar is en de gegevensverwerking ongestoord voortgang kan hebben. Integriteit is de mate waarin het object in overeenstemming is met de beoogde werkelijkheid. Exclusiviteit is de mate waarin uitsluitend geautoriseerde personen of apparatuur via geautoriseerde procedures en beperkte bevoegdheden gebruikmaken van een object of toegang hebben tot een object (creëren, wijzigen, verwijderen of lezen van gegevens).

Auditobservaties 2020/2021 Deloitte inzake cybersecurity

- Het beschermen van gevoelige data is één van de grootste uitdagingen voor de Gemeente Utrecht. Er worden risicoanalyses en DPIA's (Data Protection Impact Assessments) uitgevoerd om risico's in kaart te brengen. Er is echter geen overzicht van externe partijen die toegang hebben tot gevoelige data, waardoor niet met zekerheid gezegd kan worden dat alle risico's goed in kaart zijn gebracht.
- Het bewustzijn van eindgebruikers over cybersecurity risico's speelt een grote rol in het voorkomen en herkennen van incidenten. Medewerkers moeten een verplichte AVG training volgen, maar overige cyber security bewustwordingsprogramma's zijn op dit moment niet beschikbaar, waardoor het risico bestaat dat incidenten onopgemerkt blijven.
- Het detecteren van kwetsbaarheden binnen het netwerk kan worden verbeterd. Er is geen duidelijke verantwoordelijkheid voor patchmanagement met betrekking tot security patches wat er toe kan leiden dat bekende kwetsbaarheden in gebruikte software niet worden verholpen. Mede door de decentrale besluitvorming met betrekking tot het aanschaffen van softwarepakketten kan dit leiden tot onopgemerkte risico's.

Spoor 3: Dynamische digitale economie (2)

Auditobservaties 2020/2021 Concernaudit inzake logische toegangsbeveiliging SAP

In het afgelopen jaar is aan veel aanbevelingen is (al dan niet gedeeltelijk) opvolging gegeven. Desondanks is er nog steeds sprake van een verhoogd risico dat fouten, nalatigheid of opzettelijk misbruik niet of niet tijdig worden voorkomen of ontdekt. Openstaande aanbevelingen hebben met name te maken met het inperken van de toekenning van (kritische) beheerrechten, de monitoring op het gebruik er van en de controle op de juistheid van de toegekende rechten (zowel gebruikers als beheerders). Teneinde dit te verbeteren, gaat het om een mix van een zeer grote hoeveelheid handmatige en geautomatiseerde beheersingsmaatregelen in en rondom een complex ERP-systeem. Gemeente Utrecht zet hiervoor in op de implementatie van de GRC Access tooling.

Auditaanpak 2021/2022 externe infrastructuur (dienstverlening aan bewoners en organisaties):

- Audit governance en risicobeheersing gemeentelijke algoritmen en de volledigheid van het gepubliceerde algoritmeregister https://ckan.dataplatform.nl/dataset/algoritmeregister-utrecht
- Bijdrage aan de jaarlijkse audit van de algemene IT beheersmaatregelen van WiGo4IT.
- Pilot audit op AI: chatbot GEM bij PBZ.

Onderwerpen voor audits t.a.v. de externe infrastructuur voor de komende jaren:

- Audit governance, risicobeheersing en digitale toegankelijkheid gemeentelijke websites van de gemeente.
- Audit governance, risicobeheersing en digitale toegankelijkheid gemeentelijke apps.
- Audit governance en risicobeheersing Robot Process Automation (RPA)
- Audit governance en risicobeheersing inzet van meer kunstmatige intelligentie (Artificial Intelligence, AI) bij gemeentelijke dienstverlening.
- Audit governance en risicobeheersing bij het beschikbaar stellen van data aan derden.

Spoor 3: Dynamische digitale economie (3)

Auditaanpak 2021/2022 <u>interne</u> infrastructuur:

- Audit wijzigingsbeheer, waarbij de focus zal liggen op systemen met financieel belang voor de Gemeente Utrecht.
- Audit Cloudtransitie.
- Monitoring van de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen ten aanzien van logische toegangsbeheer SAP.
- Natuurlijke adviesfunctie inzake logische toegangsbeveiliging, zoals het inrichten en opschonen van bevoegdheden in applicaties.
- Natuurlijke adviesfunctie voor veilig (blijven) digitaliseren, zoals een 'veilig digitaliseren checklist' vóór livegang programma of project.
- Start risicoanalyse van het volledige IT landschap gemeente Utrecht.

Overzicht van de algemene IT beheerprocessen inzake de interne infrastructuur (jaar laatste audit).

Om een redelijke mate van zekerheid te kunnen geven ten aan zien van het geheel van algemene IT beheersprocessen, worden alle IT beheersprocessen minimaal 1 keer in de 4 jaar beoordeeld.

- IT Governance (IT strategie, -beleid en –risicomanagement)
- IT personeelsmanagement
- Logische toegangsbeveiliging
  - netwerk (2020 Rekenkamer Utrecht)
  - systemen (2020 SAP)
- Fysieke toegangsbeveiliging (2020 Rekenkamer Utrecht)
- Wijzigingsbeheer (2021)
- Operationeel management inclusief monitoring
- Configuratiemanagement
- Backup- en recoverymanagement
- Incident- en probleemmanagement
- Continuïteit management en de crisis organisatie
- (Cyber) security management (2020 Deloitte)
- Cloud transitie & management (2021)
- Systeem architectuur management
- Datamanagement en –portabiliteit
- Systeemmigratie en -conversies
- Systeemeigenaarschap
- Leveranciersmanagement
- Licentiemanagement
- Logging
- Capaciteitsmanagement
- Elektronische archivering

Spoor 4: Weerbaarheid (1)

Missie: Vergroten de digitale weerbaarheid van de stad door bij bewoners, bedrijven en in de eigen organisatie het risicobewustzijn van digitale veiligheid te vergroten.

Veiligheid en vertrouwen zijn de basis voor een succesvolle transformatie naar een digitale economie en samenleving. De basis voor een goed vestigingsklimaat, voor onze concurrentiepositie en voor de acceptatie en het gebruik van digitale middelen door inwoners en bedrijven. Onze visie is dat de gemeente Utrecht op het gebied van privacy en informatiebeveiliging een voorbeeldfunctie heeft voor de stad en voor de sector overheid.

Risico's:

Informatieveiligheid is een onderwerp dat met de toenemende digitalisering steeds belangrijker wordt voor bewoners en bedrijven en voor de Gemeente Utrecht. De gemeente verwerkt grote hoeveelheden (persoons-)gegevens in een veelvoud aan systemen en programma's. Veel van deze gegevens betreffen (bijzondere) persoonsgegevens of andere belangrijke gegevens die goed beschermd moeten zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om persoonsgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en in het sociaal domein waarbij bijzondere persoonsgegevens worden geadministreerd, maar ook gegevens over bijvoorbeeld financiën, ruimtelijke projecten en de veiligheid in de stad. Zonder goede informatiebeveiliging liggen cybercriminaliteit, fraude, oplichting en ondermijning op de loer.

Auditobservaties 2020/2021 Rekenkamer Utrecht inzake informatieveiligheid

De gemeente Utrecht heeft in 2019 het nieuwe Beleid voor gegevensbescherming 2019-2022 vastgesteld. Het uitgangspunt van dit beleid is risicogestuurd werken. Aan het risicogestuurd werken wordt echter nog onvoldoende invulling gegeven. Er zijn nog geen operationele risicoanalyses uitgevoerd en van de benodigde 21 tactische risicoanalyses zijn er slechts 6 gereed. Omdat risicoanalyses en Data Protection Impact Assessments (DPIA's) cruciaal zijn om risicogestuurd te werken, is dit nog niet voldoende mogelijk.

Bij de implementatie van het nieuwe beleid voor de gegevensbescherming heeft de gemeente Utrecht ook een roadmap opgesteld die jaarlijks wordt herijkt en geactualiseerd. Deze bevat onderwerpen waarmee de gemeente aan de slag gaat en de mijlpalen die daarbij behaald moeten worden. De uitvoering van het informatiebeveiligingsbeleid loopt op cruciale onderdelen achter op de oorspronkelijke planning. Met extra geld en mensen moet de achterstand worden ingelopen, maar daarvoor zijn ook daadkracht en urgentie bij de proceseigenaren en inzet van uitvoerende medewerkers vereist. De gemeente heeft verschillende algemene maatregelen genomen om de risico's te laten afnemen.

Spoor 4: Weerbaarheid (2)

Auditaanpak 2021/2022:

- **Nul-meting Gegevensbescherming Management Systeem (GBMS)** in voorbereiding op een ISO 2700X certificering. Gegevensbescherming combineert informatiebeveiliging en privacy. Bij deze audit staat de naleving van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Bij de nul-meting zullen ook de aanbevelingen m.b.t. informatieveiligheid van de Rekenkamer Utrecht worden opgevolgd. De audit op de (openbare) ENSIA verantwoording is uitbesteed t/m 2022 aan Duijnborgh Audit B.V.
- **Audit Wet Politiegegevens (Wpg) – cameratoezicht en bodycams BOA's**. In de Ministeriële regeling periodieke audit politiegegevens is bepaald dat jaarlijks een internal audit moet plaatsvinden op één dan wel een aantal onderdelen van de wet. Op dit moment loopt er een audit van Concernaudit naar het proces staandehouding door BOA's. In het jaarplan 2021/2022 is het proces cameratoezicht en bodycams BOA's opgenomen. Daarnaast moet twee jaren na inwerkingtreding van de wet (2019), en vervolgens eenmaal in de vier jaren, moet de gemeente een externe IT auditor een privacy audit uitvoeren naar de naleving van de Wpg. De privacy audit in 2021 naar de naleving van de Wpg zal worden uitbesteed aan Duijnborgh Audit B.V.
- **Audit programma KIK (Klantgericht werken In Ketens)** - implementatie van de Common Ground principes. Gemeenten hebben een nieuwe, moderne, gezamenlijke informatievoorziening nodig voor het uitwisselen van gegevens. Het huidige stelsel voor gegevensuitwisseling maakt het lastig om snel en flexibel te vernieuwen, te voldoen aan privacywetgeving en efficiënt om te gaan met data. Dat staat de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening in de weg. Met Common Ground willen gemeenten de informatievoorziening eenvoudiger, sneller en slimmer inrichten. In de kern gaat het bij Common Ground om een hervorming van de gemeentelijke informatievoorziening, door op een andere manier om te gaan met gegevens. Zo koppelen we data los van werkprocessen en applicaties. En we bevragen data bij de bron, in plaats van ze veelvuldig te kopiëren en op te slaan.

  De twee KIK pilots binnen de gemeente Utrecht betreffen:

  - De Vastgoed case; Van ongestructureerde data naar data op orde.
  - Keten: Beleidsvoorbereiding en Bestuurlijke Besluitvorming.

Spoor 5: Grondrechten en ethiek

Missie: We waarborgen grondrechten en waarden in een wereld waarin digitalisering steeds meer centraal staat.

Bij de huidige en toekomstige vergaande digitale transformatie ontstaat de vraag of alles wat technologisch mogelijk is, ook wenselijk is. Digitalisering raakt aan de waarden en verhoudingen in onze samenleving en aan de manier waarop we met elkaar omgaan. Nieuwe technieken en toepassingen roepen ethische en grondrechtelijke vragen op. We moeten niet alleen oog hebben voor de mogelijkheden, maar ook voor de risico's van digitalisering.

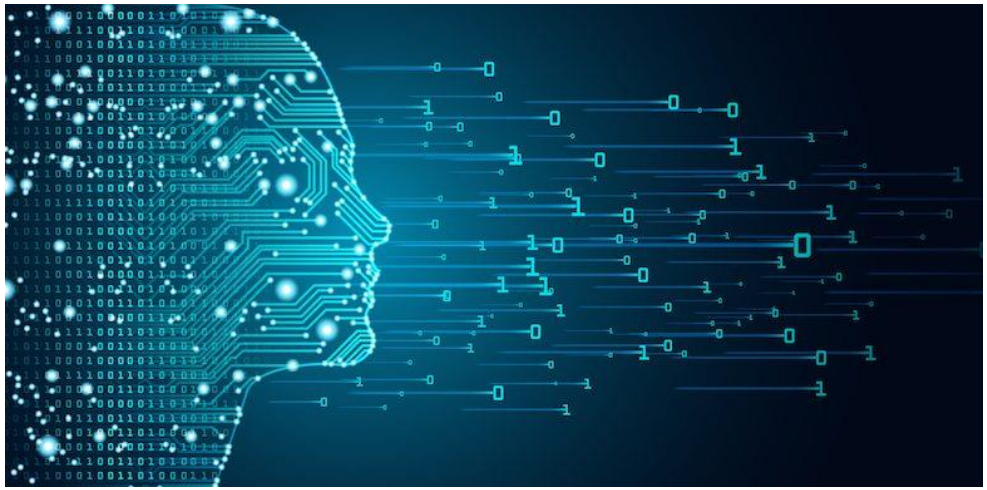
In het coalitieakkoord hebben we de ambitie uitgesproken om toe te werken naar een opener en transparantere gemeente Utrecht. We willen bereiken dat onze publieke informatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Bijzondere aandacht hebben wij hierbij voor de transparantie rondom algoritmen en kunstmatige intelligentie.

Risico's:

Politieke risico's als de gemeente onvoldoende open en transparant is of hoe het de grondrechten bij digitale innovaties waarborgt. Dit kan leiden tot publieke verontwaardiging en negatieve publiciteit voor het gemeentebestuur.

Auditaanpak 2021/2022:

- Audit governance en risicobeheersing algoritmen in gebruik bij de gemeente en de volledigheid van het algoritmeregister (zie ook spoor 3).
- Nagaan of gemeente Utrecht een kunstmatige intelligentie register publiceert en bijhoudt.

4. Integrated en operational audits (1)

In het onderstaande overzicht is opgenomen welke integrated en operational audits we gaan uitvoeren. Operational audits richten zich op governance, risicomanagement en interne beheersing van processen. Bij integrated audits worden tevens IT- en/of gedragsaspecten beoordeeld. Bij de opdrachtformulering van een audit wordt bepaald of IT- en/of gedragsaspecten in scope zijn.

Invoering Omgevingswet fase 2
Op 1 januari 2022 treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking. Op dit moment loopt een readiness scan om te beoordelen of de gemeente per 1 januari 2022 tijdig aan de minimale eisen kan voldoen. In fase 2 zullen we beoordelen hoe de omgevingsvisie van de gemeente is geoperationaliseerd en opvolging geven aan de aanbevelingen uit fase 1.

Samenwerkingsverbanden fase 2 (werking)
De komende tien jaar krijgt Utrecht er 100.000 inwoners bij. Dit heeft gevolgen voor onder andere mobiliteit, luchtkwaliteit, zorguitgaven, schuldhulpverlening en de woningmarkt. Om deze stedelijke vraagstukken op te lossen of te beheersen werkt de gemeente intensief samen met partners in de stad, regio en landelijk. In fase 1 hebben we de opzet en bestaan van de beheersmaatregelen en risicomanagement inzake deze samenwerkingsverbanden beoordeeld. In fase 2 gaan we de werking van de beheersmaatregelen beoordelen en opvolging geven aan de aanbevelingen uit fase 1.

Meervoudig onderhands aanbesteden
Bij de inkoop van leveringen en diensten tot € 214.000 mag de gemeente kiezen voor het meervoudig onderhands aanbesteden, waarbij 3 tot 5 partijen worden uitgenodigd tot inschrijving. De Nota Inkoop bepaalt dat sprake moet zijn van ‘Local sourcing’, waarbij minstens twee betrouwbare regionale ondernemers worden uitgenodigd. Ook bij meervoudig onderhandse aanvragen moet de gemeente gebruik maken van Tendernet. Om de integriteit van de deelnemers aan het inkoopproces te waarborgen, bestaat er een adequate functiescheiding binnen het proces en zijn er waarborgen ten aanzien van de documentatie. Concernaudit zal de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het proces meervoudig onderhands aanbesteden beoordelen.

4. Integrated en operational audits (2)

Onderwijshuisvesting
In Utrecht gaan bijna 50.000 kinderen en jongeren iedere dag naar school. Daarvoor hebben we in onze stad 93 basisscholen, 19 middelbare scholen en 12 scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. In ruim 200 schoolgebouwen huisvesten we alle leerlingen en geven leraren het beste onderwijs. De recent gewijzigde gemeentelijke verordening onderwijshuisvesting omschrijft alle regels omtrent onderwijshuisvesting. De visie op onderwijshuisvesting vormt de basis voor het gemeentelijke beleid en de bouwprojecten en kent 4 pijlers: Een passende school, nabij huis; Gezond en veilig naar school; Efficiënte samenwerking; en Duurzame schoolgebouwen. Concernaudit gaat beoordelen hoe doelmatig en doeltreffend de onderwijshuisvesting in de stad is geregeld.

Bedrijfsafvalinzameling
Organisaties in de stad en regio kunnen ervoor kiezen om hun bedrijfsafval te laten inzamelen door Stadsbedrijven. De gemeente haalt al 50 jaar bedrijfsafval op en treedt daarbij in concurrentie met commerciële marktpartijen. Dit heeft consequenties op het gebied van belastingen, zoals BTW en VPB. Het proces bedrijfsafvalinzameling kent ook een verhoogd risico op misbruik, waaronder fraude. Concernaudit zal het proces van bedrijfsafval inzamelen beoordelen met extra aandacht voor misbruik en de correcte naleving van de belastingwetten.

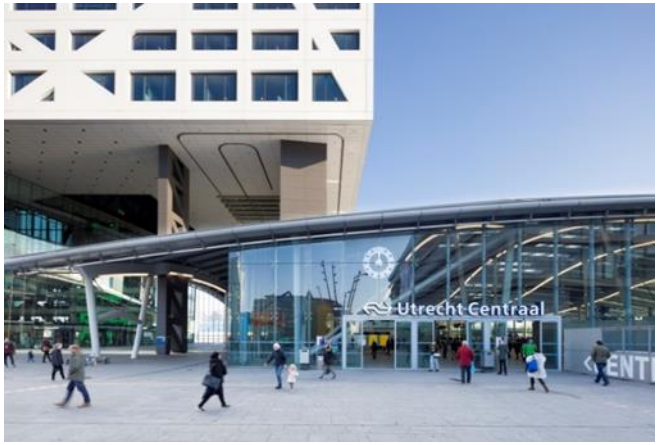
Erfpacht
De gemeente Utrecht is eigenaar van stukken grond. Sommige stukken grond zijn uitgegeven in erfpacht. Een erfpachter, een particulier, bedrijf of ondernemer, krijgt het gebruiksrecht van die grond: het erfpachtrecht en moet hiervoor een vergoeding betalen: de erfpachtcanon. In Utrecht bestaan 3 soorten erfpachtrechten: eeuwigdurende, voortdurende en tijdelijke erfpachtrechten. De erfpachter heeft de mogelijkheid om de canonverplichting af te kopen en een eeuwigdurende erfpacht kan onder voorwaarden omgezet worden naar vol eigendom. De afgelopen jaren zijn de erfpachtprocessen opnieuw ingericht. Concernaudit gaat beoordelen hoe doelmatig en doeltreffend de gewijzigde erfpachtprocessen werken.

4. Integrated en operational audits (3)

Behandeling van verzoeken om schadevergoeding
Als de gemeente een fout maakt kan een bewoner of bedrijf schade lijden en zal die proberen om te verhalen op de gemeente. Maar ook in andere gevallen kan de gemeente verplicht zijn tot schadevergoeding. De gemeente kan op verschillende wijze met een aanspraak op schadevergoeding worden geconfronteerd:

1. Aansprakelijkstelling wegens onrechtmatige daad.
2. Wettelijke risicoaansprakelijkheid.
3. Schadebesluit op grond van een publiekrechtelijke regeling.
4. Subsidieaanvraag.
5. Toepassing van een contractueel vastgelegde vergoedingsplicht.
6. Aansprakelijkstelling wegens niet naleven bepaling uit overeenkomst.
7. Aansprakelijkstelling o.g.v. inlenersaansprakelijkheid/ ketenaansprakelijkheid.
8. In het kader van een klacht of melding.

De gemeente krijgt vaker een verzoek om schadevergoeding. Concernaudit wil beoordelen of deze verzoeken doelmatig, doeltreffend en rechtmatig worden behandeld door de gemeente.

5. 213a-onderzoeken en bewonersaudit

In artikel 213a van de Gemeentewet is opgenomen dat het college periodiek onderzoek moet laten doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid. Concernaudit voert deze zogenoemde 213a-onderzoeken uit ten behoeve van het college en rapporteert hierover aan het college en de gemeenteraad. Concernaudit richt zich met de 213a-onderzoeken op de opgaven die in het Coalitieakkoord van het college zijn vastgelegd. Deze opgaven vormen voor de organisatie het kader waarbinnen gewerkt wordt. Bij 213a-onderzoeken wordt ingezoomd op het opgavegericht werken; (bij)sturen & verantwoorden.

In 2018 en 2019 zijn 213a-onderzoeken naar de opgaven 'Werk voor iedereen' en 'Duurzame energie voor iedereen' uitgevoerd. Voor 2020-2021 was overeengekomen dat een 213a-onderzoek naar de opgave 'Veerkracht en gelijke kansen" wordt uitgevoerd. Dit onderzoek zal in Q2 2021 plaatsvinden.

Aanvullend stelt Concernaudit voor om een 213a-onderzoek uit te voeren naar de opgave "Woningmarkt in balans". Voor de selectie van deze opgave voor het 213a-onderzoek zijn de volgende factoren doorslaggevend geweest:

- Spreiding over de 10 hoofdopgaven;
- betekenis voor de bewoners van de stad zodat de inwoners, organisaties of instellingen betrokken kunnen worden in het onderzoek; en
- op het betreffende beleidsveld is een bewonersaudit of een anderszins vernieuwende aanpak mogelijk.

Voor de selectie van onderwerpen vindt daarnaast afstemming plaats met de onderzoeken die de Rekenkamer Utrecht uitvoert of in het recente verleden uitgevoerd heeft.

Bewonersaudit
Met Maatschappelijke Ontwikkeling is Concernaudit overeengekomen om de bewonersaudit te koppelen aan de tussentijdse beoordeling van de gecontracteerde WMO en Jeugdzorg partners. De timing van deze tussentijdse beoordeling is nog onderwerp van bespreking.

6. Projectaudits

De beheersing van grote, risicovolle projecten is een blijvend aandachtspunt voor elk gemeentebestuur. Grote projecten zijn door hun complexiteit bij uitstek langdurige en kostbare trajecten die bovendien vaak onderhevig zijn aan bestuurlijke en technologische scopewijzigingen. In 2019 heeft Concernaudit het onderzoek ‘Verdere professionalisering beheersing grote projecten’ opgeleverd. Het onderzoek geeft inzicht in de kansen om de interne beheersing van grote projecten te verbeteren. In 2020 hebben we een vervolgonderzoek uitgevoerd en gerapporteerd naar de beheersing van grote projecten, waarbij nadrukkelijk de onderdelen projectramingen, tegenspraak en projectadministratie zijn beoordeeld.

De gemeente heeft acties uitgezet om de projectbeheersing te verbeteren. De regeling risicovolle projecten is bijna gereed. Daarnaast is in januari 2021 de handleiding projectbeheersing goedgekeurd en gepubliceerd teneinde de projectbeheersing te verbeteren. Om te beoordelen of de beoogde verbetering van de projectbeheersing wordt gerealiseerd en om de risico’s van een aantal grote, risicovolle (politiek/afbreukrisico en financieel) projecten te beoordelen, zijn de navolgende projecten/programma’s geselecteerd voor een audit:

- Project Herstel Wervengebied
- Project Merwedekanaalzone

Programma Kik (Klantgericht werken In Ketens) - implementatie Common Ground principes is geselecteerd vanwege het belang van het programma voor de digitale toekomst van de gemeente en de samenwerking met partners lokaal en nationaal.

7. Innovatie en adviesopdrachten

De doelstelling van digitale innovatie in de audits is om steekproefsgewijze, handmatige controles te vervangen door gedigitaliseerde, integrale controles. Op basis van de single audit gedachte betekent dit dat slechts één controle wordt uitgevoerd en vanuit andere controledoeleinden (bijvoorbeeld de jaarrekeningcontrole door de externe accountant) kunnen interne en externe partijen hier gebruik van maken. Met digitale controles voorzien wij in zeer nauwkeurige controles met een dekking van 100%. Technieken als process mining en data-analyse vormen de basis van de digitale controles.

Sinds begin 2018 werkt Concernaudit aan de inrichting van deze digitale controles in de vier grote geldstromen van de gemeente: inkopen/aanbestedingen, subsidies, personeelskosten, sociale uitkeringen en bij publiekszaken.

In 2021/2022 wil Concernaudit:

- Digitalisering van de interne controles m.b.v. process mining ten aanzien van raadplegen van het Basisregistratie Personen (BRP) en verstrekken van reisdocumenten verder uitbouwen.
- Een pilot audit doen m.b.t. kunstmatige intelligentie (AI) gebruikt bij de chatbot GEM.
- Process mining SAP “Proces bestellen tot en met factuurafhandeling” verder uitbouwen en mogelijk overdragen aan FIJ.
- De implementatie SAP GRC tool als onderdeel van de opvolging van Logische toegangsbeveiliging SAP aanbevelingen m.b.t. kritische autorisaties actief monitoren.
- Actief participeren aan frauderisico-sessies vanuit onze expertise.

8. Ad hoc audits en onderzoeken

Concernaudit heeft 5% van haar audituren gereserveerd om ad hoc audits en onderzoeken uit te voeren. Middels deze reservecapaciteit willen we flexibel kunnen inspelen op onverwachte belangrijke ontwikkelingen, nieuwe risico's, onderzoeken naar vermoedens van niet integer handelen door bestuurders en medewerkers en fraudeonderzoeken. De Manager Concernaudit zal in afstemming met de Directieraad deze reservecapaciteit inzetten.

JAARPLAN 2021-2022

REKEN KAMER UTRECHT

REKEN KAMER UTRECHT

JAARPLAN 2021-2022

UTRECHT, 23 JUNI 2021

REKENKAMER UTRECHT

LEDEN

- Paul Venhoeven (voorzitter)
- Carolien de Boer
- Sjoerd Keulen

MEDEWERKERS

- Marissa Bultman
- Naomi Meys
- Johan Snoei
- Gert Jan de Vries
- Gerth Molenaar (secretaris)

CONTACTGEGEVENS

030 - 286 1391
rekenkamer@utrecht.nl
utrecht.nl/rekenkamer
Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

VOORWOORD

De Rekenkamer Utrecht is een onafhankelijk bestuursorgaan van de gemeente Utrecht, met een grondslag in de gemeentewet (artikel 81a). De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur (gemeentewet, artikel 182). Met onderzoek wil de rekenkamer inzicht verschaffen en bijdragen aan het verbeteren van het functioneren van de gemeente Utrecht. Met haar werk beoogt de rekenkamer de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad te ondersteunen. En zo het belang van de samenleving te dienen.

De rekenkamer is onafhankelijk in de keuze van onderwerpen, de aanpak en planning van onderzoek, en de oordeelsvorming. Dat uitgangspunt houden wij hoog in het vaandel. Die onafhankelijkheid betekent niet dat wij ‘op afstand’ ons werk doen, integendeel. Voor een goede onderzoeksprogrammering is van belang dat de rekenkamer goed contact heeft met de raad en betrokken is bij wat er in de gemeentelijke organisatie en in de stad gebeurt.

In maart 2021 hebben we ons Jaarverslag 2020 gepubliceerd, waarin we terugblikken op het uitgevoerde en lopende onderzoek in 2020, doorlopend in 2021. Voor u ligt het Jaarplan 2021-2022 met een looptijd van 1,5 jaar. Voor het opstellen van dit jaarplan hebben we een ander traject gevolgd dan gebruikelijk. De aanpassing van de planning en de doorlooptijd van voorliggend jaarplan houdt verband met het doorlopende onderzoek in 2021 en met de komst van de nieuwe voorzitter per 1 januari 2021. Ook menen wij dat een jaarplan voor 2021-2022 praktische voordelen heeft, gelet op het aantreden van een nieuwe raad na de verkiezingen in maart 2022.

Wij hebben in februari 2021 bij de fracties een uitvraag om onderwerpsuggesties gedaan en hierover ook gesproken in de kennismakingsgesprekken van Paul Venhoeven als nieuwe voorzitter. Hiermee hadden we veel waardevolle input vanuit de raad en hebben we op basis van de ontvangen reacties voorliggend jaarplan opgesteld. Wij willen de daarbij gemaakte keuzes en onderbouwing van het jaarplan graag in een technische bijeenkomst aan de raad toelichten.

Paul Venhoeven, voorzitter

Gerth Molenaar, secretaris

Carolien de Boer, lid

Sjoerd Keulen, lid

INHOUDSOPGAVE

JAARPLAN 2021-2022 IN ÉÉN OOGOPSLAG 6

1 TAAK, MISSIE EN STRATEGIE 8
1.1 TAAK 8
1.2 MISSIE EN STRATEGIE 8
1.3 RELEVANTE ONTWIKKELINGEN EN STRATEGISCHE NOTIES 9

2 PROGRAMMERING EN UITVOERING 12
2.1 SELECTIECRITERIA ONDERZOEKSPROGRAMMERING 12
2.2 TYPEN ONDERZOEK EN SPREIDING 13
2.3 FINANCIËN EN CAPACITEIT 14

3 LOPEND ONDERZOEK 18
3.1 ENERGIETRANSITIE 18
3.2 ECONOMISCH BELEID 19
3.3 NVRR DOE MEE-ONDERZOEK WOB 19

4 PROGRAMMERING 2021-2022 22

BIJLAGE 1 SPREIDING ONDERZOEK 2011-2021 28
BIJLAGE 2 GROSLIJST 29

JAARPLAN 2021-2022 IN ÉÉN OOGOPSLAG

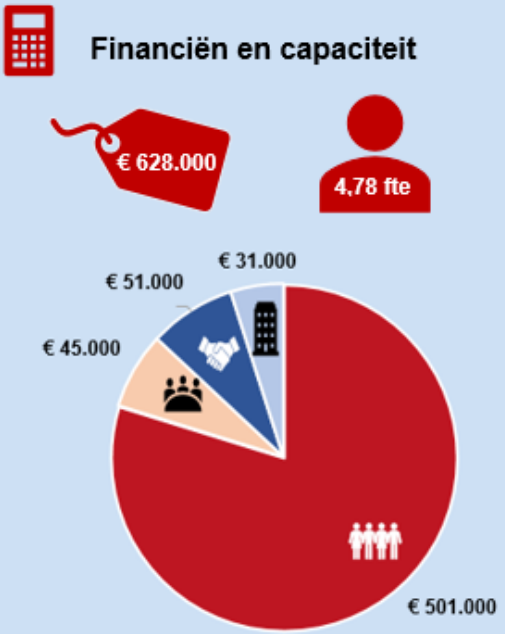
Taak, missie en strategie

- **Taak**: onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur
- **Missie**: het verbeteren van het gemeentelijk bestuur en het versterken van de publieke verantwoording
- **Strategie**: onafhankelijk onderzoek in het teken van bijdragen aan leren en verbeteren

Relevante ontwikkelingen

- **Landelijk**: houdbaarheid gemeentefinanciën en decentralisaties.
- **Stad**: groei van de stad en veranderende relatie tussen gemeente en inwoners/ondernemers.
- **Gemeente**: nieuwe vormen van samenwerking, sturing en verantwoording, en versterken bedrijfsvoering.
- **Rekenkamer**: opvolging adviezen visitatie en doorontwikkeling producten

Financiën en capaciteit

Lopend onderzoek

- **Energietransitie**
  - Projecten *Zon op dak* en *Stimuleren particuliere woningeigenaren*
  - Uitvoering en resultaten
  - Perspectief van de burger
- **Economisch beleid**
  - Mate van effectiviteit economisch beleid gemeente Utrecht sinds 2018
  - Benutting hulpbronnen uit de stad en de regio voor doelen gemeentelijk programma *Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen*
  - Sturing door de gemeente(raad)
- **NVVR Doe mee-onderzoek Wet openbaarheid van bestuur (WOB)**
  - Uitvoering afhandeling van Wob-verzoeken (rechtmatigheid)
  - Verantwoording aan volksvertegenwoordiging en samenleving
  - Actieve openbaarmaking

Nieuwe onderwerpen

- **Wonen**
  - Functioneren woningmarkt
  - Groot onderwerp, veel aspecten
  - Focus op taak en beleid gemeente
- **Burgerparticipatie**
  - *Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse manier*
  - Perspectief van burgers en bewoners op uitvoering
  - Enkele concrete voorbeelden van participatietrajecten
- **Informatieveiligheid**
  - Vervolgonderzoek
  - Uitvoering raadsbesluit

Fotograaf: Rebecca Brockbernd

1 TAAK, MISSIE EN STRATEGIE

In dit hoofdstuk gaan wij in op de taak, missie en strategie van de rekenkamer. Hierbij benoemen we ook een aantal ontwikkelingen en strategische noties, die van belang zijn voor onze werkwijze bij het programmeren van onderzoek. In hoofdstuk 2 gaan we daar uitgebreider op in.

1.1 TAAK

De rekenkamer is ingesteld op grond van de Gemeentewet (artikel 81 en 182-185) en heeft taken en bevoegdheden op een bij wet duidelijk afgebakend terrein. Volgens artikel 182 Gemeentewet onderzoekt de rekenkamer de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. Een door de rekenkamer ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur bevat daarbij geen controle van de jaarrekening aangezien dat het werkterrein is van de accountant. De gemeenteraad heeft binnen de kaders van de wet voor Rekenkamer Utrecht het juridisch kader nader vastgelegd in een verordening. De Verordening Rekenkamer Utrecht is begin 2021 geactualiseerd (Gemeenteblad nr. 23412, 26 januari 2021).

Wet en verordening laten de rekenkamer ruimte om te bepalen welke invulling zij wil geven aan haar taak en werkwijze. Daarom hebben wij in een missie en strategie geformuleerd wat de rekenkamer wil bereiken en hoe zij dat doet.

1.2 MISSIE EN STRATEGIE

Missie
Rekenkamer Utrecht draagt bij aan het verbeteren van het gemeentelijk bestuur en het versterken van de publieke verantwoording. De kernactiviteit bij deze missie is het doen van onafhankelijk onderzoek naar het gevoerde bestuur en beleid, het beheer en de organisatie van de gemeente Utrecht en van de instellingen waarvan de activiteiten geheel of gedeeltelijk door de gemeente Utrecht worden bekostigd.

Strategie
De rekenkamer bereikt haar missie door onafhankelijk onderzoek uit te voeren en hierover te rapporteren. Het doen van onderzoek is onze kernactiviteit, maar niet als doel op zich. Het doen van onderzoek staat in het teken van bijdragen aan leren en verbeteren. Wij maken inzichtelijk wat er goed en fout gaat, en doen aanbevelingen over hoe het beter kan. Daarbij hoort ook dat wij nagaan welke opvolging is gegeven aan raadsbesluiten over aanbevelingen van de rekenkamer en de doorwerking daarvan.

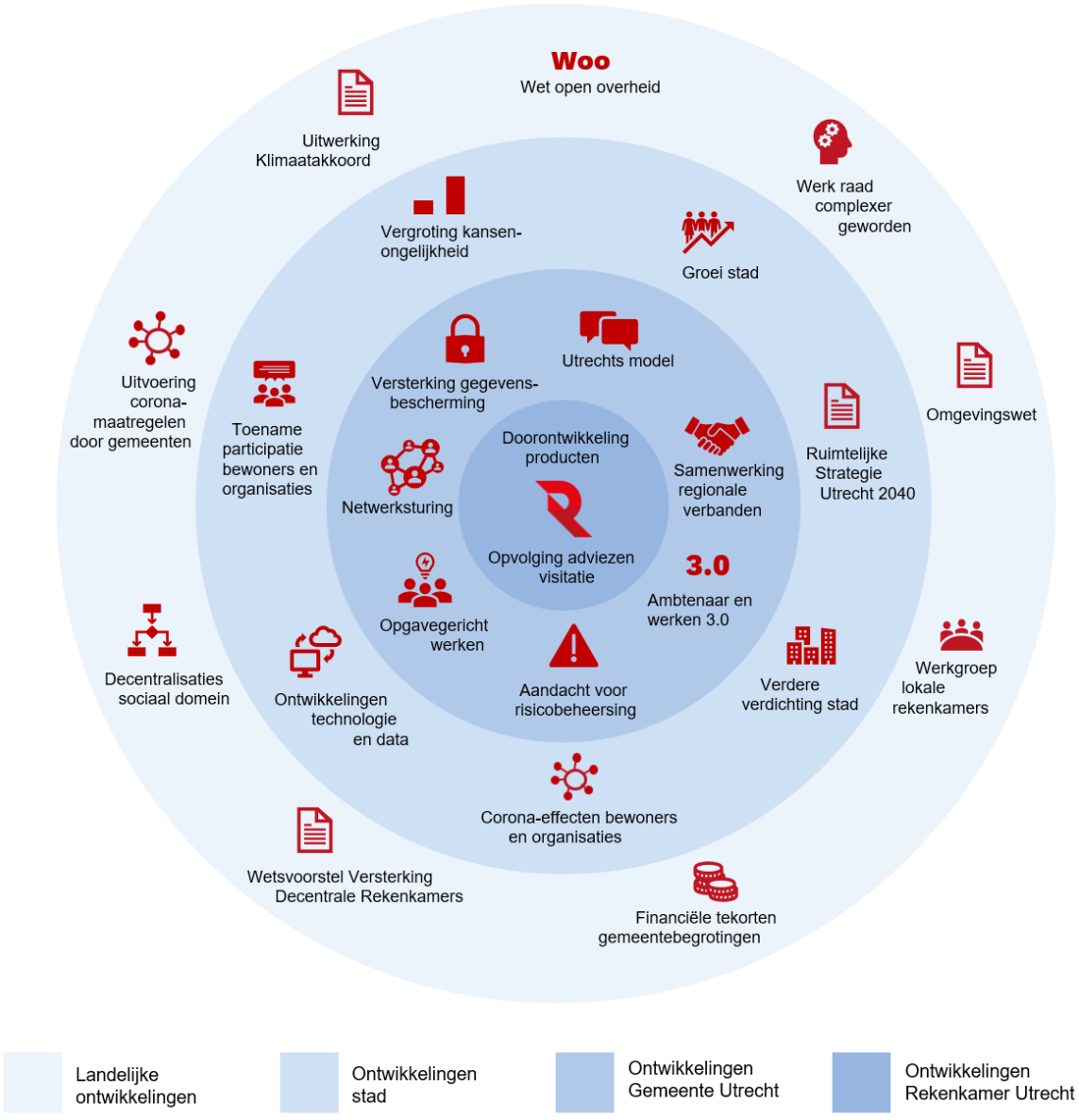
De rekenkamer richt zich met haar publicaties in de eerste plaats tot de Utrechtse gemeenteraad, het college en de gemeentelijke organisatie. Daarnaast brengt zij de publicaties onder de aandacht van de Utrechtse samenleving door deze actief bekend te maken. Daarmee ondersteunen we de

kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad en maken tegelijkertijd voor de Utrechtse samenleving zichtbaar wat er terechtkomt van beleidsvoornemens van de gemeente.

1.3 RELEVANTE ONTWIKKELINGEN EN STRATEGISCHE NOTIES

Bij haar strategische oriëntatie houdt de rekenkamer rekening met actuele ontwikkelingen in het openbaar bestuur en de samenleving. De ontwikkelingen vinden op verschillende niveaus plaats: landelijk, in de stad en binnen de gemeentelijke organisatie (zie figuur 1).

Figuur 1. Relevante ontwikkelingen op verschillende schaalniveaus

Op **landelijk** niveau is zichtbaar dat de houdbaarheid van de gemeentefinanciën onder druk staat. Decentralisaties – in 2015 in het sociaal domein en met de Omgevingswet op termijn ook in het ruimtelijk domein – zorgen voor een groeiend takenpakket. Veelal is daarbij sprake van taakstellingen, waardoor gemeenten middelen tekort komen om de nieuwe taken uit te kunnen voeren. Ook voor verschillende corona-steunmaatregelen is de uitvoering bij gemeenten belegd.

Ook gemeenteraden krijgen daarmee een breder pakket aan onderwerpen om kaders voor te stellen en de controlerende taak uit te oefenen.

In de **stad** zien we met de groei en verdere verdichting veel uitdagingen op ruimtelijk gebied. De gemeente beschrijft in de ruimtelijke strategie Utrecht 2040 hoe zij de stad op de langere termijn wil inrichten. Ook de veranderende relatie tussen de gemeente en haar inwoners en ondernemers is een belangrijke ontwikkeling die onder andere tot uitdrukking komt door de toename van bewonersparticipatie. Een aandachtspunt is de vergroting van de kansenongelijkheid die door de coronacrisis nog verder is toegenomen.

Binnen de **gemeentelijke organisatie** zien we dat het opgavegericht werken, netwerksturing, de samenwerking in regionale verbanden en het Utrechts model van sturen en verantwoorden steeds meer vorm krijgen. Daarnaast wordt ingezet op de versterking van de bedrijfsvoering met trajecten als werken 3.0 en ambtenaar 3.0 en de extra inzet op risicobeheersing en gegevensbescherming.

Bij en naast de geschetste ontwikkelingen op verschillende niveaus zien we enkele strategische noties, die relevant zijn voor de keuzes in het jaarplan. We streven ernaar om hiermee focus aan te brengen in onze onderzoeksprogrammering en bij de verdere uitwerking van de onderzoeken. Deze noties zijn:

- Focus op de grote opgaven. Dit betreft – onder meer – de groei van de stad, vraagstukken van ongelijkheid, de data- en informatiesamenleving, en ‘gezond stedelijk leven’ in vele facetten.
- Focus op het burgerperspectief. In het kader van dit perspectief kan bijvoorbeeld gelet worden op kwetsbare groepen, bewonersparticipatie, inclusiviteit en diversiteit, de relatie overheid – samenleving – burger, en de dienstverlening en (mate van) zelfredzaamheid.
- Focus op sturing en verantwoording. Dit raakt aan een kerntaak van de rekenkamer, namelijk door in het onderzoek te letten op de kwaliteit van beleidsvoorbereiding en -uitvoering, het ingezette instrumentarium, en monitoring en evaluatie. De rekenkamer wil in meer algemene zin beoordelen hoe het systeem van sturen en verantwoorden bij de gemeente is geregeld.
- Focus op de bijdrage aan het versterken van de kaderstellende en controlerende taak van de raad. Deze focus raak ook aan sturing en verantwoording, maar betreft meer specifiek de rol van de rekenkamer ten behoeve van de raad. Daarbij gaat het onder meer om de kwaliteit van de informatievoorziening (volledig, juist, tijdig etc.) en om het beoordelen van de mate waarin met de beschikbare informatie een aannemelijk inzicht in doelbereiking en doeltreffendheid kan worden gegeven.

Deze ontwikkelingen en strategische noties zijn voor de **rekenkamer** zelf van betekenis voor de programmering en inrichting van het onderzoek, het gebruik van onderzoeksbevoegdheden bij partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke en/of financiële relatie heeft, en voor eventuele samenwerking met andere rekenkamers. Daarnaast speelt mee dat de visitatie van de rekenkamer in 2020 (zie ook Jaarverslag 2020, p.18-19) een vervolg heeft gekregen in het implementeren van adviezen voor de doorontwikkeling van de werkwijze en producten van de rekenkamer. In de volgende hoofdstukken zullen we zichtbaar maken hoe deze ontwikkelingen meewegen in gemaakte keuzes voor dit jaarplan.

Fotograaf: Gerrit Serne

2 PROGRAMMERING EN UITVOERING

In dit hoofdstuk gaan wij in op de onderzoeksprogrammering en uitvoering van het jaarplan. Daarbij behandelen we eerst de criteria om tot een selectie van onderwerpen te komen. Vervolgens wordt aangegeven welke typen onderzoek we onderscheiden. Tenslotte besteden we aandacht aan de beschikbare financiën en capaciteit.

2.1 SELECTIECRITERIA ONDERZOEKSPROGRAMMERING

De Rekenkamer bepaalt zelf welke onderwerpen zij onderzoekt, wanneer zij dat doet en hoe zij het onderzoek aanpakt. Voor de keuze van de onderwerpen raadplegen wij de raad en maken wij ook gebruik van suggesties van de Utrechtse bevolking. Vanuit de raadsfracties zijn in reactie op de uitvraag en de gevoerde gesprekken in het eerste kwartaal 2021 veel onderwerpen aangedragen. De groslijst (zie bijlage 2) is met al deze inbreng geactualiseerd. Gelet op de veelheid van onderwerpen is een strakke selectie nodig om tot een uitvoerbaar onderzoeksprogramma te komen. Bovendien is de gemeente op veel terreinen actief, hetgeen sowieso betekent dat keuzes nodig zijn.

Bij de onderwerpselectie spelen verschillende criteria een rol (figuur 2).

Figuur 2. Criteria voor onderwerpselectie

	Beleidsterrein gemeente	Het onderwerp betreft een beleidsterrein waarop de gemeente invloed heeft en waarbij sprake is van een politiek-bestuurlijke verantwoordelijkheid.
	Maatschappelijk of financieel belang	Het onderwerp heeft een groot maatschappelijk en/of financieel belang.
	Raakt burgers	Het onderwerp raakt de positie en belangen van burgers.
	Risico's	Het onderwerp draagt risico's van ondoelmatigheid, ondoeltreffendheid of onrechtmatigheid in zich.
	Toegevoegde waarde	Het onderzoek levert informatie op waarover de raad nog niet beschikt en bij het onderzoek is de unieke positie van de rekenkamer qua mogelijkheden en bevoegdheden van belang.
	Spreiding	Spreiding over beleidsterreinen: opeenvolgende onderzoeken vinden zo min mogelijk op hetzelfde beleidsterrein of bij hetzelfde organisatieonderdeel plaats.

Voor het programmeren van een rekenkameronderzoek is het belangrijk om goed te bepalen welke invalshoek en vraagstelling op welk moment nuttig kunnen zijn. We letten hierbij op de relevante trends en strategische noties die we in hoofdstuk 1 hebben benoemd. Om dubbel werk te voorkomen gaan we ook na welke onderwerpen door Concernaudit worden geprogrammeerd, in het bijzonder voor wat betreft het 213a-onderzoek. Hierover vindt afstemming plaats.

2.2 TYPEN ONDERZOEK EN SPREIDING

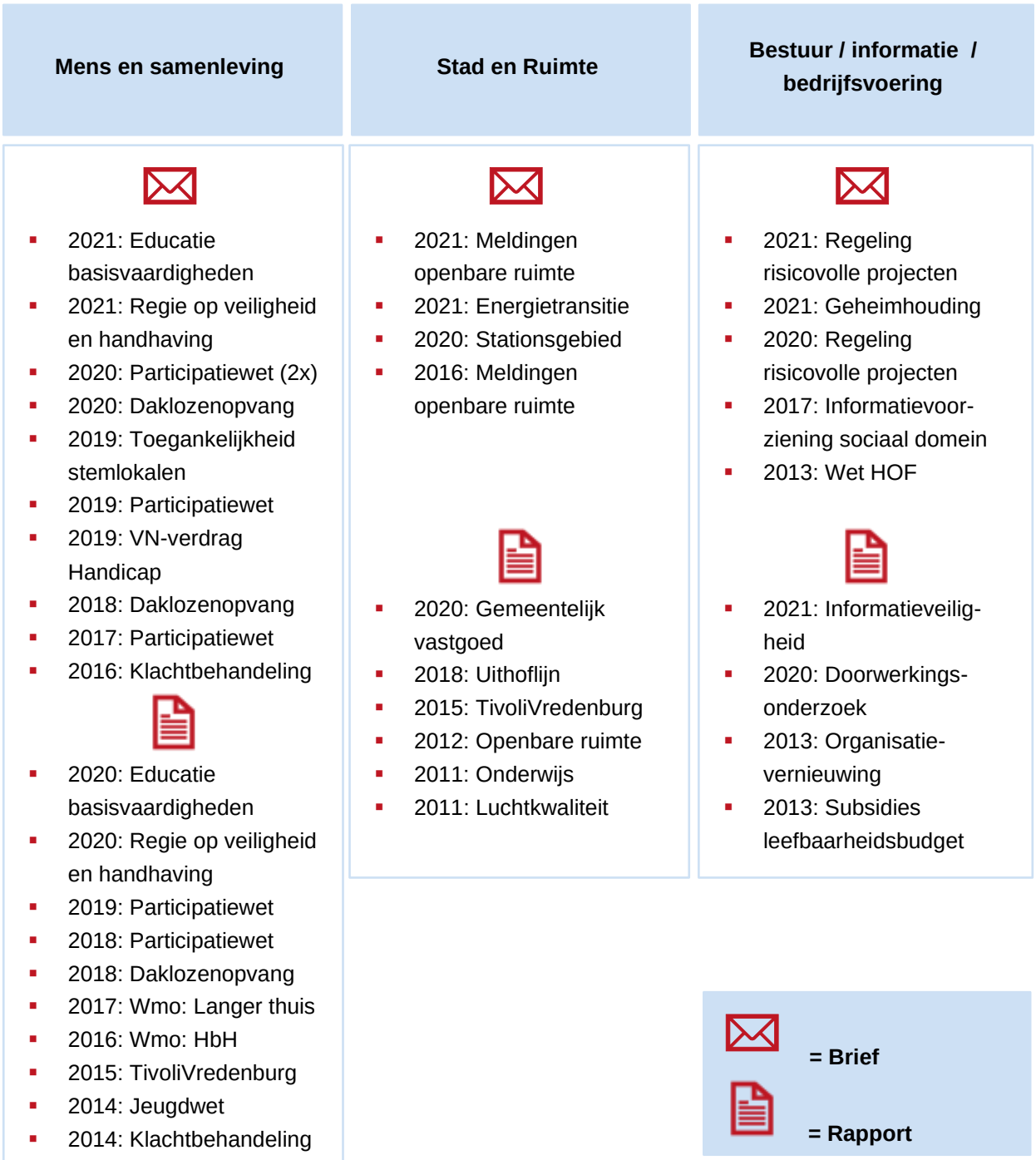
Bij de programmering brengen we ook variatie aan in type onderzoek en producten.
We onderscheiden, kort samengevat, drie typen onderzoek (figuur 3).

Figuur 3. Variatie in typen onderzoek al naar gelang de aard van het onderzoek

Beschrijvend/ inventariserend	Zonder oordeel (bijvoorbeeld de rekenkamerbrief *Meldingen Openbare Ruimte*)
Beoordelend	Hoe is de uitvoering geweest ten opzichte van een beoordelingskader met normen (de meeste rekenkameronderzoeken en -rapporten)
Normstellend	Een advies over de normen zelf (bijvoorbeeld de rekenkamerbrieven over de Regeling Risicovolle Projecten)

We streven naar spreiding van ons onderzoek over verschillende beleidsprogramma's van de gemeente Utrecht. Figuur 4 laat voor drie domeinen zien welke onderwerpen de rekenkamer heeft onderzocht sinds 2011 en welke brieven en/of rapporten dat heeft opgeleverd. Hieruit blijkt dat vanaf 2014 de decentralisaties in het sociaal domein in het werk van de rekenkamer veel aandacht hebben gekregen. Tevens wordt opgemerkt dat de laatste jaren de spreiding over de drie domeinen meer in balans is gebracht door ook meer onderzoek op de andere domeinen te doen. Bijlage 1 bevat het complete overzicht van de spreiding van rekenkamerrapporten en -brieven over de beleidsprogramma's en beleidsvelden.

Figuur 4. Spreiding van rekenkameronderzoek (brieven en rapporten) over drie domeinen, 2011-2021

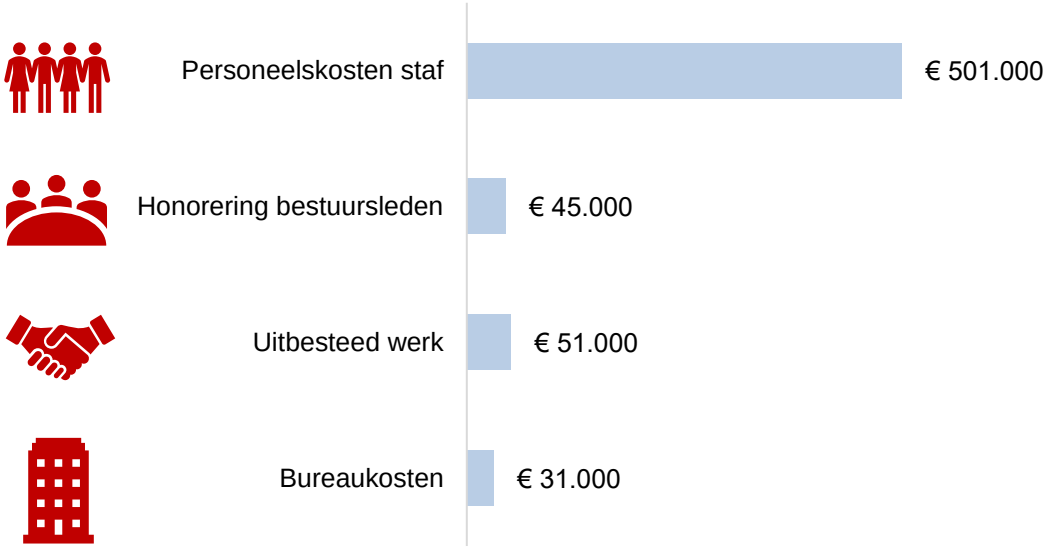

2.3 FINANCIËN EN CAPACITEIT

Begroting 2021

In het Jaarverslag 2020 (maart 2021, p.25) is een overzicht van de begroting en realisatie over 2020 en de begroting voor 2021 gepresenteerd en toegelicht. De begroting 2021 bedraagt in totaal €628.000. Figuur 5 toont hoe dit budget is verdeeld over verschillende onderdelen. Het grootste deel hiervan betreft de personele lasten.

Figuur 5. Verdeling van het budget van de rekenkamer

Capaciteit

De rekenkamer heeft een staf van vijf medewerkers (4,78 fte). Voor het berekenen van de beschikbare capaciteit is uitgegaan van de VNG-norm van 1360 uur direct-productief per fte per jaar. Bij deze norm zijn geraamde uren voor vakantie, verlof, verzuim, opleidingen en indirecte uren voor overleg e.d. buiten beschouwing gelaten. Toegepast op de beschikbare capaciteit staf geeft dat op hoofdlijnen het volgende beeld. Op jaarbasis beschikt de rekenkamer over 6500 uur. Voor de looptijd van dit jaarplan (juli 2021 – december 2022) is dat 9750 uur (omgerekend 1354 dagen).

Variatie in omvang onderzoeken

De inzet van de beschikbare capaciteit voor het werkprogramma vergt ook een inschatting van de omvang van een project. Als vuistregel hanteren we de volgende onderverdeling om de omvang van een onderzoek te duiden:

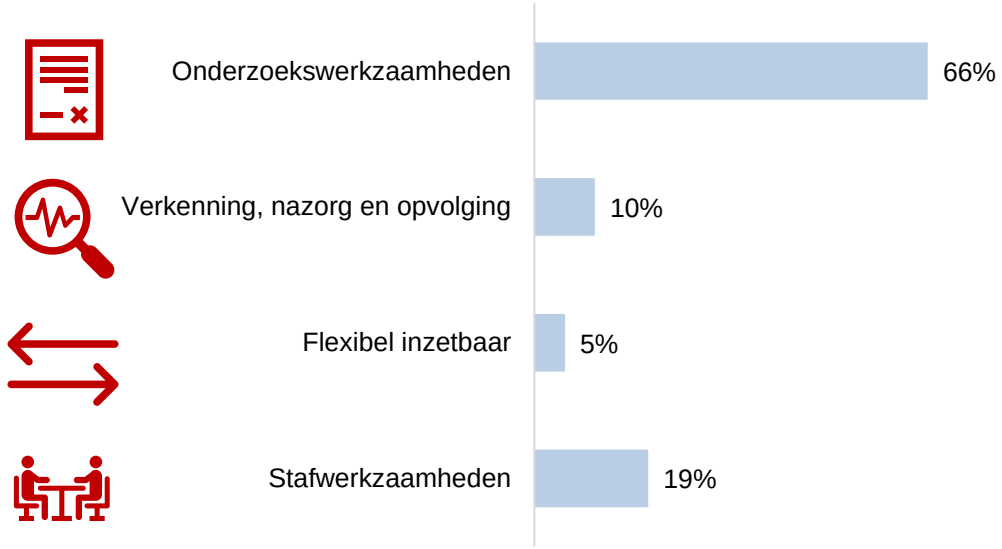
- Klein project, minder dan 100 dagen
- Middelgroot project, 100 - 200 dagen
- Groot project, meer dan 200 dagen

We wisselen grote en kleinere onderzoeken af. Naast de grotere en diepgaandere onderzoeken zoals we die de afgelopen jaren vaak hebben gedaan, willen we vaker ook kleinere onderzoeken uitvoeren. Bijvoorbeeld door in kort tijdsbestek onderzoek met een beperkte scope uit te voeren dat leidt tot een beknopt rapport of brief, door in te haken op urgente actuele ontwikkelingen, waarbij ook een verzoek van de raad aan de orde kan zijn. We merken hierbij op dat qua tijdbeslag ook meespeelt of sprake is van een eigenstandig onderzoek of een onderzoek in samenwerking met andere rekenkamers (zoals in G4 of regionaal verband).

Inzet beschikbare capaciteit

De beschikbare capaciteit voor de looptijd van dit jaarplan (i.c. 9750 uur c.q. 1354 dagen = 100 procent) is als volgt toebedeeld (figuur 6).

Figuur 6. Toedeling inzet beschikbare capaciteit

Ter toelichting bij de onderscheiden categorieën:

- Onderzoek: alle relevante activiteiten van voorbereiding, uitvoering tot en met rapportage, publicatie, behandeling en evaluatie;
- Verkenning, nazorg en opvolging: dit betreft de volgonderwerpen, maar ook activiteiten die verband houden met de doorwerking van afgerond onderzoek en kunnen leiden tot rekenkamerbrieven;
- Flexibel inzetbaar: vrije ruimte, in te zetten op basis van actualiteit;
- Stafwerkzaamheden: activiteiten ten behoeve van het functioneren van de rekenkamer in het algemeen, waaronder voor het bestuur en voor de bureau-aangelegenheden (piofah).

Fotograaf: Rebecca Brockbernd

3 LOPEND ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt het lopend onderzoek kort behandeld. Het betreft onderzoek dat is gestart in 2020 en doorloopt in 2021. De onderzoeksplannen van lopend onderzoek staan op onze website: www.utrecht.nl/rekenkamer.

3.1 ENERGIETRANSITIE

Het thema energietransitie is actueel en zal ook de komende jaren op de agenda staan. Uit eerder overleg met de woordvoerders uit de raad bleek interesse in een onderzoek naar projecten uit het programma Energietransitie. Daarbij is de wens geuit naar onderzoek gericht op de positie van de raad bij de besluitvorming over energietransitie, de doelmatig- en doeltreffendheid van projecten, en het perspectief van de burger bij besluiten over energietransitie en uitvoering van het beleid.

De rekenkamer heeft de wensen van de raad meegenomen in de uitwerking van het onderzoeksplan. Het onderzoek bestaat uit drie delen, met ieder een eigen publicatie, en gaat over de volgende onderwerpen:

- Deel 1: De informatievoorziening van het programma Energietransitie. De centrale vraag hierbij is: *Hoe toereikend is de informatievoorziening van het programma Energietransitie om als gemeenteraad de resultaten van het programma op hoofdlijnen te kunnen beoordelen?* De rekenkamerbrief hierover is op 1 februari 2021 gepubliceerd.
- Deel 2: Nadere bestudering van twee projecten: Zon op Dak en het Stimuleren van particuliere woningeigenaren. De centrale vraag is: *Hoe verliep de uitvoering van deze projecten en wat zijn de behaalde resultaten?* Het perspectief van de burger komt hierbij ook aan de orde. Dit onderzoek is in uitvoering en qua omvang middelgroot.
- Deel 3: Verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. Dit onderdeel is nog niet gestart. We streven ernaar om van deel 3 een klein onderzoek te maken.

Publicatie onderzoeksplan	5 oktober 2020
Looptijd van het onderzoek	3e kwartaal 2020 – 4e kwartaal 2021
Het onderzoek is opgedeeld in drie onderdelen, waarover separaat zal worden gerapporteerd.	
De publicatie over het eerste deel is afgerond. In het onderzoeksplan is de doorlooptijd voor de delen 2 en 3 onder het voorbehoud van verdere uitwerking en afbakening aangegeven.	
Publicatie onderzoek	Deel 1: februari 2021 (rekenkamerbrief) Deel 2: 4e kwartaal 2021 Deel 3: 1e kwartaal 2022

3.2 ECONOMISCH BELEID

Ook het economisch beleid is door de gemeenteraad in november 2019 aangedragen voor het onderzoeksprogramma van 2020. Wij hebben het onderwerp nader verkend in het eerste kwartaal van 2021. Een notitie met de hoofdlijnen van het onderzoek is gedeeld met de gemeenteraad zodat suggesties konden worden gedaan voor de verdere uitwerking in een onderzoeksplan. Het onderzoeksplan is op 7 mei 2021 gepubliceerd.

We geven antwoord op de volgende centrale vraag: *"In welke mate is het economisch beleid van de gemeente Utrecht sinds 2018 effectief geweest, zijn de hulpbronnen uit de stad en de regio door de gemeente benut om de doelen van het programma Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen te behalen, en hoe heeft de gemeente(raad) daarop (bij)gestuurd?"* Daarbij kijken we naar de structurele instrumenten die gericht zijn op het ondernemingsklimaat en variabele instrumenten gericht op de groeisectoren en op de werklocaties. Voor de verdere uitwerking van de onderzoeksvragen, de afbakening en de planning verwijzen wij u naar het onderzoeksplan. Met oog op onze eigen inzet – naast de inzet van externe deskundigheid – ramen we dit als een middelgroot onderzoek.

Publicatie onderzoeksplan	7 mei 2021
Looptijd van het onderzoek	2e kwartaal 2021 – 1e kwartaal 2022
Doel	Inzicht in de effectiviteit van het economisch beleid en mate van sturing door de gemeente(raad)
Plan van aanpak	
Documentstudie	Interviews stakeholders / Enquête ondernemers
Interviews gemeente	Data-analyse / Analyse en rapportage
Publicatie onderzoek	1e kwartaal 2022

3.3 NVRR DOE MEE-ONDERZOEK WOB

In een NVRR Doe Mee-Onderzoek doet een groot aantal rekenkamers en rekenkamercommissies op initiatief en onder leiding van de NVRR gezamenlijk onderzoek naar een vraagstuk. Voor 2021 is de praktijk van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) als onderwerp gekozen. Rekenkamer Utrecht doet ook mee aan dit onderzoek, samen met een groot aantal andere rekenkamers en rekenkamercommissies.

De hoofdvraag van het onderzoek is: *Hoe geven de deelnemende decentrale overheden vorm aan de afhandeling van Wob-verzoeken, in hoeverre gebeurt dit rechtmatig, hoe wordt*

hierover verantwoording afgelegd aan volksvertegenwoordiging en samenleving, hoe is actieve openbaarmaking geregeld en hoe verhoudt zich dat tot de eisen die de Wet open overheid (Woo) straks gaat stellen?

De NVRR en onderzoeksbureau Pro Facto verwachten het onderzoek in het najaar 2021 op te leveren. Vervolgens kan de rekenkamer op basis daarvan een specifieke rapportage voor Utrecht opstellen. Op dit moment is, mede vanwege de inrichting van het wederhoor, nog niet aan te geven wanneer publicatie hiervan is voorzien. Met oog op onze eigen inzet beschouwen we dit als een klein onderzoek.

Fotograaf: Rebecca Brockbernd

4 PROGRAMMERING 2021-2022

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de programmering van de rekenkamer. Vanuit de taak, missie en strategie en de beoogde producten en beschikbare capaciteit van de rekenkamer (zie hoofdstuk 1 en 2) vullen wij – naast het lopende onderzoek (hoofdstuk 3) – het onderzoeksprogramma weloverwogen in.

4.1 ONDERZOEKEN

Naast het lopende onderzoek zijn enkele nieuwe onderwerpen geprogrammeerd. Bij de nadere verkenning en voorbereiding van het onderzoek naar deze onderwerpen zullen we ook de woordvoerders uit de raad betrekken.

Wonen

Het functioneren van de woningmarkt staat vanwege verschillende vraagstukken al geruime tijd onder grote druk. Genoemd kunnen worden: stijgende huizenprijzen (zowel koop als huur), schaarste in alle segmenten (meer vraag dan aanbod), wachtlijsten voor specifieke doelgroepen woningzoekenden, te weinig doorstroming, achterblijvend tempo bij de bouw van nieuwe woningen en het ontwikkelen van nieuwe plannen.

Bij veel fracties bestaat voor dit brede onderwerp veel interesse. Diverse aandachtspunten zijn daarbij genoemd: de prestatieafspraken met de woningcorporaties, de rol van marktpartijen, het vraagstuk van de betaalbaarheid van woningen (zowel voor kopen als huren), kwaliteitsvraagstukken (energie-labels, onderhoud), de programmering van de woningbouw, specifieke doelgroepen, en de bepaling van de woningaantallen (productie).

Dit thema is in het najaar 2019 door de rekenkamer verkend. In concept zijn daarbij twee onderzoeksvoorstellen uitgewerkt, gericht op respectievelijk de instrumenten voor het woonbeleid en op de regierol van de gemeente. De verdere uitwerking is destijds aangehouden, nadat bleek dat de raad voor de invulling van het jaarplan 2020 de voorkeur gaf aan het thema energietransitie. We zullen bij de voorbereiding van dit onderzoek ook de genoemde aandachtspunten betrekken. Van belang hierbij is afstemming met Concernaudit, dat het 213a-onderzoek ‘Opgave Woningmarkt in balans’ heeft geprogrammeerd. Onze inschatting is dat dit onderzoek qua omvang (middel)groot zal zijn.

Participatie van burgers en bewoners

De gemeente Utrecht hecht veel belang aan participatie en initiatief vanuit de samenleving, stedelijk maar vooral ook in wijken en buurten. Bij de opzet en uitvoering van veel beleid, plannen en projecten zijn burgers en bewoners vaak belanghebbend. Dat is vooral het geval wanneer uitvoering en realisatie van plannen en maatregelen direct van invloed zijn op de leefsituatie in de directe woonomgeving en de belangen van betrokkenen.

Met het vaststellen van het *Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse Manier* (21 november 2019) heeft de raad een vernieuwende impuls gegeven aan de participatie, gericht op inclusiviteit, betrokkenheid en samen wijzer worden. De gemeente hanteert verschillende instrumenten en aanpakken voor de participatie van betrokkenen bij de voorbereiding, planvorming en uitvoering van beleid en te zetten stappen en te nemen maatregelen.

Het perspectief van burgers en bewoners is daarom van belang: hoe wordt het gevoerde beleid ervaren en hoe pakt de uitvoering ervan uit in de praktijk? De raad hecht ook veel belang aan de relatie met de stad en de inwoners. Informatie in rekenkameronderzoeken over de opvattingen en ervaringen van doelgroepen van beleid wordt in de regel door de raad zeer op prijs gesteld en gewaardeerd.

Participatie is een breed onderwerp. In de verkenning ter voorbereiding op het onderzoek zullen we dit scherp afbakenen. Soms ontvangt de rekenkamer ook mails van inwoners waarin aandacht wordt gevraagd voor concrete vraagstukken op dit vlak. Onze eerste gedachte is om aan de hand van het onderzoeken van enkele concrete situaties in de praktijk na te gaan hoe de participatietrajecten zijn verlopen. Ons staat een klein tot middelgroot onderzoek voor ogen.

Informatieveiligheid (vervolgonderzoek)
Bij de presentatie en raadsbehandeling van het rapport *Zo sterk als de zwakste schakel* (april 2021) heeft de rekenkamer aangegeven vervolgonderzoek te zullen doen. Waarschijnlijk zal dat onderzoek in 2022 worden uitgevoerd. In dit onderzoek zal de stand van de informatieveiligheid en het beleid worden onderzocht in het kader van de uitvoering van het plan van aanpak van het college in reactie op het raadsbesluit over het rekenkamerrapport. Met oog op de inzet van externe deskundigheid beschouwen we dit voor onze eigen inzet als een klein onderzoek.

4.2 THEMA'S EN ONDERWERPEN OM TE VOLGEN

Naast de bovengenoemde onderwerpen zijn er ook verschillende thema's en onderwerpen naar voren gekomen die we actief willen volgen. Daarbij willen we een beter beeld krijgen van wat er speelt.

Het betreft de volgende onderwerpen op het domein mens en samenleving:
- Thematiek 'toeslagen', informatievoorziening en algoritmes
- Corona: gevolgen, beleid en maatregelen
- Gezondheid, gezond gedrag en sport (combinatie in context van 'gezond stedelijk leven')
- Zorg, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning
- Participatiewet, bijstand en armoederegelingen

Het betreft de volgende onderwerpen op domein stad en ruimte:

- Groei van de stad en stedelijke ontwikkeling
- Gebruik van openbare ruimte; beleid en onderhoud van openbaar groen en bomen

Het betreft de volgende onderwerpen op het domein bestuur, controle en financiën:

- Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen
- Stelsel van sturing en verantwoording
- Beheersing grote en risicovolle projecten

4.3 ONDERZOEK IN G4-VERBAND

Rekenkamer Utrecht maakt deel uit van de kring van G4-rekenkamers. Daarbij wordt soms ook in gezamenlijkheid onderzoek geprogrammeerd. Op basis van een gemeenschappelijke probleemstelling doen de rekenkamers vervolgens ieder voor de eigen stad een onderzoek. Bij de presentatie van de resultaten wordt nadrukkelijk ook gestreefd naar een gemeenschappelijke G4-boodschap voor de gemeenteraden en – waar nuttig – voor de Tweede Kamer. Zo is eerder onderzoek gedaan naar de luchtkwaliteit (2010-2011), de decentralisatie van de jeugdzorg (2014) en de opvang van daklozen (2017-2018). Begin 2021 is over het onderwerp ‘geheimhouding’ gepubliceerd.

Een nieuw gemeenschappelijk onderwerp voor de komende periode is nog niet bepaald. Wel biedt het lopende NVRR Doe Mee onderzoek naar de praktijk van de Wob hiervoor aanknopingspunten (zie paragraaf 3.3). Aan dit onderzoek doen enkele tientallen rekenkamers mee, waaronder alle G4-rekenkamers. Afhankelijk van de uitkomsten, die in het najaar verwacht worden, kunnen de G4-rekenkamers in overleg vervolgens bepalen of hieraan een gemeenschappelijk vervolg gegeven kan worden.

4.4 OVERIGE ACTIVITEITEN

Netwerken
Vanuit de rekenkamer wordt actief geparticipeerd in aanwezige netwerken van rekenkamers. Dat betreft vooral de kring van G4-rekenkamers en de NVRR.

Bureau- en stafaangelegenheden
Naast de uitvoering van de onderzoeken en de werkzaamheden voor het bestuur van de rekenkamer vragen ook andere activiteiten om aandacht en tijd. Dat betreft bijvoorbeeld de (digitale) archivering, de doorontwikkeling van de website, het ontwikkelen van andere publicatie- en presentatievormen, en (bij)scholing gericht op innovatieve methoden en werkwijzen op ons werkveld.

Visitatie en evaluatie

De Rekenkamer Utrecht heeft het Kwaliteitshandvest voor rekenkamers ondertekend. Dit handvest bevat richtlijnen en beoordelingscriteria ter bevordering van de kwaliteit van de rekenkamer. Onderdeel hiervan is een periodieke interne visitatie in een vorm van intercollegiale toetsing aan de hand van het Kwaliteitshandvest, mede gericht op het identificeren van leer- en ontwikkelpunten. Deze visitatie is in 2020 uitgevoerd voor Rekenkamer Utrecht. In het Jaarverslag 2020 (p.18-19) is op de uitkomsten van deze visitatie ingegaan. De visitatiecommissie geeft aan een heel positief beeld te hebben gekregen van het functioneren van de rekenkamer en de positie die zij heeft binnen de gemeentelijke organisatie. De adviezen van de visitatiecommissie dragen bij aan de verdere ontwikkeling van de rekenkamer. De rekenkamer heeft eind 2020 een implementatieplan voor de uitvoering hiervan opgesteld.

Onderdelen van het implementatieplan betreffen:

- het versterken van de rolverdeling tussen bestuur, secretaris en staf;
- het beter sturen op de omvang van de onderzoeken en op de projectbeheersing;
- het meer sturen op het daadwerkelijk volgen van opleiding en training, onder meer gericht op verdere ontwikkeling van competenties en vaardigheden;
- het (door)ontwikkelen van rapporten, brieven en andere producten met meer toegankelijk taalgebruik, meer gebruikmaking van visuele elementen en beeldtaal;
- het versterken van de zichtbaarheid naar buiten, een actievere betrokkenheid van burgers / inwoners bij de onderzoeken en ruimere bekendmaking van de onderzoeken, onder meer via de social media;
- het versterken van de aandacht voor de overdracht van onze conclusies en aanbevelingen aan de ambtelijke organisatie vanuit het standpunt dat een rapport of brief niet zozeer een eindpunt is, maar eerder onderdeel van een breder traject gericht op leren en verbeteren;
- het versterken en (door)ontwikkelen van het relatiebeheer met alle relevante betrokkenen – politiek, bestuurlijk en ambtelijk – binnen de gemeentelijke organisatie, maar ook daarbuiten in de stad met de lokale samenleving.

Met de uitvoering van het implementatieplan is begin 2021 gestart met de bedoeling dit gedurende 2021 uit te voeren en te verankeren in onze werkwijze. In een strategie-bijeenkomst (mei 2021) hebben we de tussenstand besproken, enkele onderdelen nader uitgewerkt, de richting voor het vervolg vastgelegd en hierover afspraken gemaakt.

In dit verband is het volgende vermeldenswaard. In het kader van de uitvoering van het landelijke wetgevingstraject *Versterking decentrale rekenkamers* worden gemeenten en lokale rekenkamers onder meer zogenoemde inspiratiekaders (2 november 2020) aangeboden voor de effectieve invulling van de lokale rekenkamer. Wij willen onze werkwijze als Rekenkamer Utrecht spiegelen aan deze inspiratiekaders (en de praktische tips hierbij) om hiermee ons voordeel te doen bij de uitvoering van ons werk.

Punten ter overweging zijn bijvoorbeeld:

- het actief vragen om onderwerpsuggesties van burgers via de website, social media of de lokale krant of het raadplegen van een panel hiervoor;
- meer intervisie en/of samenwerking in regionaal verband (provincie Utrecht, U10, U16 e.d.);
- meer interactie met de raad bij informele momenten;
- een gesprek met het college, bijvoorbeeld jaarlijks in relatie tot het jaarverslag/jaarplan;
- het uitbrengen van een periodieke nieuwsbrief voor de raad met daarin updates over lopende en aankomende onderzoeken en bijvoorbeeld nieuwtjes van de NVRR.

Fotograaf: Marnix Schmidt

BIJLAGE 1 SPREIDING ONDERZOEK 2011-2021

Dit overzicht toont welke programma's en beleidsvelden de rekenkamer heeft onderzocht sinds 2011. Daarbij is uitgegaan van het jaar van publicatie, waarbij het volgende onderscheid is gehanteerd:

- R = rapport
- V = vervolgonderzoek
- B = brief

Voor 2021 zijn de inmiddels verschenen publicaties opgenomen.

Domein / Programma	*Beleidsveld - Onderzoeksthema*	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mens / Samenleving												
Bewoners en Bestuur	Klachtbehandeling				R		B					
	Toegankelijkheid stemlokalen									B		
Jeugd	Jeugdwet / MO - Veiligheid, Jeugdhulp				R							
	Wmo / MO - Hulp bij huishouden						R					
	Gezondheid / VG											
Werk en Inkomen	Participatiewet / WenI - Beleid, focusonderzoeken							B R	R	B R B	B B	
Cultuur	Cultuur / CZ - Exploitatie TiVr					R						
Maatsch. Ondersteuning	Maatsch. Opvang / div. - Opvang daklozen								R B		B	
	Wonen - Langer zelfstandig thuis wonen							R				
	VN-verdrag Handicap									B		
Onderwijs	Educatie basisvaardigheden										R	B
Volksgezondheid												
Veiligheid	Regie veiligheid en handhaving										R	B
Sport												
Stad / Ruimte	*Beleidsveld - Onderzoeksthema*	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Stedelijke Ontwikkeling	Ruimte - Stationsgebied										B	
Vastgoed	Vastgoedproject - TivoliVredenburg					R						
	Gemeentelijk vastgoed - Doelen, beleidsinformatie								R	B		
	Onderwijs - Onderwijshuisvesting	R										
Bereikbaarheid	Mobiliteit - Uithoflijn								R			
Openbare ruimte, Groen	Openbare Ruimte, Meldingen		R				R					B
Duurzaamheid	Luchtkwaliteit	R										
	Energietransitie											B
Economie												
Bestuur / Informatie / Bedrijfsvoering / Financiën / Controle	*Beleidsveld - Onderzoeksthema*	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bestuur	Geheimhouding											B
Informatie	Informatievoorziening Sociaal domein							B				
Bedrijfsvoering	Organisatievernieuwing			R								
	Informatieveiligheid											R
Financiën	Subsidies leefbaarheidsbudget			V								
	Wet HOF			B								
	Treasury											
Controle	Grote projecten										B	B
	Doorwerkingsonderzoeken										R	

BIJLAGE 2 GROSLIJST

De groslijst met onderwerpsuggesties voor rekenkameronderzoek is geactualiseerd in vervolg op de uitvraag (februari 2021) aan de raadsfracties voor onderwerpen voor het jaarplan 2021-2022. In deze lijst zijn alleen de onderwerpen opgenomen of gehandhaafd, die niet eerder zijn vermeld in dit plan onder de noemer onderzoeken of volgonderwerpen.

DOMEIN MENS EN SAMENLEVING

- Buurtteams
- Inburgering
- Veilig Thuis / SAVE

DOMEIN STAD EN RUIMTE

- Biodiversiteit
- Klimaatadaptatie en duurzaamheid
- Mobiliteitsvraagstukken
- Omgevingswet
- Plannen en investeringen
- Ruimte voor maatschappelijke initiatieven
- Samen Overvecht
- Verkeersveiligheid
- Wijkontwikkelingsmaatschappij
- Zoönose

DOMEIN BESTUUR, CONTROLE EN FINANCIËN

- Begroting (tijdreeksen, onderbesteding, investeringen)
- ‘Compliance’ (naleving ICT, AVG, archivering e.d.)
- Fraude
- Functioneren budgetrecht van de raad
- Inhuur externen
- Leges publieke dienstverlening
- Realisatie coalitieakkoord
- Second opinions bij plannen
- Subsidiebeleid (doeltreffendheid)

REKENKAMER UTRECHT
wil bijdragen aan het verbeteren van het gemeentelijke bestuur en het versterken van de controlerende rol van de gemeenteraad.

Dat doet de Rekenkamer via het doen van onafhankelijk onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid en bestuur.

Voor de inwoners van de gemeente Utrecht wil de Rekenkamer zichtbaar maken hoe publiek geld wordt besteed en wat er terecht komt van de voornemens van de gemeente.

JAARPLAN
2021-2022

REKEN KAMER UTRECHT

INHOUD PRESENTATIE

- Totstandkoming Jaarplan 2021-2022

- Toelichting onderzoeksprogramma
  - Lopend onderzoek
  - Nieuwe onderwerpen
  - Volgonderwerpen

REKEN KAMER UTRECHT

TOTSTANDKOMING JAARPLAN 2021-2022

- Afwijkende aanpak
  - Uitvraag bij fracties voor onderwerpen
  - Fractiegesprekken; kennismakingen nieuwe voorzitter
  - Doorlooptijd 1,5 jaar (juli 2021-december 2022)

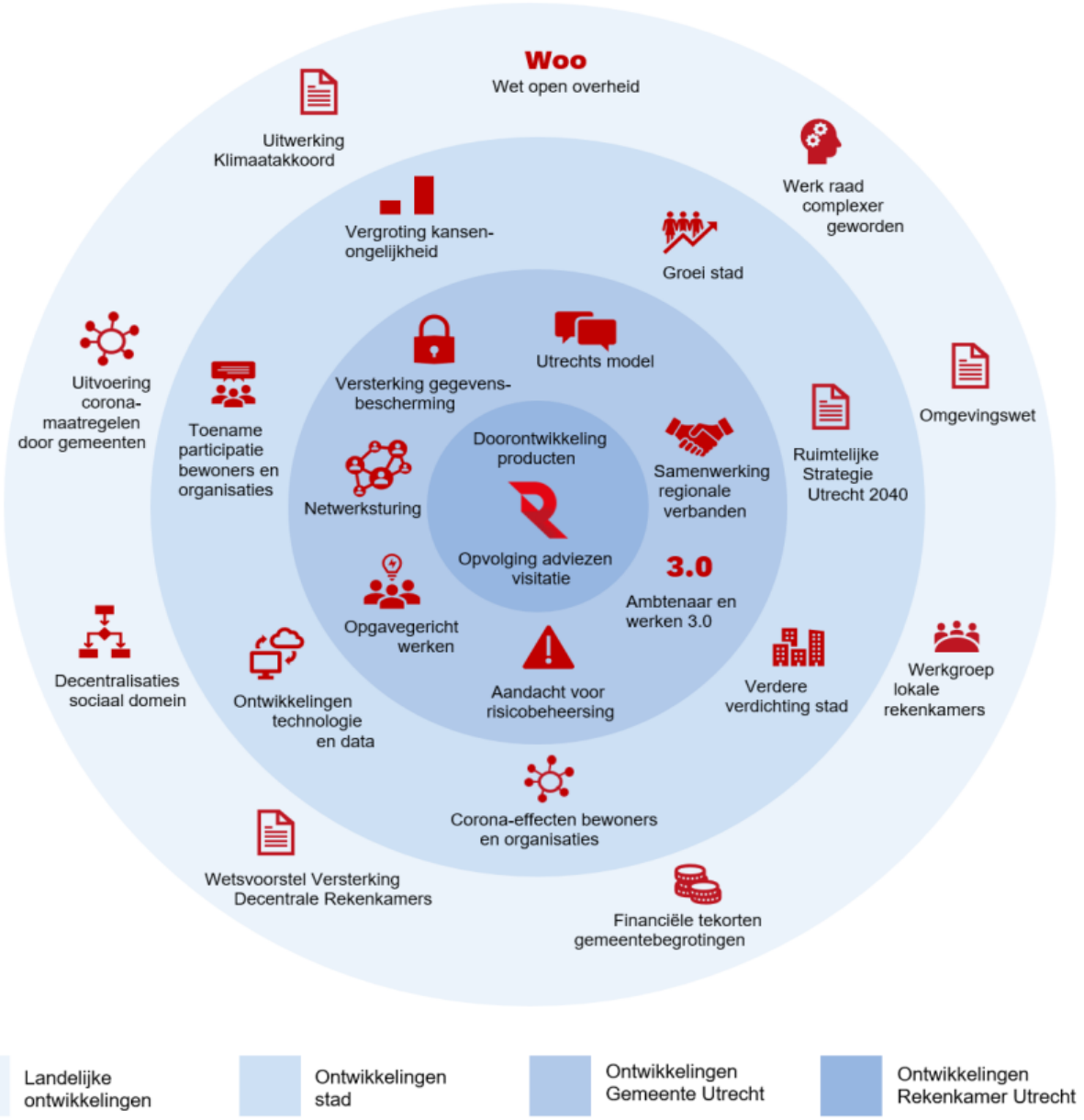
- Oriëntatie en selectie
  - Circa 25 onderwerpen aangedragen
  - Criteria voor onderwerpselectie
  - Strategiesessie Rekenkamer (mei 2021)

REKEN KAMER UTRECHT

ONTWIKKELINGEN OP DIVERSE SCHAALNIVEAUS

- Gemeentelijk beleidsterrein wordt breder en complexer

- Stelt hogere eisen, ook aan interne en externe controle, en ook aan de rekenkamer

REKEN KAMER UTRECHT

ONDERZOEKSPROGRAMMA – LOPEND ONDERZOEK

- **Energietransitie -** Projecten *Zon op dak* en *Stimuleren particuliere woningeigenaren;* Uitvoering en resultaten; Burgerperspectief. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (in voorbereiding)

- **Economisch beleid -** Mate van effectiviteit sinds 2018; Benutting hulpbronnen uit stad en regio voor doelen gemeentelijk programma*;* Sturing door de gemeente(raad)

- **Praktijk Wet openbaarheid bestuur (Wob) -** NVRR Doe Mee onderzoek: Uitvoering afhandeling van Wob-verzoeken; Verantwoording aan volksvertegenwoordiging en samenleving; Actieve openbaarmaking

REKEN KAMER UTRECHT

ONDERZOEKSPROGRAMMA – NIEUWE ONDERWERPEN

- **Wonen** – Functioneren woningmarkt; Groot onderwerp, veel aspecten; Focus op taak en beleid gemeente

- **Participatie van burgers en bewoners** – *Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse manier;* Perspectief van burgers en bewoners op uitvoering; Enkele concrete voorbeelden van participatietrajecten

- **Informatieveiligheid** – Vervolgonderzoek; Uitvoering raadsbesluit

REKEN KAMER UTRECHT

THEMA'S EN ONDERWERPEN OM TE VOLGEN

- **Domein Mens en Samenleving**

  Thematiek 'toeslagen'; Corona; Gezondheid en sport; Zorg en maatschappelijke ondersteuning; Participatiewet, bijstand en armoederegelingen

- **Domein Stad en Ruimte**

  Groei stad en stedelijke ontwikkeling; Beleid en beheer openbare ruimte, bomen en openbaar groen

- **Domein Bestuur, Controle en Financiën**

  Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden; Stelsel van sturing en verantwoording; Beheersing risicovolle projecten

REKEN KAMER UTRECHT

ACCENTEN IN HET JAARPLAN

- Individuele onderzoeken; ook aandacht voor het gemeentelijke bestuurlijke systeem als geheel
- Spreiding onderwerpen over verschillende domeinen
- Aandacht voor het burgerperspectief
- Betrekken van informatie van buiten
- Zichtbaarheid
- Ruimte voor inspelen op actuele ontwikkelingen

REKEN KAMER UTRECHT

JAARPLAN

2021-2022

REKEN KAMER UTRECHT

INHOUD PRESENTATIE

- Totstandkoming Jaarplan 2021-2022

- Toelichting onderzoeksprogramma
  - Lopend onderzoek
  - Nieuwe onderwerpen
  - Volgonderwerpen

REKEN KAMER UTRECHT

TOTSTANDKOMING JAARPLAN 2021-2022

- Afwijkende aanpak
  - Uitvraag bij fracties voor onderwerpen
  - Fractiegesprekken; kennismakingen nieuwe voorzitter
  - Doorlooptijd 1,5 jaar (juli 2021-december 2022)

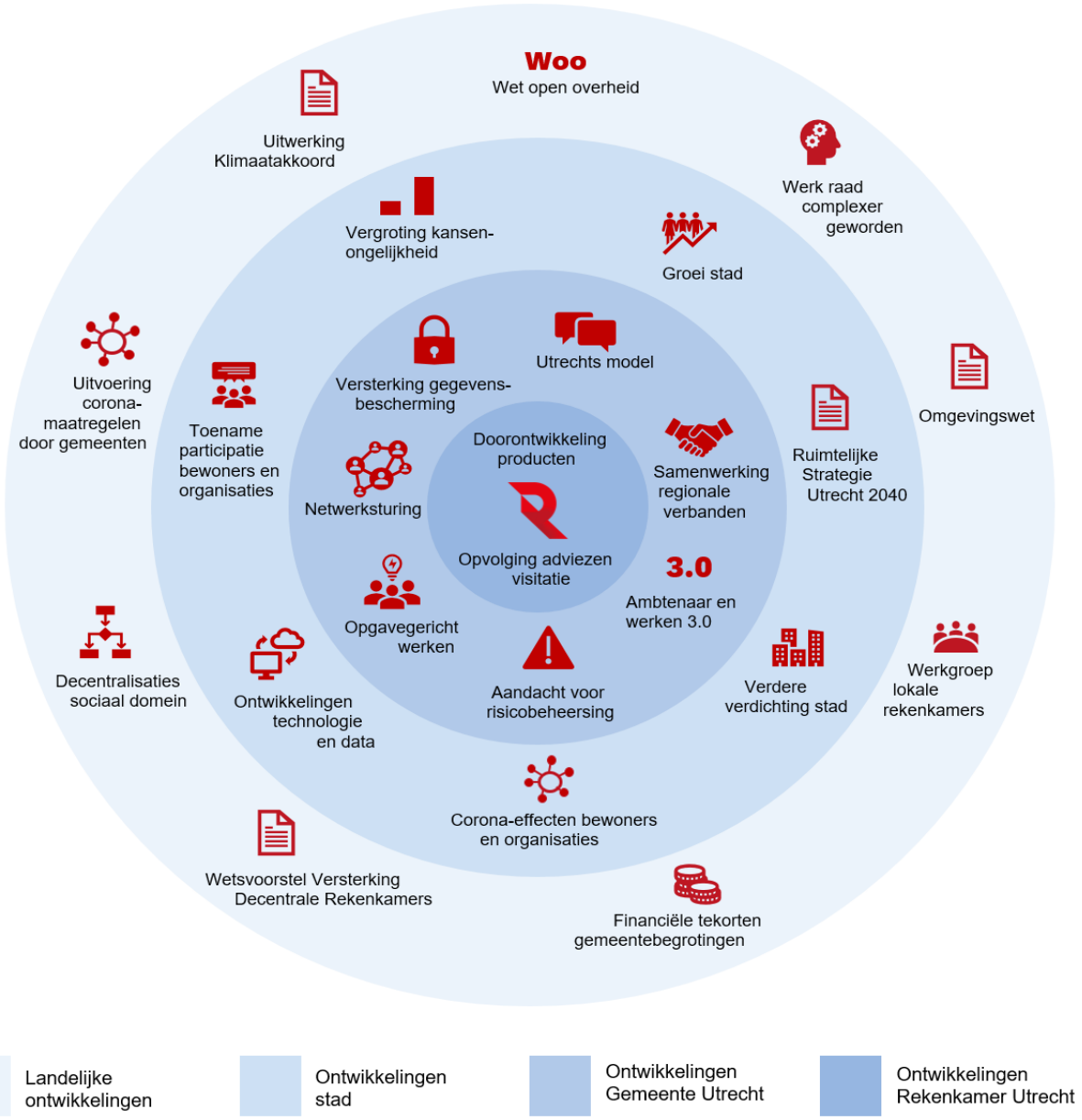
- Oriëntatie en selectie
  - Circa 25 onderwerpen aangedragen
  - Criteria voor onderwerpselectie
  - Strategiesessie Rekenkamer (mei 2021)

REKEN KAMER UTRECHT

ONTWIKKELINGEN OP DIVERSE SCHAALNIVEAUS

- Gemeentelijk beleidsterrein wordt breder en complexer

- Stelt hogere eisen, ook aan interne en externe controle, en ook aan de rekenkamer

REKEN KAMER UTRECHT

ONDERZOEKSPROGRAMMA – LOPEND ONDERZOEK

- **Energietransitie -** Projecten *Zon op dak* en *Stimuleren particuliere woningeigenaren;* Uitvoering en resultaten; Burgerperspectief. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (in voorbereiding)

- **Economisch beleid -** Mate van effectiviteit sinds 2018; Benutting hulpbronnen uit stad en regio voor doelen gemeentelijk programma*;* Sturing door de gemeente(raad)

- **Praktijk Wet openbaarheid bestuur (Wob) -** NVRR Doe Mee onderzoek: Uitvoering afhandeling van Wob-verzoeken; Verantwoording aan volksvertegenwoordiging en samenleving; Actieve openbaarmaking

REKEN KAMER UTRECHT

ONDERZOEKSPROGRAMMA – NIEUWE ONDERWERPEN

- **Wonen** – Functioneren woningmarkt; Groot onderwerp, veel aspecten; Focus op taak en beleid gemeente

- **Participatie van burgers en bewoners** – *Actieprogramma Samen Stad Maken op de Utrechtse manier;* Perspectief van burgers en bewoners op uitvoering; Enkele concrete voorbeelden van participatietrajecten

- **Informatieveiligheid** – Vervolgonderzoek; Uitvoering raadsbesluit

REKEN KAMER UTRECHT

THEMA'S EN ONDERWERPEN OM TE VOLGEN

- Domein Mens en Samenleving

  Thematiek 'toeslagen'; Corona; Gezondheid en sport; Zorg en maatschappelijke ondersteuning; Participatiewet, bijstand en armoederegelingen

- Domein Stad en Ruimte

  Groei stad en stedelijke ontwikkeling; Beleid en beheer openbare ruimte, bomen en openbaar groen

- Domein Bestuur, Controle en Financiën

  Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden; Stelsel van sturing en verantwoording; Beheersing risicovolle projecten

REKEN KAMER UTRECHT

ACCENTEN IN HET JAARPLAN

- Individuele onderzoeken; ook aandacht voor het gemeentelijke bestuurlijke systeem als geheel
- Spreiding onderwerpen over verschillende domeinen
- Aandacht voor het burgerperspectief
- Betrekken van informatie van buiten
- Zichtbaarheid
- Ruimte voor inspelen op actuele ontwikkelingen

REKEN KAMER UTRECHT

Deloitte.

Gemeente Utrecht

Financieel beeld naar aanleiding van jaarrekening 20200

Gemeente Utrecht

Zomersessie adviescommissie
Control & Financiën

Rein-Aart van Vugt
3 september 2020

- Financiële positie verleden en begroot
- Vergelijking laten en baten per taakveld
- Actualisatie Financieel beeld

© 2016 Deloitte The Netherlands

- Financiële positie verleden en begroot

© 2016 Deloitte The Netherlands

Deloitte.

Ontwikkeling BBV kengetallen gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht

Kengetal		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Landelijk ge-middelde 2019	Landelijk gemiddelde 2019 100.000 + inwoners	Norm Goed	Norm Onvol-doende
Netto Schuldquote 1	Begroot	74%	66%	77%	89%	89%	85%	95%	103%	111%	54%	71%	< 90%	> 130%
	Werkelijk	62%	65%	68%	62%	51%								
Solvabiliteit 2	Begroot	33%	32%	27%	25%	24%	24%	21%	20%	19%	34%	29%	> 50%	< 20%
	Werkelijk	33%	34%	34%	35%	41%/ 36%								
Structurele exploitatie-ruimte 3	Begroot	-3,3%	- 0,6%	- 0,6%	0,1%	0,4%	1,48%	0,51%	0,3%	0,01%	N.b.	N.b.	> 0%	< 0%
	Werkelijk	0,7%	0,5%	0,5%	0,7%	1,9%								
Grond-exploitatie 4	Begroot	7,1%	6,0%	9,9%	5,2%	4,5%	5,3%	3,0%	2,0%	-3,5%	11%	14%	< 20%	> 35%
	Werkelijk	3,8%	5,5%	5,2%	4,6%	8,3%								
Belasting-capaciteit 5	Begroot	99,6%	97,3%	95,8%	99,6%	104,5%	107,3%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	100%	N.b.	< 95%	> 105%
	Werkelijk	99,6%	97,3%	95,1%	104,2%	107,2%								
Overhead	Begroot	8,0%	10,06%	10,9%	10,92%	10,9%	N.b.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	10%	N.b.	N.v.t.	N.v.t.
	Werkelijk	10,06%	11,11%	10,6%	11,5%	12%								

Ontwikkeling BBV kengetallen gemeente Utrecht

Kern:
- Schuldquote is laag en gedaald in 2020, en (iets) lager dan de landelijk gemiddelden. Stijgt wel fors volgens de begroting.
- Solvabiliteit is licht toegenomen ten opzichte van 2016, is voldoende en iets hoger dan de landelijk gemiddelden.
- Schuldquote en Solvabiliteitsratio zijn bij de jaarrekeningen vanaf 2016 gunstiger dan begroot.
- De lokale lasten zijn vanaf 2021 licht hoger dan het landelijk gemiddelde.

Deloitte.

Gemeente Utrecht

Financiële positie (verleden en prognose) gemeente Utrecht

Kengetal * mln. Euro	2015	2016	2017	2018	Begroting 2019	2019	Begroting 2020	2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo van Baten en Laten begroot	-/- 68,8	-/- 45,8	-/- 68,3	-/- 63,9	-/- 65,0	N.v.t.	-/- 42,0	n.v.t.	-/- 81,5	-/- 41,4	-/- 8,1	+ 1,8
Saldo van Baten en Lasten 1	-/- 16,9	31,3	-/- 12,4	-/- 16,8	n.v.t.	29,4	n.v.t.	160,1 (16,5)	n.v.t	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vaste activa 2	1.596	1.639	1.639	1.662	1.822	1.682	1.812	1.734	1.827	1.979	2.063	2.107
Voorraad grond 3	16,2	17,8	10,2	14,1	15,5	-/- 24,0	-/- 9,8	71,5	-/- 16,9	-/- 49,4	-/- 65,1	-/- 41,9
Reserves 4	626	657	645	633	512	662	485	823	481	440	431	433
Voorzieningen	55	89	81	97	91	77	104	78	93	97	102	106
Schulden 5	1.261	1.229	1.135	1.158	1.442	1.122	1.300	1.111	1.442	1.595	1.670	1.731
EMU-saldo	-/- 85	-/- 29	-/-14	-/- 23	-/- 115	18,9	-/- 188	15,2	-/- 156			

Deloitte.

Gemeente Utrecht

Ontwikkeling baten en lasten gemeente Utrecht

Kern:

- Begrote saldo van baten en lasten alle jaren fors positiever dan begroot. In de jaren 2015, 2017 en 2018 was het saldo van baten en lasten nadelig (interen op reserves). In de jaren 2016, 2019 en 2020 was het saldo van baten en lasten positief (toename reserves). Per saldo is over de jaren 2015 tot en met 2020 het saldo van baten en lasten positief.
- Reserves zijn ultimo 2020 circa € 190 miljoen hoger dan begroot (exclusief mutatie Leidsche Rijn)
- Schulden zijn afgenomen met € 150 miljoen vanaf 2015 (schulden zijn € 189 miljoen lager dan begroot).
- Vaste activa is toegenomen met € 138 miljoen vanaf 2015 en is ultimo 2020 in totaal € 78 miljoen lager dan begroot.
- Voorraad gronden is afgenomen met € 89 miljoen vanaf 2015. Door de gewijzigde verwerking van Leidsche Rijn is de boekwaarde € 144 miljoen toegenomen. Daardoor is de boekwaarde ultimo 2020 € 72 miljoen en anders was die € 72 miljoen negatief geweest.

Deloitte.

Ontwikkeling weerstandsvermogen gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht

Kengetal	2015	2016	2017	2018	Begroting 2019	2019	Begroting 2020	2020	Begroting 2021	Landelijk gemiddelde 2018	Landelijk gemiddelde 2018 100.000 + inwoners	Norm Goed	Norm Onvol-doende
Risico's	60.3	57,6	68,8	69,3	65,7	64,5	63,8	75,8	75,3	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Weerstands-capaciteit	61,3	60,8	68,1	68,1	67,7	67,7	60,5	60,5	60,5	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Weerstands-ratio	1,02	1,06	1,0	0,98	1,03	1,05	1,05	0,8	0,3	2,4	N.b.	> 2	< 1

- Vergelijking laten en baten per taakveld

© 2016 Deloitte The Netherlands

Deloitte.

Samenvatting baten en lasten van taakvelden 2021 ten opzichte van 100.000 + gemeenten

Gemeente Utrecht

Gemeente (bedragen * 1 Euro per inwoner)		Utrecht	Gemiddelde 100.000+	Verschil
Totale lasten 2021		4.366	4.207	159
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	- 4	41	-45
8.2 Grondexploitatie woningbouw	1	258	213	45
0.10 Mutaties reserves	1	145	171	- 26
0.8 Overige baten en lasten	1	126	31	95
Subtotaal		3.841	3..751	90
Bestuur en ondersteuning	2	868	763	105
Veiligheid	2	156	127	29
Verkeer, vervoer en waterstaat	2	294	247	47
Economie	2	45	88	-43
Onderwijs	2	251	185	66
Sport, Cultuur en recreatie	2	407	335	72
Sociaal Domein	2	1.597	1.843	-246
Volksgezondheid en Milieu	2	316	296	20
Volkshuisvesting RO en Stedelijke vernieuwing	2	432	324	108
Totaal		4.366	4.207	159
2019				
Bestuur en ondersteuning	3	1.108	1.010	98
Veiligheid	3	151	120	31
Verkeer, vervoer en waterstaat	3	304	247	58
Economie	3	37	84	-47
Onderwijs	3	241	189	52
Sport, Cultuur en recreatie	3	413	331	82
Sociaal Domein	3	1.597	1.867	-270
Volksgezondheid en Milieu	3	322	284	38
Volkshuisvesting RO en Stedelijke vernieuwing	3	487	296	191
Totaal		4.660	4.427	233

Gemeente (bedragen * 1 Euro per inwoner)		Utrecht	Gemiddelde 100.000+	Verschil
Totale baten 2021		4.366	4.207	159
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	25	36	- 11
8.2 Grondexploitatie woningbouw	1	123	44	79
0.10 Mutaties reserves	1	368	240	128
0.8 Overige baten en lasten	1	2	8	- 6
Subtotaal		3.848	3.879	- 31
Bestuur en ondersteuning	2	3.085	2.872	213
Veiligheid	2	2	9	-7
Verkeer, vervoer en waterstaat	2	63	50	13
Economie	2	39	63	-24
Onderwijs	2	63	63	0
Sport, Cultuur en recreatie	2	33	48	-15
Sociaal Domein	2	416	556	-140
Volksgezondheid en Milieu	2	257	255	2
Volkshuisvesting RO en Stedelijke vernieuwing	2	407	291	116
Totaal		4.366	4.207	159
2019				
Bestuur en ondersteuning	3	3.050	3.048	2
Veiligheid	3	2	10	-8
Verkeer, vervoer en waterstaat	3	95	61	34
Economie	3	40	64	-24
Onderwijs	3	70	71	-1
Sport, Cultuur en recreatie	3	45	57	-12
Sociaal Domein	3	448	574	-126
Volksgezondheid en Milieu	3	258	246	13
Volkshuisvesting RO en Stedelijke vernieuwing	3	651	297	354
Totaal		4.660	4.427	233

Deloitte.

Samenvatting baten en lasten van taakvelden 2021
met grootste afwijkingen ten opzichte van 100.000 + gemeenten

Gemeente Utrecht

Taakvelden lasten	Utrecht	Gemiddelde 100K+	Verschil
0.1 Bestuur	33	47	-14
0.2 Burgerzaken	24	36	-12
0.4 Overhead	513	400	113
0.5 Treasury	-15	15	-30
0.63 Parkeerbelasting	26	4	22
0.8 Overige baten en lasten	126	31	95
1.2 Openbare orde en veiligheid	74	48	26
2.1 Verkeer en vervoer	227	179	48
2.2 Parkeren	52	41	11
3.1 Economische ontwikkeling	47	23	24
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-4	41	-45
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	12	-10
3.4 Economische promotie	0	12	-12
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	10	-10
4.2 Onderwijshuisvesting	121	84	37
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	130	91	39
5.1 Sportbeleid en activering	17	25	-8
5.2 Sportaccommodaties	96	69	27
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproduct..	130	86	44
5.5 Cultureel erfgoed	19	6	13
5.6 Media	41	30	11
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr..	70	88	-18
7.1 Volksgezondheid	73	52	21
7.2 Riolering	86	79	7
7.3 Afval	96	115	-19
7.4 Milieubeheer	56	43	13
8.1 Ruimtelijke ordening	18	39	-21
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijvente..	258	213	45
8.3 Wonen en bouwen	156	72	84

Taakvelden baten	Utrecht	Gemiddelde 100K+	Verschil
0.4 Overhead	12	30	-18
0.5 Treasury	4	54	-50
0.61 OZB woningen	102	140	-38
0.62 OZB niet-woningen	209	161	48
0.63 Parkeerbelasting	109	53	56
0.64 Belastingen overig	4	24	-20
0.7 Algemene uitkeringen en overige ui..	2.257	2.093	164
0.8 Overige baten en lasten	2	8	-6
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	25	36	-11
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	8	-6
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	10	-10
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	56	47	9
5.2 Sportaccommodaties	32	24	8
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproduct..	0	14	-14
7.2 Riolering	113	98	15
7.3 Afval	132	143	-11
8.1 Ruimtelijke ordening	1	13	-12
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijvente..	283	234	49
8.3 Wonen en bouwen	123	44	79

Deloitte.

Samenvatting baten en lasten van taakvelden 2021 die afwijken ten opzichte van 100.000 + gemeenten Sociaal domein

Gemeente Utrecht

Taakvelden lasten	Utrecht	Gemiddelde 100K+	Verschil
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	158	127	31
6.2 Wijkteams	130	83	47
6.3 Inkomensregelingen	512	578	-66
6.4 Begeleide participatie	52	143	-91
6.5 Arbeidsparticipatie	75	70	5
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	17	44	-27
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	130	212	-82
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	159	271	-112
6.81 Geescaleerde zorg 18+	332	261	71
6.82 Geescaleerde zorg 18-	32	53	-21
Sociaal Domein	**1.597**	**1.843**	**-246**

Taakvelden baten	Utrecht	Gemiddelde 100K+	Verschil
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4	7	-3
6.2 Wijkteams	0	1	-1
6.3 Inkomensregelingen	395	459	-64
6.4 Begeleide participatie	0	14	-14
6.5 Arbeidsparticipatie	0	2	-2
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	0	2	-2
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	5	13	-8
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	36	-36
6.81 Geescaleerde zorg 18+	12	12	0
6.82 Geescaleerde zorg 18-	0	11	-11
Sociaal Domein	**416**	**556**	**-140**

Deloitte.

Totaaloverzicht lasten van alle taakvelden 2021 ten opzichte van 100.000 + gemeenten

Taakvelden (Euro per inwoner)	Utrecht	Gemiddelde 100.000+	Verschil
0.1 Bestuur	33	47	-14
0.2 Burgerzaken	24	36	-12
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	36	-36
0.4 Overhead	513	400	113
0.5 Treasury	-15	15	-30
0.61 OZB woningen	12	9	3
0.62 OZB niet-woningen	3	4	-1
0.63 Parkeerbelasting	26	4	22
0.64 Belastingen overig	1	4	-3
0.7 Algemene uitkeringen en overige ui..	0	1	-1
0.8 Overige baten en lasten	126	31	95
0.9 Vennootschapsbelasting	0	1	-1
0.10 Mutaties reserves	145	171	-26
0.11 Resultaat van de rekening van bat..	0	3	-3
Bestuur en ondersteuning	**868**	**763**	**105**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	82	78	4
1.2 Openbare orde en veiligheid	74	48	26
Veiligheid	**156**	**127**	**29**
2.1 Verkeer en vervoer	227	179	48
2.2 Parkeren	52	41	11
2.3 Recreatieve havens	3	1	2
2.4 Economische havens en waterwegen	1	8	-7
2.5 Openbaar vervoer	11	17	-6
Verkeer, vervoer en waterstaat	**294**	**247**	**47**
3.1 Economische ontwikkeling	47	23	24
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-4	41	-45
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	12	-10
3.4 Economische promotie	0	12	-12
Economie	**45**	**88**	**-43**

Taakvelden (Euro per inwoner)	Utrecht	Gemiddelde 100.000+	Verschil
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	10	-10
4.2 Onderwijshuisvesting	121	84	37
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	130	91	39
Onderwijs	**251**	**185**	**66**
5.1 Sportbeleid en activering	17	25	-8
5.2 Sportaccommodaties	96	69	27
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproduct..	130	86	44
5.4 Musea	34	32	2
5.5 Cultureel erfgoed	19	6	13
5.6 Media	41	30	11
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr..	70	88	-18
Sport, Cultuur en recreatie	**407**	**335**	**72**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	158	127	31
6.2 Wijkteams	130	83	47
6.3 Inkomensregelingen	512	578	-66
6.4 Begeleide participatie	52	143	-91
6.5 Arbeidsparticipatie	75	70	5
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	17	44	-27
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	130	212	-82
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	159	271	-112
6.81 Geescaleerde zorg 18+	332	261	71
6.82 Geescaleerde zorg 18-	32	53	-21
Sociaal Domein	**1.597**	**1.843**	**-246**
7.1 Volksgezondheid	73	52	21
7.2 Riolering	86	79	7
7.3 Afval	96	115	-19
7.4 Milieubeheer	56	43	13
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	5	8	-3
Volksgezondheid en Milieu	**316**	**296**	**20**
8.1 Ruimtelijke ordening	18	39	-21
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijvente..	258	213	45
8.3 Wonen en bouwen	156	72	84
Volkshuisvesting RO en Stedelijke vernieuwing	**432**	**324**	**108**

Deloitte.

Totaaloverzicht baten van alle taakvelden 2021 ten opzichte van 100.000 + gemeenten

Taakvelden (Euro per inwoner)	Utrecht	Gemiddelde 100.000+	Verschil
0.1 Bestuur	3	5	-2
0.2 Burgerzaken	15	15	0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	35	-35
0.4 Overhead	12	30	-18
0.5 Treasury	4	54	-50
0.61 OZB woningen	102	140	-38
0.62 OZB niet-woningen	209	161	48
0.63 Parkeerbelasting	109	53	56
0.64 Belastingen overig	4	24	-20
0.7 Algemene uitkeringen en overige ui..	2.257	2.093	164
0.8 Overige baten en lasten	2	8	-6
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	368	240	128
0.11 Resultaat van de rekening van bat..	0	15	-15
Bestuur en ondersteuning	**3.085**	**2.872**	**213**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	2	-2
1.2 Openbare orde en veiligheid	2	8	-6
Veiligheid	**2**	**9**	**-7**
2.1 Verkeer en vervoer	27	13	14
2.2 Parkeren	28	24	4
2.3 Recreatieve havens	1	1	0
2.4 Economische havens en waterwegen	2	3	-1
2.5 Openbaar vervoer	5	9	-4
Verkeer, vervoer en waterstaat	**63**	**50**	**13**
3.1 Economische ontwikkeling	1	2	-1
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	25	36	-11
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	8	-6
3.4 Economische promotie	11	17	-6
Economie	**39**	**63**	**-24**

Taakvelden (Euro per inwoner)	Utrecht	Gemiddelde 100.000+	Verschil
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	10	-10
4.2 Onderwijshuisvesting	7	6	1
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	56	47	9
Onderwijs	**63**	**63**	**0**
5.1 Sportbeleid en activering	0	1	-1
5.2 Sportaccommodaties	32	24	8
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproduct..	0	14	-14
5.4 Musea	0	3	-3
5.5 Cultureel erfgoed	1	1	0
5.6 Media	0	1	-1
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr..	0	4	-4
Sport, Cultuur en recreatie	**33**	**48**	**-15**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4	7	-3
6.2 Wijkteams	0	1	-1
6.3 Inkomensregelingen	395	459	-64
6.4 Begeleide participatie	0	14	-14
6.5 Arbeidsparticipatie	0	2	-2
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	0	2	-2
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	5	13	-8
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	36	-36
6.81 Geescaleerde zorg 18+	12	12	0
6.82 Geescaleerde zorg 18-	0	11	-11
Sociaal Domein	**416**	**556**	**-140**
7.1 Volksgezondheid	6	3	3
7.2 Riolering	113	98	15
7.3 Afval	132	143	-11
7.4 Milieubeheer	3	2	1
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	3	7	-4
Volksgezondheid en Milieu	**257**	**255**	**2**
8.1 Ruimtelijke ordening	1	13	-12
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijvente..	283	234	49
8.3 Wonen en bouwen	123	44	79
Volkshuisvesting RO en Stedelijke vernieuwing	**407**	**291**	**116**

- Actualisatie Financieel beeld

© 2016 Deloitte The Netherlands

Deloitte.

Samenvatting financiële positie gemeente Utrecht 2019/2020

Lokale lasten voor de burger

Lokale lasten 2010-2021 (meerpersoonshuishouden)	
Gemeente Utrecht 2021	€ 833
Gemeente Utrecht 2020:	€ 762
Gemeente Utrecht 2019:	€ 731
Landelijk gemiddelde:	€ 811
Plaats op de Coelo-lijst:	nr. 190

4

Voorraad gronden (per inwoner)	nr. 10
Gemeente Utrecht 2020:**	€ 195
Gemeente Utrecht 2019:	€ -71
Landelijk gemiddelde 2019*:	€ 305
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	€ -140

5

Lasten voor de toekomst van de gemeente

Lasten van investeringen nog te dekken in de toekomst (per inwoner)	nr. 319
Gemeente Utrecht 2020:	€ 2.390
Gemeente Utrecht 2019:	€ 2.725
Landelijk gemiddelde 2019*:	€ 1.377
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	€ 2.050

Percentage investeringen gefinancierd met Schulden	nr. 249
Gemeente Utrecht 2020:	47%
Gemeente Utrecht 2019:	55%
Landelijk gemiddelde 2019*:	35%
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	52%

** indien exclusief aanpassing Leidsche Rijn: € - 200
*** indien exclusief aanpassing Leidsche Rijn € 1.889
**** indien exclusief aanpassing Leidsche Rijn € 61

Reserves van de gemeente

Reserves (per inwoner)	nr. 67
Gemeente Utrecht 2020: ***	€ 2.289
Gemeente Utrecht 2019:	€ 1.852
Landelijk gemiddelde 2019*:	€ 1.322
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	€ 2.742

1

Reserves en voorzieningen per inwoner	nr. 91
Gemeente Utrecht 2020:	€ 2.506
Gemeente Utrecht 2019:	€ 2.067
Landelijk gemiddelde 2019*:	€ 1.676
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	€ 2.913

Weerstandsvermogen 2019	
Risicoprofiel:	€ 75.810.000
Weerstandscapaciteit:	€ 60.478.000
Weerstandsratio:	0,80

Risicoprofiel per inwoner	Nr. 204
Gemeente Utrecht 2020:	€ 211
Gemeente Utrecht 2019:	€ 180
Landelijk gemiddelde 2019*:	€ 204
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	€ 285

3

Weerstandscapaciteit per inwoner	nr. 309
Gemeente Utrecht 2020:	€ 168
Gemeente Utrecht 2019:	€ 189
Landelijk gemiddelde 2019*:	€ 576
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	€ 290

Ontwikkeling reserves (per inwoner)	
Gemeente Utrecht 2016-2020: ****	€ 461
Gemeente Utrecht 2016-2019:	€ 12
Landelijk gemiddelde 2015-2019:	€ -3
Gemiddelde G4 gemeenten 2015-2019	€ -986

1

Schulden van de gemeente

Ontwikkeling netto schulden (per inwoner)	
Gemeente Utrecht 2016-2020:	€ -24
Gemeente Utrecht 2016-2019:	€ 16
Landelijk gemiddelde 2015-2019:	€ 43
Gemiddelde G4 gemeenten 2015-2019	€ -333

2

Bruto schulden (per inwoner)	nr. 265
Gemeente Utrecht 2020:	€ 3.092
Gemeente Utrecht 2019:	€ 3.138
Landelijk gemiddelde 2019*:	€ 2.344
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	€ 2.530

Debt ratio	nr. 182
Gemeente Utrecht 2019:	55%
Gemeente Utrecht 2018:	60%
Landelijk gemiddelde 2019*:	56%
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	62%

Netto schulden (per inwoner)	nr. 284
Gemeente Utrecht 2020:	€ 2.418
Gemeente Utrecht 2019:	€ 2.458
Landelijk gemiddelde 2019*:	€ 1.476
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	€ 1.961

2

Colofon:	
Slechter dan landelijk gemiddelde	
Gemiddeld	
Beter dan landelijk gemiddelde	

*Landelijk gemiddelde 2019 is exclusief de G4.
Ranking gebaseerd op jaarrekening 2020

Deloitte.

Samenvatting financiële positie gemeente Utrecht 2019/2020

Gemeente Utrecht

Lasten voor de toekomst van de gemeente

Kengetal grondexploitaties	nr. 155
Gemeente Utrecht 2020:	8%
Gemeente Utrecht 2019:	5%
Landelijk gemiddelde 2019*:	11%
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	-2%

Reserves van de gemeente

Solvabiliteit - Eigen vermogen/balanstotaal	nr. 137
Gemeente Utrecht 2020:	41%
Gemeente Utrecht 2019:	36%
Landelijk gemiddelde 2019*:	34%
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	35%

Solvabiliteit - (EV + VRZ)/balanstotaal	nr. 182
Gemeente Utrecht 2020:	45%
Gemeente Utrecht 2019:	40%
Landelijk gemiddelde 2019*:	44%
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	38%

Schulden van de gemeente

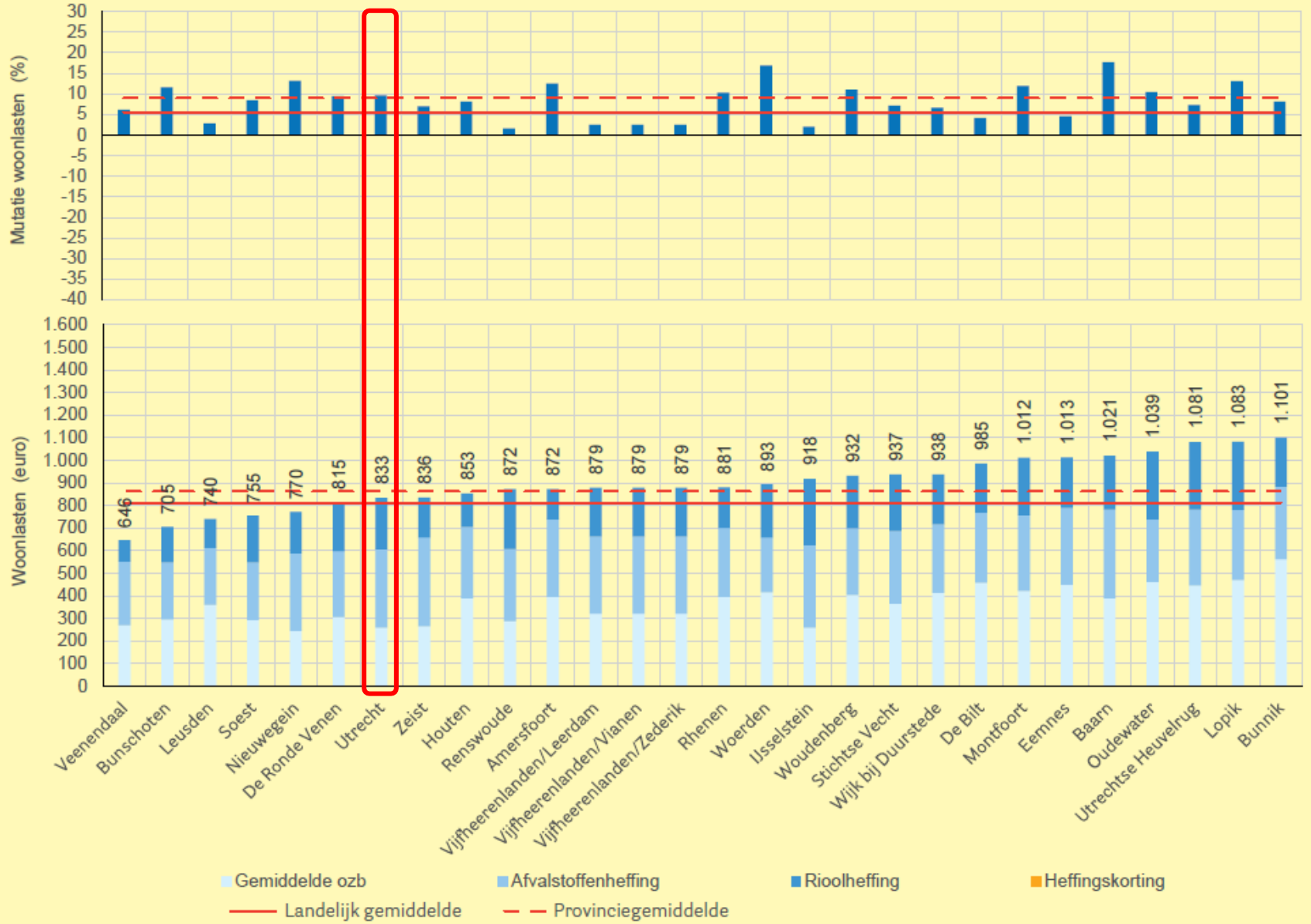
Netto schuldquote	nr. 206
Gemeente Utrecht 2020:	51%
Gemeente Utrecht 2019:	62%
Landelijk gemiddelde 2019*:	54%
Gemiddelde G4 gemeenten 2019:	64%

Deloitte.

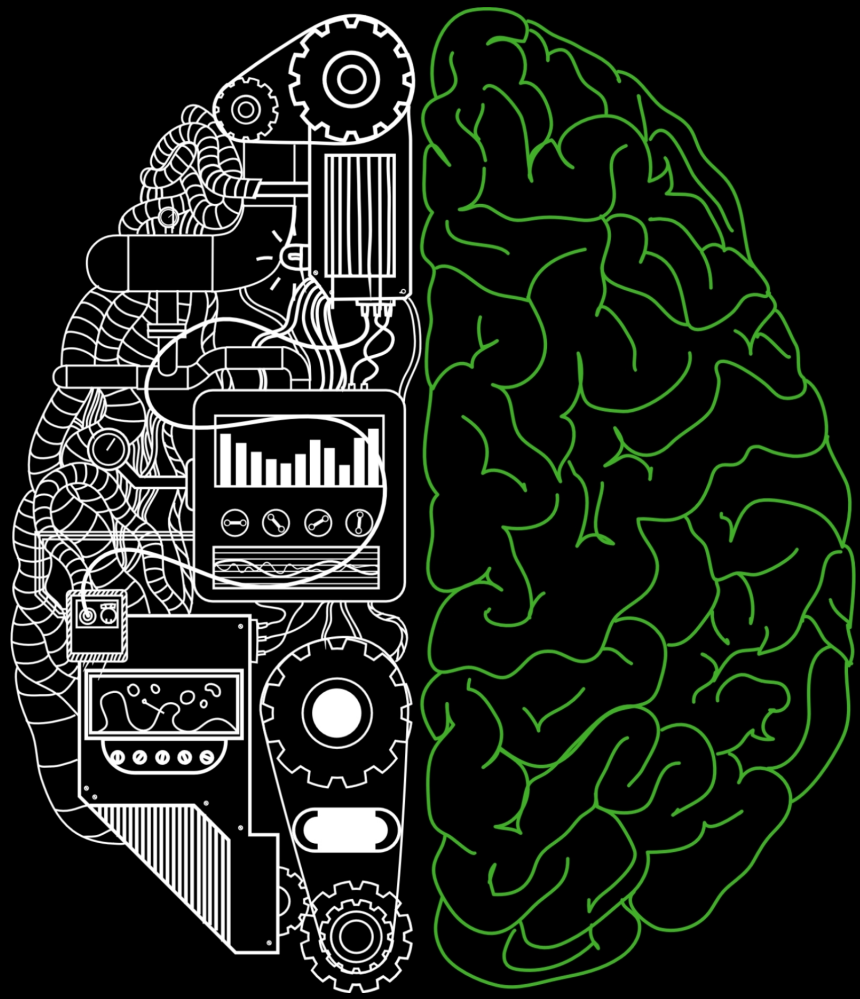
Samenvatting financiële positie gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht

Figuur 22 Benchmark woonlasten Utrecht

Deloitte.

Digitalisering Audit

Stand van zaken innovatie ICT en controle-technieken

Resultaten controle 2020

De innovatieve tools die wij hebben ingezet

Tools met vervolgstappen

1 **Argus – Text mining**

Text mining op het proces van subsidieverstrekkingen o.b.v. het inlezen van gegevens uit subsidieverleningsbeschikkingen.

2 **Process mining – Purchase to Pay**

Inzicht in de wijze waarop in SAP het inkoopproces wordt doorlopen. Een ‘three way match’, waarbij de bestelling, de eventuele goederen-ontvangst en de ingekomen factuur met elkaar worden vergeleken, om de integriteit van de transactiestroom inkopen te beoordelen.

Tools zonder vervolgstappen

3 **Spotlight – Data-analyse**

Volledige data-extractie om boekingen te kunnen analyseren voor onze controle, waaronder de controle op memoriaalboekingen. Inzicht in de data d.m.v. dashboarding voor het opzetten van een robuuste risico-analyse.

4 **i-Confirm – Bevestigingen van derden**

Proces van opvragen en monitoren van bevestigingen van derden, zoals: standaardbankverklaringen, uitgezette leningen, opgenomen leningen, derivaten, advocatenbrieven

5 **Deloitte Connect**

Managen van op te leveren controle-informatie voor de jaarrekeningcontrole.

Vervolgstappen Argus – Text mining

Controle 2020

Text mining op het proces:

- Subsidieverstrekkingen

Controle 2021

Text mining op het proces:

- Subsidieverstrekkingen
- Grondverkopen

Controle 2022

Text mining op het proces:

- Subsidieverstrekkingen
- Grondverkopen
- Uitkeringen Participatiewet

Vervolgstappen Purchase to Pay

Controle 2020

Inzicht in de wijze waarop in SAP het inkoopproces wordt doorlopen.

Accountantsverslag 2020 aandachtspunten:

- Randvoorwaarde: inrichting automatiseringsomgeving en IT beheersmaatregelen;
- Inrichting van SAP: uniforme werkwijze, een werkwijze die aansluit bij de behoefte van analyse en controle.

Controle 2021

Vervolgstap in IT audit: vaststellen dat randvoorwaardelijke IT beheersmaatregelen en inrichting op orde zijn.

Controle 2022

Vervolgstap in de inrichting van SAP: registratie van orders, goederen en facturen zodat op een effectieve wijze gebruik kan worden gemaakt van de ‘three way match’.